

Suomen valtion suojelemattomat arvometsät

OSA II

ARI AALTO
RISTO SULKAVA
JONI-MATTI KUSMIN
MATTI AALTO
IDA KORHONEN
MATTI SISSONEN
OLLI MANNINEN
JARMO PYYKKÖ

55

lisäesimerkkiä

Sisällys

3 Alkusanat

9 Lappi

- 10 Pahakivalo, Tervola
- 11 Ternunpalot, Rovaniemi
- 12 Tuntsa, Salla
- 13 Vuotos, Pelkosenniemi-Salla-Savukoski
- 14 Ylläs, Kolari

16 Kainuu

- 17 Kalliojärvi, Sotkamo
- 18 Kuikkaportti, Sotkamo
- 19 Loutteenvaara, Sotkamo
- 20 Peuro-Ala-Karttimo, Suomussalmi
- 22 Pieni Hakojärvi, Hyrynsalmi
- 23 Saarikangas, Puolanka
- 24 Sammakkovaara, Suomussalmi
- 25 Sutisenjärvi-Kivijärvi, Kuhmo-Ristijärvi
- 27 Särkkäjärvi, Kuhmo

28 Koillismaa

- 29 Kokkoharju, Kuusamo
- 30 Materonmäki, Taivalkoski
- 32 Opinmaa, Taivalkoski
- 34 Pahkavaara, Pudasjärvi
- 35 Pikku-Riihilampi, Taivalkoski
- 36 Pohjois-Syötteen luonnonmetsät, Taivalkoski
- 38 Romevaara-Selkävaara, Taivalkoski-Posio

39 Pirkanmaa

- 40 Kolmikoura, Juupajoki
- 41 Kuloneva, Ylöjärvi
- 42 Nallikallio, Ylöjärvi
- 43 Oriahde, Orivesi
- 44 Rontonmaa, Ruovesi-Ylöjärvi
- 46 Vuohiniemi, Mänttä-Vilppula

47 Pohjois-Karjala

- 48 Haapavaara, Nurmes
- 49 Kalliolamminvuori, Heinävesi

- 50 Kämmenvaara, Lieksa
- 51 Larinen, Lieksa
- 52 Peurajärvi, Nurmes
- 53 Rostuvi, Juuka
- 54 Tirkkolanniemi, Heinävesi

55 Keski-Suomi

- 56 Huminakangas, Kinnula
- 57 Kismanniemi, Kannonkoski
- 59 Mahasuo, Saarijärvi
- 60 Pitkäsenkangas, Äänekoski
- 62 Vuorijärvi, Viitasaari

63 Etelä-Savo

- 64 Ahma-Valkeinen, Sulkava
- 65 Haarikko, Savonlinna
- 66 Hanniemi-Hietaniemi, Mikkeli
- 67 Kolihta, Pieksämäki
- 68 Sikainmäki, Kangasniemi
- 69 Suuri Vasarajärvi, Savonlinna

70 Pohjois-Savo

- 71 Eteläpäänvuori, Kaavi
- 72 Hirvivaara, Rautavaara
- 73 Lauttanen, Leppävirta
- 74 Pumpulikirkko, Rautavaara

75 Pohjanmaan maakunnat

- 76 Hauinniemi, Ähtäri
- 77 Iso Asikkamäki, Pyhäjärvi
- 79 Kotineva, Pyhäntä
- 80 Perkkiö, Reisjärvi
- 81 Hällskatan-Storskatan, Vöyri

83 Kanta-Häme

- 84 Selänoja, Hausjärvi

85 Lajihavainnot

87 Viitteet

Alkusanat

Julkaisimme joulukuussa 2020 raportin Metsähallituksen arvometsistä¹. WWF Suomen Panda-palkinnolla toteutettuihin kartoituksiin pohjautuneessa raportissa esiteltiin 55 luonnoltaan arvokasta mutta suojelematonta valtion metsäkohdetta eri puolilta Suomea. Vuonna 2021 Luonnonmetsä-työryhmän työ jatkui Koneen Säätiön rahoittamassa hankkeessa, jossa tavoitteena oli kartoittaa valtion omistamia, luonnoltaan arvokkaita EU:n biodiversiteettistrategian kirjausten mukaisia luonnonmetsiä.

Tätä varten julkaisimme vuodenvaihteessa 2020–2021 kriteerit valtion luonnonmetsille². Niiden pohjana ovat EU:n biodiversiteettistrategian ja Green Deal -ohjelman kirjaukset, joiden mukaan luonnonmetsiä ovat luonnontilaiset ja vanhat metsät³. Vanhoilla metsillä (old-growth forests) tarkoitetaan strategian mukaan metsiä, joissa aiemmasta ihmistoiminnasta huolimatta on luonnontilaisen metsän rakennepiirteitä ja lajistoa⁴.

Suomen eteläpuoliskossa lähtökohdaksi otettiin eteläisen Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO:n kriteerit⁵, joista valitsimme parhaat eli I- ja II-kriteeriluokkien kohteet. Kriteerit on laadittu laajapohjaisessa työryhmässä, jossa on ollut mukana myös Metsähallitus. Kriteereiden avulla on pyritty torjumaan metsien luontokatoa jo yli vuosikymmenen ajan suojelemalla niin yksityisten kuin valtionkin metsiä. METSO-kriteerit eivät kuitenkaan enää Metsähallitukselle kelpaa, vaan sen mielestä suojelua on nyt painotettava yksityismetsiin käyttämällä valtionmailla tiukempia kriteereitä⁶.

Alueelliset ELY-keskukset hankkivat METSO-kriteereiden mukaisia kohteita suojeltaviksi yksityisiltä metsänomistajilta⁷. Kartoitimme siis etelässä valtion talousmetsistä kohteita, joiden kaltaisia valtio ostaa jatkuvasti suojeluun täyttä korvausta vastaan. Sellaisten hakkaaminen valtionmailla on järjetöntä sekä valtiontalouden että luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. METSO-alueen pohjoispuolella Lapissa, Kainuussa ja Koillismaalla kriteerimme perustuivat niin ikään jo aiemmin julkaistuihin määritelmiin esimerkiksi luonnontilaisen kaltaisten metsien osalta. Edelleen on avoimena, millaiset kriteerit EU-päätöksenteosta lopulta tulevat Suomea velvoittaviksi. On mahdollista, että kriteereistä tulee poliittinen kompromissi, joka ei vastaa biodiversiteettistrategian alkuperäisiä kirjauksia eikä toteuta tärkeintä tehtäväänsä eli metsäluontomme katoamisen hidastamista. Työryhmämme käyttämät kriteerit on valittu siten, että nuo vaatimukset täyttyvät.

Uudet 55 metsäkohdetta Hämeestä Ylläkselle

Edellisen raporttimme tarkoitus oli nostaa esiin puheiden ja tekojen välistä ristiriitaa valtion metsiä hallinnoivan Metsähallituksen ja sitä ohjaavan Maa- ja metsätalousministeriön toiminnassa. Esittelimme myös 55 luonnoltaan hyvin arvokasta kohdetta, sillä julkisuudessa kuullaan usein väite, ettei valtion metsissä enää olisi merkittäviä luontoarvokohteita suojelualueiden ja alue-ekologisen verkoston⁸ ulkopuolella.

Jotta keskustelu ei jäisi yksittäisten kohteiden tasolle, korostimme kyseen olleen vain esimerkeistä, joita tarvittaessa löytyisi runsaasti lisää. Useammalla vuosi sit-

1) [Valtion suojelemattomat arvometsät -raportti](#)

2) [Luonnonmetsä-työryhmän käyttämät valtion luonnonmetsien kriteerit](#)

3) [EU:n biodiversiteettistrategian määritelmä luonnonmetsille](#)

4) [EU:n biodiversiteettistrategiassa käyttämä vanhojen metsien määritelmä](#)

5) [Eteläisen Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO:n luonnontieteelliset valintaperusteet](#)

6) [Maaseudun tulevaisuuden uutinen 21.2.2022](#)

7) [METSO-ohjelman sivut](#)

8) [Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun esittelysivusto](#)

ten esitellyllä kohteella Metsähallitus on sittemmin tehnyt hakkuita luontoarvoista piittaamatta; viimeisimpänä helmikuussa 2022 Parkanon Häädetkeitaan luonnonpuiston suojelualueeseen rajautuneissa vanhoissa mäntymetsissä⁹. Rahallinen hyöty hakkuista jäi Metsähallituksenkin mukaan hyvin pieneksi¹⁰, mutta periaate luontokadon kiihdyttämisestä valtion mailla on ilmeisen tärkeä.

Tammikuussa 2022 Metsähallitus tiedotti jälleen, että arvokkaat elinympäristöt olisi jo suojeltu¹¹. Tässä raportissa esitellään esimerkinomaisesti uudet 55 valtion omistamaa suojelematonta vanhaa metsää Raaseporista Ylläkselle. Kohteista 34 sijaitsee ns. METSO-alueella ja 21 Lapissa, Kainuussa tai Koillismaalla. Maakunnittain kohteet jakautuvat 12 eri maakuntaan: 10 Pohjois-Pohjanmaalta, 9 Kainuusta, 7 Pohjois-Karjalasta, 6 Pirkanmaalta, 6 Etelä-Savosta, 5 Keski-Suomesta, 5 Lapista, 4 Pohjois-Savosta sekä yksi kohde Kanta-Hämeestä, Etelä-Pohjanmaalta ja Pohjanmaalta kultakin.

Esiteltävät kohteet ovat hakkuiden piirissä ja suurella osalla on Metsähallituksen tuoreita hakkuusuunnitelmia. Kohteissa on mukana myös kaavoituksen uhkaama Ylläksen ikimetsäalue. Kohteiden kartoilla on eritelty suojelualueiden lisäksi Metsähallituksen omat suojelukohdeet ja ekoyhteydet sellaisina kuin ne olivat keväällä 2020. Mahdolliset päivitykset on tarkastettu retkikartta.fi -palvelusta helmikuussa 2022 ja lisätty tekstiin. Aivan kaikki esimerkkikohteiden rajausten ulkopuoliset suojelukohdeet eivät kartoilla näy.

Esimerkkikohteiden yhteispinta-ala, mukaan lukien kitu- ja joutomaat, on 8066 hehtaaria. Jotkut pohjoisen rajaukset kattavat vain osan laajemmasta arvokkaasta alueesta. Useat kohteet rajautuvat suoraan olemassa oleviin suojelualueisiin, parantaa suojelualueverkoston yhteyttä, ja sisältävät aivan vastaavia tai jopa suurempia suojeluarvoja kuin viereinen, jo suojeltu alue. METSO-alueella osaan rajauksista on METSO-kriteerien mukaisesti, ekologisesti järkevän kokonaisuuden muodostamiseksi, sisällytetty pienialaisesti heikompia ja luontoarvoiltaan kehittyviä osia. Tämä kerrotaan kohdekuvauksissa. Pieniä talousmetsän laikkuja voi olla mukana kohteissa myös siksi, ettei jokaista hehtaaria ole mahdollista maastossa tarkastaa.

Metsähallitus valehtelee valtion metsien luontoarvoista

Edellisen raporttimme tulokset Metsähallitus ehti kiistää jo etukäteen. Samoin kävi tälläkin kertaa. Jo viikkoja ennen tämän raportin julkaisua Metsähallituksen toimitusjohtaja kertoi *Maaseudun Tulevaisuudelle* näkemyksensä Luonnonmetsätyöryhmän kohteista⁶, kohderajauksia tai -kuvauksia näkemättä. Alla oleva suora lainaus tästä arvauksesta kertoo kaiken oleellisen Metsähallituksen halusta ja kyvystä luonnon monimuotoisuuden suojeluun tai huomioimiseen yhteisesti omistamissamme metsissä:

”Heillä on niin löysät kriteerit suojelulle, ettei niitä voi hyväksyä. Yleensä kohteiden puusto on syntynyt siemenpuuhakkuun, kylvön tai istutuksen tuloksena, puustoa on kasvatettu jaksollisen kasvatuksen menetelmin taimikkoa perkaamalla ja harventamalla. Lisäksi niiltä löytyy ojituksia. Ne eivät ole luonnonmetsiä minkään määritelmän mukaan.”

Kommentti on täysin paikkansapitämätön. Esimerkiksi tässä raportissa esitellyt kohteet tai ainakaan niiden keskeiset osat eivät ole syntyneet ihmistoiminnan, kuten siemenpuuhakkuun, kylvön tai istutuksen tuloksena. Ne eivät siis ole koskaan olleet metsätaloustermein jaksollisen kasvatuksen taimikkoa. Modernin metsätalouden menetelmiä ei edes tunnettu vielä silloin, kun useimpien raportin metsien puusto on syntynyt – sikäli kuin eri-ikäisille luonnonmetsille syntyjankohtaa voi määrittää. Lapin, Kainuun ja Koillismaan kohteiden puustoa ei myöskään lähtökohtaisesti ole käsitelty jaksollisen kasvatuksen menetelmin, mutta osalla etelän

9) [YLE:n uutinen Parkanon hakkuiden valmistumisesta helmikuussa 2022](#)

10) [YLE:n uutinen Parkanon hakkuiden keskeyttämisestä marraskuussa 2021](#)

11) [Metsähallituksen tiedote 11.1.2022](#)

6) [Maaseudun Tulevaisuuden uutinen 21.2.2022](#)

kohteista on nähtävissä merkkejä vuosikymmenten takaisista harvennuksista.

Osalla METSO-alueen kohteista on toki oja, sillä jopa yli 80 % etelän soista on ojitettu. Suurin osa rajausten ojitetuista soista on korpia, ja kaikki korpityypit ovat Suomen eteläpuoliskossa uhanalaisia. Useimmissa ojitetuissa korvissa on yhä vanha alkuperäinen puusto. Kohteiden kuvista löytyy esimerkkejä harvaan ojitetuista runsaslahopuustoisista korvista, joissa vanha ojitus ei nykyisin sanottavasti vaikuta vesitalouteen.

Näiden luonnontilaisen kaltaisten ja luonnontilaistumassa olevien korprien luontoarvot ovat usein vastaavat kuin luonnontilaistenkin korprien. Osa ojikoista on muuttunut turvekankaiksi, joiden puuston synnyttämät metsäluontoarvot voivat olla aivan vastaavat kuin parhaiden kangasmetsien. Metsähallituksen ojitusväitteellä onkin hyvin vähän tekemistä luonnonmetsän tai luonnonsuojelubiologisten arvojen kanssa. Pääosa tämänkin raportin kohteista on silti täysin ojittamattomia.

97 % Suomen metsistä on ollut ihmistoiminnan piirissä

Vaikka arviolta vain 3 prosenttia Suomen metsistä on luonnontilaisia, on raportin suojelemattomien valtionmetsien joukossa sellaisiakin harvinaisuuksia. Suurimmalla osalla Lapin, Kainuun ja Koillismaan kohteista on nähtävissä yhden tai muutamman harsintahakkuukierroksen jäljet. Näissä hakkuissa 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuoliskolla poimintahakattiin tukkipuiksi enimmäkseen suurimpia ja suorimpia mäntyjä metsistä, jotka aiemmin olivat usein kirveenkoskemattomia. Metsään jätettiin lahovikaisia tai muuten taloudellisesti vähempiarvoisia ikimäntyjä – jotka koloineen ovat usein luonnolle arvokkaimpia. Kuusikkoisissa kohteissa jäljelle jäi usein koskematon kuusimetsä. Jokainen voi peilata tätä historiaa nykyisiin talousmetsiin ja miettiä, millaisia luontoarvoja metsiin tuolloisten hakkuiden jälkeen jäi.

Etelämpänä maa- ja metsätaloushistoria on pidempi ja intensiivisempi. Rajaa-miemme kohteiden ydinalueillakin on harjoitettu vanhojen harsintahakkuiden lisäksi 1950-luvun jälkeistä metsätaloustoimintaa, eli niin sanottua modernia metsätaloutta. Tällöin kyse on useimmiten jonkinlaisesta lentolannoitushistoriasta tai vuosikymmenten takaisista harvennushakkuista, joiden jäljet luonto on jo varsin hyvin peittänyt. Muutamissa kohteissa, esimerkiksi Oriveden Oriachteella, on myös Metsähallituksen toimitusjohtajan kuvailemia nuorempia metsiä, mutta niissäkin hoitotoimet ovat jääneet tekemättä tai ne sijaitsevat pirstaloituneiden vanhojen metsien yhtenäisyyden kannalta kriittisissä paikoissa.

Mäntylajiston suojelu vaatii mäntyjatkumon

Hyviä esimerkkejä hakkuiden vaikutuksista ovat raportissa esiteltävät Kannonkosken Kismanniemi ja Pyhäjärven Iso Asikkämäki sekä edellisessä raportissamme esitelty Kivijärven Viinakangas. Kaikki nämä ovat pitkän mäntyjatkumon metsiä. Mäntyjatkumo tarkoittaa ikivanhojen aihkimäntyjen ja niistä hyvin hitaasti muodostuvien kelojen katkeamatonta ketjua vuosisatojen takaa nykypäivään. Parhaimmillaan jatkumo on yllä mainittujen kaltaisilla kohteilla, jotka karuutensa vuoksi eivät pääse palojen välissä kuusettumaan. Tällaiset metsät ovat pitkän metsätaloushistorian vuoksi eteläisessä Suomessa hyvin harvinaisia ja niiden kehittyminen 100-vuotiaasta männiköstä vie helposti 300–500 vuotta.

Yllämainittuja kohteita yhdistää se, että ne sisältävät myös metsää, jota on harvennushakattu 1900-luvun loppupuolella. Harsinnat ja harvennukset ovat vaikuttaneet elävän puuston rakenteeseen ja kaventaneet lajiston tarvitsemaa ikivanhojen mäntyjen jatkumoa. Käsitellyimmillä osilla jatkumo on mahdollisesti jo katkennut, mikä aiheuttaa sukupuuttovelkaa tuleville vuosikymmenille. Kohteilla on kuitenkin

kin edelleen säilynyt sekä erittäin vaateliasta, lähes kaikista Suomen eteläpuoliskon talousmetsistä jo kauan sitten kadonnutta mäntylahopuiden lajistoa että tämän lajiston selviämisen mahdollistavia puuston rakennepiirteitä: ikivanhoja puita, vanhaa puustoa sekä järeitä kelolahopuita.

Se, että Metsähallitus ei aiemmin hakkuita tehdessään ole osannut tunnistaa luontoarvoja tai välittänyt niistä, ei ole syy edelleen jatkaa näiden kohteiden hakkuita. Yhä jatkuvat hakkuut katkaisisivat jatkumon varmasti ja pienentäisivät ainutlaatuisen lajiston levinneisyysaluetta koko maan mittakaavassa. Yllämainittujen esimerkkikohteiden ympäriltä metsät on jo avohakattu huoletta, viimeiset aivan viime vuosina.

Tuhansia Punaisen kirjan lajien esiintymiä

Raportin kohteiden, kuten muidenkin kartoittamiemme luonnonmetsien, luontoarvot on osoitettu pääosin luonnonmetsien rakennepiirteiden avulla. Tämän tiedon tueksi on nopeilla maastokäynneillä kuitenkin havainnoitu myös reitille osunutta lajistoa, vaikka varsinaisia lajistokartoituksia ei tehtykään. Kohteilta on löydetty runsaasti uhanalaista, silmälläpidettävää ja muuta vanhojen metsien luontoarvoista kertovaa lajistoa, jota tavallisista talousmetsistä ei löydy käytännössä lainkaan. Metsätalouden vuoksi uhanalaistunut ja suurimmasta osasta Suomea kadonnut lajisto on osassa näistä luonnonmetsistä jopa runsasta.

Kartoitustyön ohessa 55 kohteelta on dokumentoitu erittäin uhanalaisten kalkikäävän ja lahokaviosammalen lisäksi 1692 vaarantuneen (VU), 1970 silmälläpidettävän (NT) tai alueellisesti uhanalaisen (RT) sekä 841 muun vanhojen metsien indikaattorilajin (VM-ind) esiintymää. Jäkälien, sammalien ja kääväkkäiden esiintymien lisäksi kohteilta on myös runsaasti havaintoja yhdestä erittäin uhanalaisesta, viidestä vaarantuneesta ja neljästä silmälläpidettävästä lintulajista sekä vaarantuneesta liito-oravasta ja silmälläpidettävästä metsäpeurasta.

Yhteensä uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja on näistä suojelemattomista valtionmetsistä tähän mennessä havaittu 72. Lajilista on kokonaisuudessaan raportin liitteenä. Lajitiedoista vastaavat lajistoasiantuntijat ovat Ari Aalto, Joni-Matti Kusmin, Risto Sulkava, Olli Manninen ja Ida Korhonen. Tarkkoja esiintymien koordinaatteja emme valitettavasti voi edelleenkään julkaista, sillä koordinaattien väärinkäyttöä on Metsähallituksen toimesta ilmennyt yhä. Tarkemmin aiemmista ongelmista voi lukea esimerkiksi YLE:n edellistalvisesta uutisesta¹².

[12\) YLE:n uutinen ”Valtion kokoinen hakkuuaukko](#)

Vanhojen metsien lajeja auttaa vain vanhojen metsien suojeleminen

Metsähallituksen viimeaikainen reaktio luontoarvokohteiden raportointiin on ollut uusintana tehty lajistoselvitys ja ”lajiston huomioiminen” hakkuissa. Kyseessä on tahallinen tai tahaton väärinymmärrys: asian ydin eivät ole pistemäiset lajiesiintymät vaan vanhat metsät – siis näiden lajien elinympäristöt.

Suhtautuminen näkyy myös Metsähallituksen käynnistämässä LAJIDEMO-hankkeessa, jonka virallisena tavoitteena on sovittaa yhteen hakkuita ja uhanalaisten lajien esiintymiä. Hankkeen julkaistussa kohdelistassa¹³ on käytännössä pelkästään luonnon monimuotoisuudelle erittäin arvokkaita alueita, joita ei pidä hakata lainkaan. Listan kolmestatoista kohteesta yhdeksän on esitelty tässä tai edellisessä esimerkkikohderaportissamme. Tosiasiallinen tavoite näyttääkin olevan suojeleminen vanhojen metsien rippeiden hakkaaminen.

[13\) Metsähallituksen LAJIDEMO-hankkeen esittely](#)

Tässäkin raportissa mainittujen lajien merkittävä uhanalaistumisen syy on juuri vanhojen metsien väheneminen¹⁴. Käytännössä mitkä tahansa hakkuut näissä lajistoytimissä heikentävät lajiston elinolosuhteita ja jatkumoa, hävittävät esiintymiä ja siten kiihdyttävät luontokatoa edelleen. Etelän metsissä lajitoesiintymät ovat käy-

[14\) Suomen lajien tuorein uhanalaisuusarviointi vuodelta 2019](#)

tännössä aina jo aiempien hakkuiden heikentämiä, ja niiden elinvoimaisuutta sekä jatkumoa tulisi hakkuiden sijaan vahvistaa ennallistamistoimenpitein. Luonnonhoitotoimet ja lajihavaintojen korostettu huomiointi ovat toki tarpeellisia, mutta nimenomaan näitä lajistoytimiä ympäröivissä talousmetsissä.

On myös vaikea ymmärtää, miksi rajallisia resursseja edelleen käytetään asiantuntijoiden jo kertaalleen valokuvien, tekstikuvauksien ja lajistotiedoin arvokkaiksi todentamien kohteiden inventointiin uudelleen. Resurssit tulisi ehdottomasti kohdentaa vielä kartoittamattomien hakkuiden piirissä olevien vanhojen metsien paikallistamiseen. Sellaisiakin valtionmailta varmasti yhä löytyy myös löytämiemme kohteiden ulkopuolelta. Tämä on myös yksi EU:n biodiversiteettistrategian vaatimuksista.

Yhteensä kymmeniä tuhansia luonnonmetsähehtaareja

Kokonaisuudessaan Luonnonmetsä-työryhmän kartoituksissa on Lapin, Kainuun ja Koillismaan eteläpuolelta löytynyt tarkasti rajattuja METSO I ja II -kriteeriluokien valtionmaiden kohteita toistaiseksi noin 7000 hehtaaria. Lisäksi on tiedossa toiset noin 7000 hehtaaria kohteita, joiden tarkka rajaaminen vaatii vielä jatkotoimia. Löytyneet luonnonmetsät ovat pääosin pieniä sirpaleita laajojen käsiteltyjen talousmetsien keskellä. Osa kohteista rajautuu suojelualueisiin, Metsähallituksen alue-ekologisen verkoston luontokohteisiin tai ekologisiin yhteyksiin.

Kainuusta ja Koillismaalta valtion omistamia luonnonmetsiä on paikannettu noin 20 000 hehtaaria, joista tarkasti rajattuja on reilut 12 000 hehtaaria. Esimerkiksi Taivalkosken ja Pudasjärven alueet saatiin kartoitettua kattavasti, ja niistä suojelemattomia vanhoja metsiä löytyi noin 5500 hehtaaria. Kainuussa myös Kuhmon kartoitukset ovat lähes valmiit. Kunnan alueelta luonnonmetsiä on löytynyt noin 2100 hehtaaria.

Lapin kartoitukseen Koneen Säätiö myönsi työryhmällemme jatkorahoituksen vuodelle 2022. Myönnetyllä rahoituksella saatetaan loppuun Lapin maastotyöt, joita vuonna 2021 tehtiin laajasti mm. Inarissa sekä Itä- ja Lounais-Lapissa. Saamelaisalueen eteläpuolisessa Lapissa suojelemattomaa valtion luonnonmetsää on arviolta 100 000 hehtaaria. Luku tarkentuu vuoden 2022 aikana.

Työryhmän työ perustuu maastokartoitukseen, joita on tähän mennessä tehty noin 6300 tuntia. Löydetyt ja maastossa dokumentoidut metsäkohteet edustavat Suomen suojelemattomien vanhojen metsien parhaimmistoa ja ovat luontoarvoiltaan vähintään vastaavia kuin monet suojelualueet. Näiden valtion metsien kytkeytyneisyys olemassa oleviin suojelualueisiin on usein erinomainen, mikä nostaa niiden suojeluarvoa entisestään.

Luontoarvoja voi konkretisoida esimerkiksi lajistotiedon avulla. Vaikka lajistoa on selvitetty vain muun kartoitustyön ohessa, on kohteilta dokumentoitu yli 23 000 havaintoa uhanalaisista, silmälläpidettävistä ja muista huomionarvoisista metsälajeista. Lähes kaikki näistä lajeista ovat sellaisia, etteivät ne kykene elämään tavanomaisissa suomalaisissa talousmetsissä, vaikka jotkut metsäalan toimijat toisinaan muuta julkisuudessa väittävätkin.

Lajisto- ja rakennepiirretiedon tueksi kohteilta on kerätty tuhansien valokuvien arkisto, joka julkaistaan verkkogalleriana kaikkien saataville. Ensimmäisessä vaiheessa on saatavilla tämän raportin kohteiden kuvat¹⁵. Tämän ja edellisen raporttimme kohteet löytyvät myös Greenpeacen sivuilta¹⁶. Työ kaikkein tärkeimpien, valtion viimeisten luonnonmetsien paikallistamiseksi jatkuu kesällä 2022.

15) [Valtion suojelemattomat arvometsät II -raportin kuvat](#)

16) [Greenpeace: 110 suojelunarvoista valtionmetsää](#)

Asiantuntijaryhmämme esitykset jatkotoimiksi

Yksinkertaisin ja nopeimmin vaikuttava toimenpide metsien luontokadon hidastamiseksi on valtion viimeisten luonnonmetsien suojeleminen. Tämä voidaan toteuttaa

valtioneuvoston periaatepäätöksellä. METSO-alueella tulee suojella kaikki valtion metsät, jotka täyttävät METSO-ohjelman luokkien I tai II kriteerit. Näiden kohteiden suojelu on kokonaistaloudellisesti ja yhteiskunnallisesti hyvin perusteltua, sillä vastaavia hankitaan jatkuvasti yksityisiltä suojeluun täydellä puuston hinnalla. On järjetöntä, että valtio samaan aikaan hakkaa jo omistamiaan, samantasoisia tai parempia metsiä.

METSO-alueen pohjoispuolella tulee viipymättä suojella luonnontilaisten metsien lisäksi luonnontilaisen kaltaiset metsät, joissa on EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti ihmistoiminnasta huolimatta riittävästi luonnontilaisten metsien rakennepiirteitä ja lajistoa³.

Metsähallitus ilmoitti vuonna 2021 (mm. Twitterissä 6.9.), että valtion talousmetsäalueille luonnon suojelemiseksi perustettu alue-ekologinen verkosto ei ole suojelupäätös. Tämä on johtanut siihen, että alue-ekologisen verkoston kohteita on hakattu esimerkiksi tutkimuksen verukkeella ja metsätuholain tarkoituksellisen virheellisen tulkinnan perusteella. Alue-ekologisen verkoston luontokohteet ja ekologiset yhteydet on yksiselitteisesti ja kiireellisesti suojeltava pysyvästi erillisellä päätöksellä. Ne ovat kohteita, jotka Metsähallituksenkin mielestä ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita ja merkityksellisiä. Ne on perustettu Metsähallituksen omalla päätöksellä nimenomaan luonnon suojelemiseksi, vaikka nyt väitetään, ettei varsinaista suojelupäätöstä olekaan tehty.

3) [EU:n biodiversiteettistrategian määritelmä luonnonmetsille](#)

Mitä valtion luonnonmetsien suojelun jälkeen?

Valtion suojelemattomien luonnonmetsien osalta kyse on pienistä pinta-aloista, mutta metsäluonnolle erittäin merkittävästä asiasta, kuten tämänkin raportti osoittaa. Valtion luonnonmetsien suojelulla ei kuitenkaan vielä pysäytetä luontokatoa tai saavuteta EU:n biodiversiteettistrategian mukaista 10 prosentin suojelutavoitetta kussakin maakunnassa. Useimmat kohteet ovat erillisiä ja pirstoutuneita, eivätkä tarjoa riittävää pinta-alaa metsälajiston säilymiseksi pitkällä aikavälillä.

Näiden ytimien ympärille on kuitenkin valtion mailla varsin yksinkertaista luoda ekologisesti järkeviä suojelukokonaisuuksia, joissa välialueiden annetaan kehittyä luonnontilassa tai luonnontilaistumista nopeutetaan ennallistamistoimin. Tämä on välttämätön askel luonnonmetsien suojelupäätöksen jälkeen. Työryhmämme on paikallistanut myös useita alueita, joilla on runsaasti luontoarvoiltaan melko merkittäviä kehittyviä valtion metsiä, mutta jotka eivät vielä täytä käyttämiämme tiukkoja luonnonmetsän kriteereitä. Luonnonmetsiä täydentävä suojelu on tärkeää aloittaa tällaisista kohteista, joiden luontoarvot kehittyvät nopeasti.

Valtion metsien suojelun lisäksi tarvitaan myös merkittävä lisärahoitus yksityismaiden luonnonmetsien suojeluun. Tällä hetkellä METSO-ohjelman rahoitus on luontokadon pysäyttämistavoitteen suhteen täysin riittämätön. Tarvittavan rahoituksen lisäksi ohjelma tulee laajentaa pysyvästi koko maata koskevaksi. Lisäresursseja tarvitaan sekä kohteiden hankkimiseen että hakemusten käsittelyyn ja suojelun markkinointiin, joka on edelleen hyvin vähäistä.

Hankasalmella, Heinävedellä, Helsingissä, Inarissa, Nurmeksessa ja Rautjärvellä 30.3.2022, tekijät

Ari Aalto, DI

Risto Sulkava, FT

Joni-Matti Kusmin, MMM

Ida Korhonen, maat. ja metsät. yo

Olli Manninen, luontokartoittaja

Matti Aalto, FM, DI

Jarmo Pyykkö, metsäkartoittaja

Matti Sissonen, luontokartoittaja

Lappi

Pahakivalo

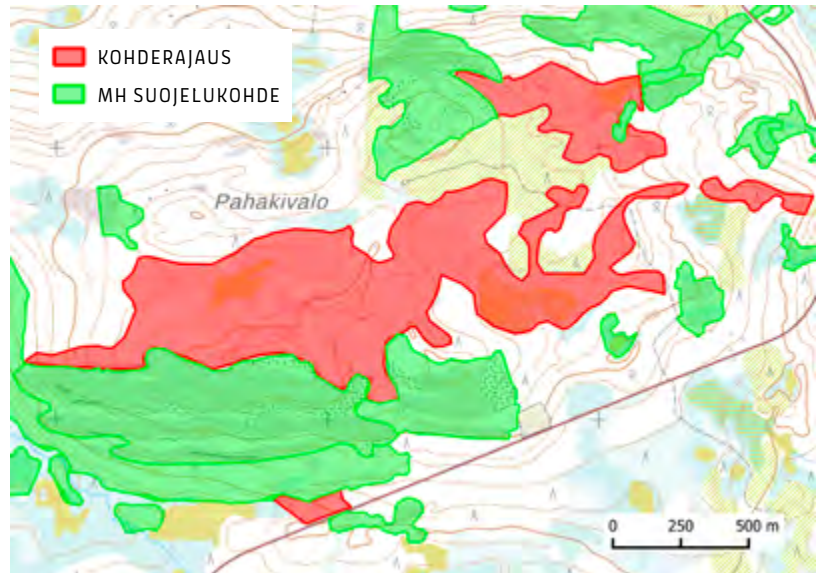
TERVOLA

94 ha

[Karttalinkki](#)

Lounais-Lapissa metsien suojelutilanne on selvästi Lapin keskimääräistä tilannetta heikompi. Tervolan, Simon ja Ranuan rajamailla on useita hyvin arvokkaita suojelemattomia valtion metsäalueita. Yksi vanhojen metsien ja luonnontilaisten soiden mosaiikki alkaa välittömästi Pahakivalon karun ja kallioisen suojelukohteen pohjoispuolelta. Harsinta- ja palohistoriasta huolimatta metsissä on runsaasti ikivanhoja aiheja, keloja ja järeitä maapuita. Metsän rakenne vaihtelee varsin pienipiirteisesti ja paikoin kulkija on keskellä mitä upeinta aarniota. Suojelukohteen rajaa ei maastossa havaitse.

Alueen keskiosassa kulkevan talvitien varrella on enemmän jälkiä vanhoista poimintahakkuista, mutta tätäkin kangasta kirjoavat hyvin vanhat männyt ja ikikelot. Kohteelle kesäkuussa 2021 tehdyllä pikavisiitillä havaittiin 4 vaarantunutta, 6 silmälläpidettävää ja 2 muuta vanhojen metsien indikaattorilajia. Havaittujen lajien joukossa on ikivanhojen mäntykelojen lajistoa kuten riekonkääpä, sirppikääpä ja männynnuppijäkäkä.

ARI AALTO

Ternunpalot

ROVANIEMI

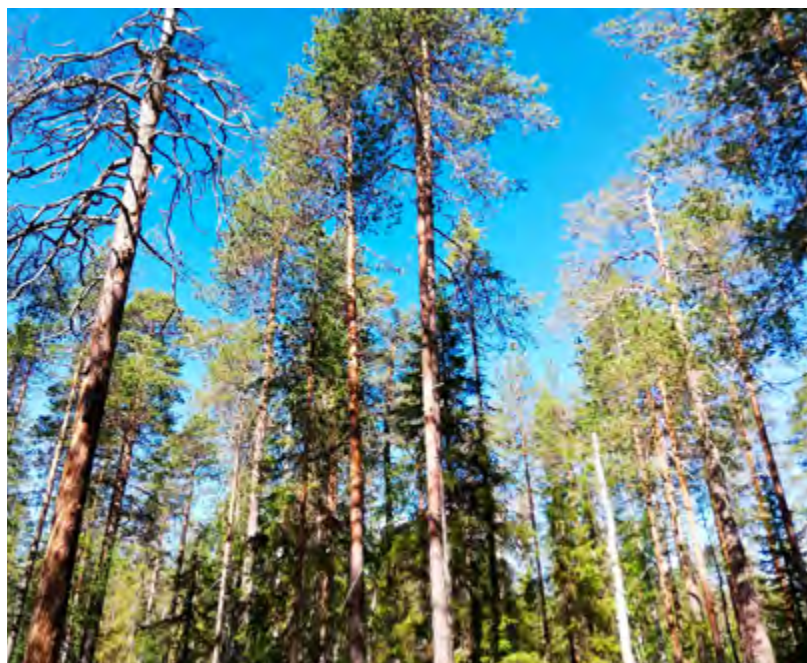
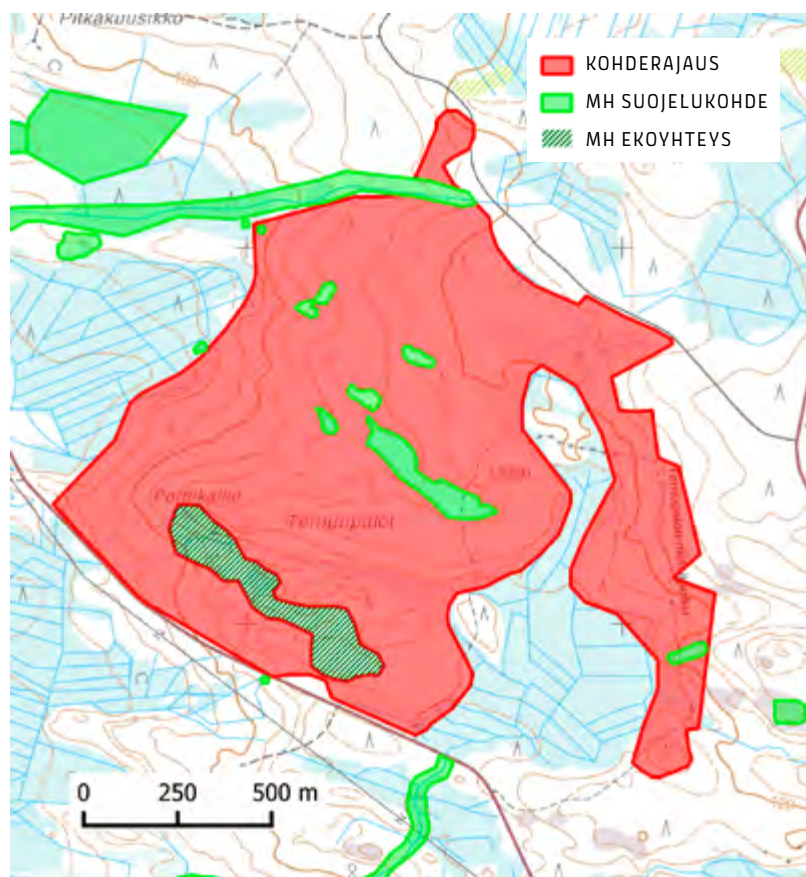
137 ha

[Karttalinkki](#)

Rovaniemen Hirvaksessa sijaitseva Ternunpalojen luonnonmetsäalue on harvoja sotien jälkeisistä hakkuista säilyneitä laajempia metsäalueita lähiseuduilla. Ternunpalot on nimensä mukaisesti syntynyt metsäpalon jälkeen. Luonnonmetsärajauksen kilpikaarნaiset mäntyvanhukset ovat nähneet niitä jo useampia. Metsät vaihtelevat rehevistä lähteikköisistä kuusikoista puolukkatyyppin kankaan vanhoihin männiköihin. Pääosa metsistä on sekapuustoisia ja paikoin runsashaapaisia. Korpipainanteita on useita.

Pieni osa kohteesta on huomioitu alue-ekologisessa verkostossa. Paikoin vanhaa luonnonmetsää on metsäkonekoulun oppilastöinä käsitelty pienimuotoisesti, ilmeisesti jatkuvaa kasvatusta kokeillen. Nämä pienehköt käsitellyt alueet luonnonmetsän keskellä on sisällytetty rajaukseen. Alueella kiertää sekä vanha metsäopetuspolku että uudempi, vilkkaassa käytössä oleva luontopolku.

Maastokäynnillä heinäkuussa 2021 ei keskitytty lajiston etsintään juuri lainkaan, mutta silti alueelta havaittiin 4 vaarantunutta, 7 silmälläpidettävää ja 6 muuta vanhojen metsien jäkälä-, sammal- ja sienilajia.

RISTO SULKAVA

Tuntsa

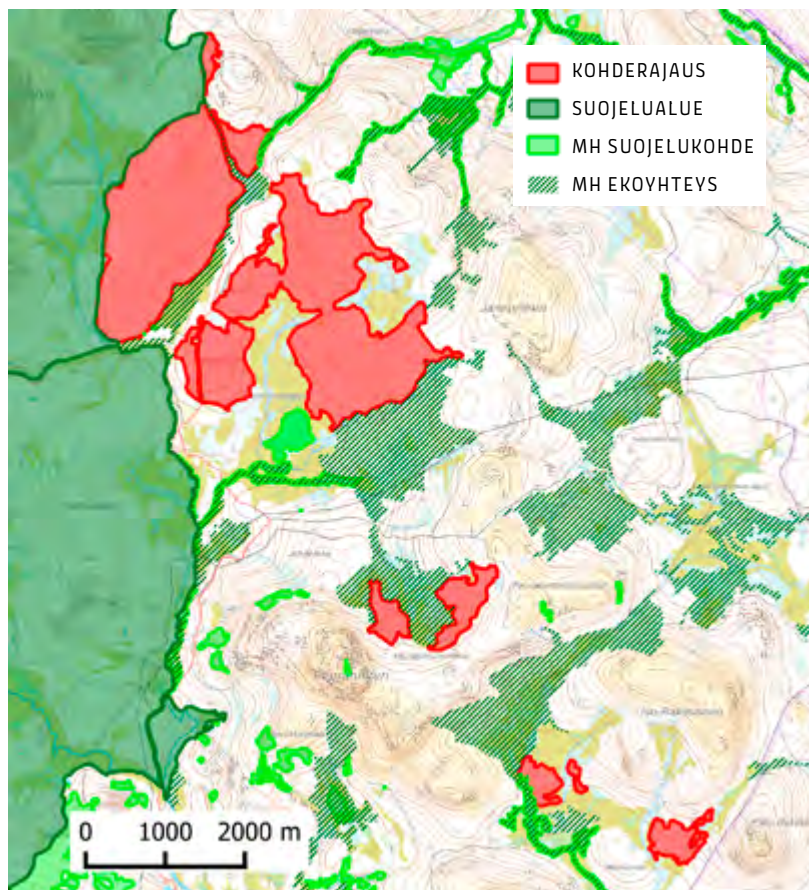
SALLA

908 ha

[Karttalinkki](#)

Tämä luonnontilaisten kuusimetsien hallitsema kohde säästyi Tuntsan suurrelta metsäpalolta vuonna 1960. Se sijaitsee aivan paloalueen, Värriön luonnonpuiston ja Tuntsan erämaa-alueen välissä. Vähäpuustoisemmat metsänrajakuusikot ikivanhoine katajineen vaihettuvat runsaslahopuustosiin rinteisiin ja nevanlaiteiden korpiin. Aarnikuusikoille tyypillinen kääpälajisto kertoo hyvästä lahopuujatkumosta. Sekapuina kasvaa vanhoja koivuja ja raitoja.

Kohteeseen rajautuvia vastaavia metsiä on huomioitu alue-ekologisessa verkostossa ekologisena yhteytenä, mutta tämä suurimman osan alueen luonnonmetsistä kattava ja lähes täysin yhtenäinen metsäerämaa on vailla mitään statusta. Nopealla maastokäynnillä tehtiin havaintoja 17:ästä vanhan metsän ilmentäjälajista, joista 3 on uhanalaisia ja 8 silmälläpidettäviä.

JONI-MATTI KUSMIN

Vuotos

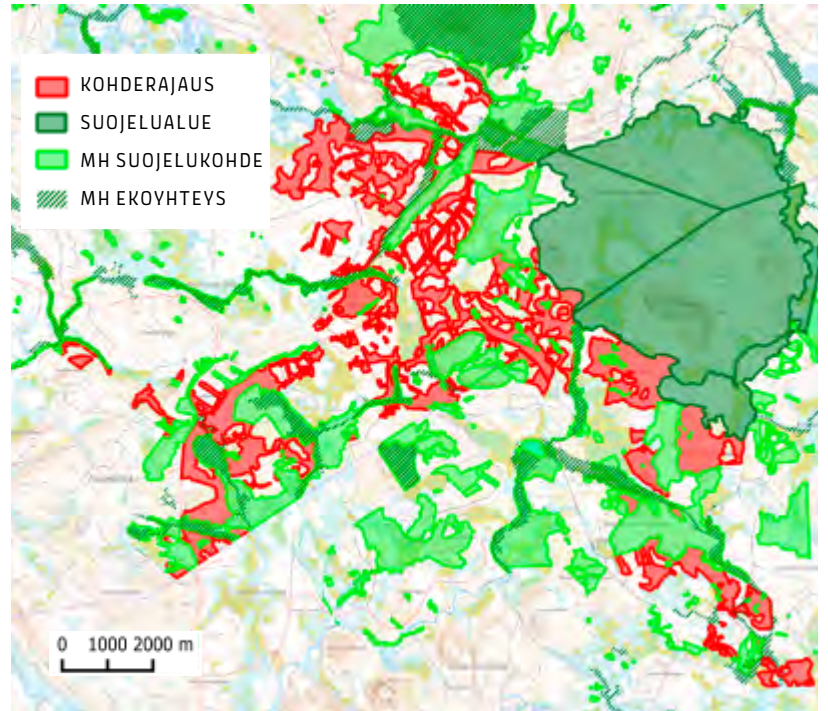
PELKOSENNIEMI-SALLA-SAVUKOSKI

1732 ha

[Karttalinkki](#)

Kolmen itäisen Lapin pitäjän rajaamaan ylängöllä, rankasti käsiteltyjen talousmetsäalueiden ympäröimänä on säilynyt erittäin laaja luonnontilaisten palojatkumometsien ja rakennepiirteitään luonnontilaista muistuttavien metsien kokonaisuus. Aluetta 2000-luvulla voimakkaasti pirstoneista avohakkuista huolimatta nämä luonnonmetsät muodostavat edelleen alueen suojelukohtien kanssa yhtenäisen kokonaisuuden.

Metsät ovat pääosin kuusen hallitsemia tuoreen kankaan sekametsiä, joissa on paikoin runsaasti lehtipuustoa. Metsien ilmettä monipuolistavat entisestään paikoin runsainakin ylispuina esiintyvät aihkimännyn ja järeät haavat. Alueella tehtiin havaintoja 18:asta vanhaa metsää ilmentävästä lajista, joista 3 on uhanalaisia ja 12 on silmälläpidettäviä.

JONI-MATTI KUSMIN

Ylläs

KOLARI

1264 ha

[Karttalinkki](#)

MATTI AALTO

Ylläksen suojelemattomia luonnonmetsiä on kartoitettu vuosina 2020 ja 2021. Äkäslompolon ja Ylläsjärven kylien välisellä alueella, kansallispuistoon rajautuvilla Yllästunturin rinteillä on täysin suojelematta sekä kevyesti kauan sitten harsintahakattua ikimetsää että koskemattomia tai lähes koskemattomia palon jälkeen syntyneitä luonnontilaisia vanhoja sekametsiä yhteensä peräti 13 neliökilometrin verran. Lisäksi alueella on Metsähallituksen luontokohteita, jotka nekään eivät ole virallisesti suojeltuja, vaan esimerkiksi kaavoituksen uhkaamia. Alueella kulkevat lukuisat polut, ladut ja muut virkistysreitit.

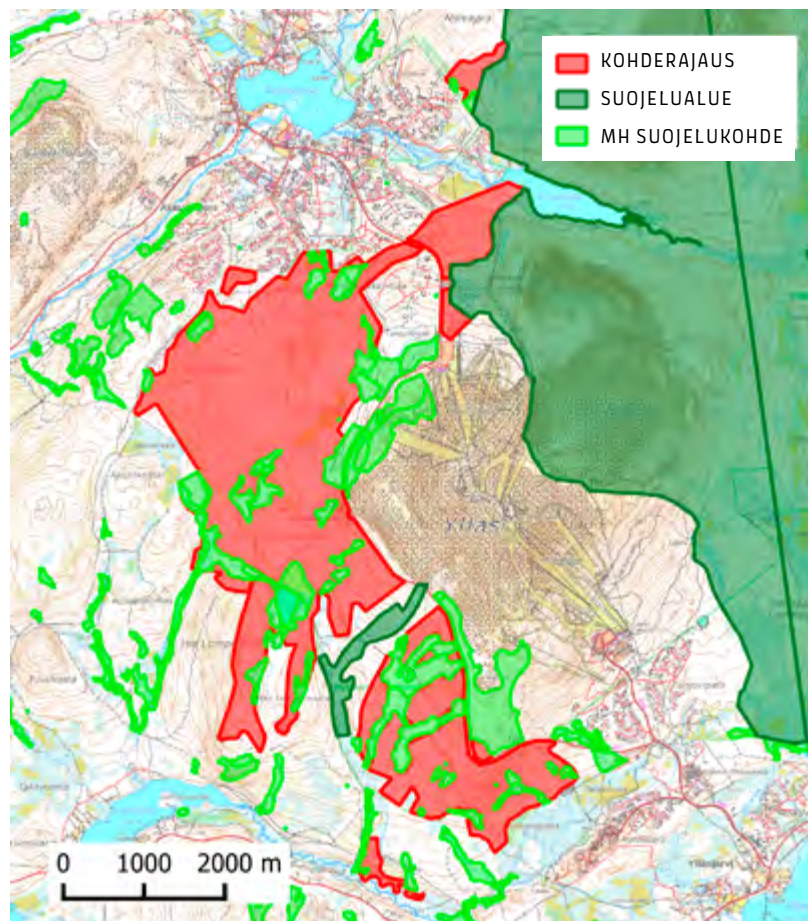
Nämä vaihtelevat valtionmetsät täyttävät kaikki luonnonmetsän kriteerit ikivanhoine puineen, paksukaarnaisine raitoineen ja täydellisine lahoppujatkumoineen. Yllästunturin rinteiden pienilmasto tekee alueesta täysin poikkeuksellisen Suomen oloissa: korkeiden kuusten seurassa on tukkikokoisia haapoja jopa vielä yli 360 metrin korkeudella merenpinnasta. Osa metsistä on kosteita ja reheviä, osa hyvinkin karuja.

Kolarin kunta on yhdessä Metsähallituksen kanssa laatimassa alueelle uutta yleiskaavaa, jonka luonnoksissa valtion omistamille maille aiotaan ohjata runsaasti mökki- ja muuta

rakentamista merkittävästi puutteellisiin luontoselvityksiin¹⁷. Ylläksen alueen kestävä matkailun kehittäminen on mahdollista toteuttaa myös ilman näiden upeiden luonnonmetsien ja niiden eliöstön hävittämistä.

Alueen lajistoa on selvitetty pistokoemaisiin käynnein eri puolille suojelematonta rinnemetsää. Toistaiseksi alueelta on dokumentoitu 800 uhanalaisen tai silmälläpidettävän metsälajin esiintymää, yhteensä 47:ästä eri lajista. Lisäksi muita vanhojen metsien lajeja on tavattu 20 ja niiden esiintymiä yli 200. Joukossa on hyvin vaateliaita ja harvinaisia lajeja, kuten kalkkikäpää, raidantuoksukäpää ja kuusenneula. Rakennepiirteistä on havaittavissa, että merkittävää lajistoa esiintyy alueella vierä vieressä.

[17\) Ylläksen yleiskaavan uudistamisprosessi](#)

ARI AALTO

Kainuu

Kalliojärvi

SOTKAMO

34 ha

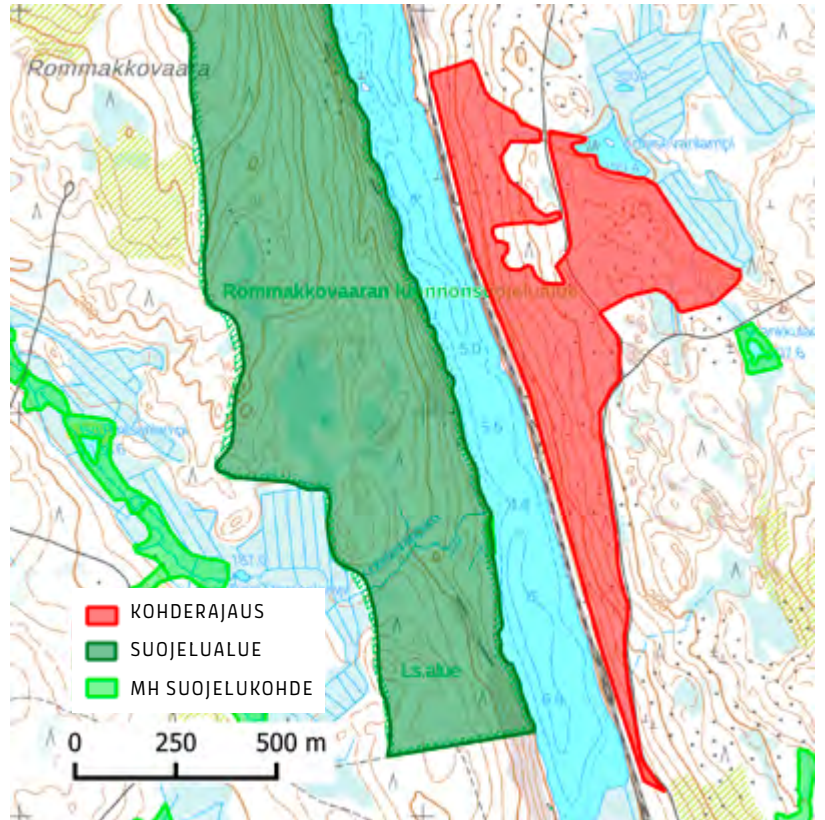
[Karttalinkki](#)

Sotkamon eteläräjällä sijaitseva esimerkkikohde koostuu Kalliojärven itärannalla kohoavista kivikkoisista rännemetsistä. Vain parisataa metriä leveän rotkojärven toisella rannalla on Rommakkovaaran suojelualue. Järven itärannan metsät on kauan sitten harsintahakattu, mutta moderni metsätalous ei puustoon ole kajonnut. Metsäpalohistoria näkyy palokantoina ja järeinä, sammalen peittäminä hiiltyneinä runkoina.

Vuoroin kuusi- ja vuoroin mäntyvaltaiset metsät ovat saaneet kehittyä rauhassa luonnontilaisen kaltaiseksi vanhoiksi metsiksi, joissa kilpikaarna-mäntyjä, ikikeloja ja järeitä maapuita esiintyy kauttaaltaan. Myös yksittäisiä aiheja näkee siellä täällä. Alueen pohjoisosassa pienen puron varrella on myös lehtomaista, osin lehtipuuvaltaista ja hieman nuorempaa sekametsää.

Tuoreempaa kuusilahopuuta on kehittynyt vuosikymmenten luontaisen kehityskulun saatossa paikoitellen runsastikin, mutta lajiston kannalta vielä merkittävämpää on mäntylahopuuston laatu: vaateliaille vanhojen mäntymetsien lajeille on tarjolla hitaasti kasvannutta ikimäntylahopuuta nyt ja tulevaisuudessa.

Puuston monipuolisuus ja lahopuun erinomainen jatkumo näkyvät lajiston runsautena. Parin tunnin inventoinnilla syyskuussa tehtiin yhteensä 87 havaintoa, jotka sisälsivät 5 vaarantunutta, 15 silmälläpidettävää ja 10 muuta vanhojen metsien indikaattorilajia.

ARI AALTO

Kuikkaportti

SOTKAMO

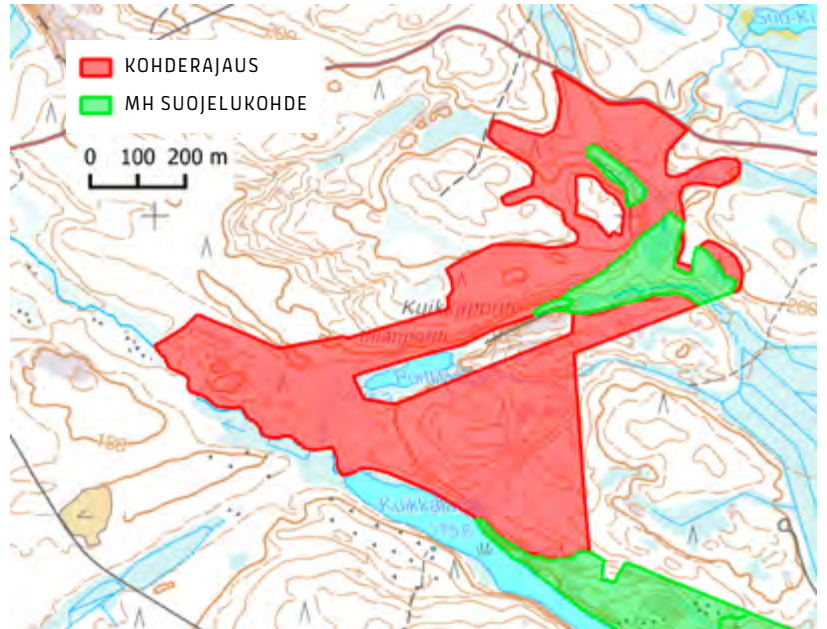
38 ha

[Karttalinkki](#)

Kuikkaportin jylhää rotkoa ympäröivä esimerkkikohde löytyy eteläisestä Sotkamosta, vain hieman Kalliojärven kohteesta koilliseen. Hiidenportin kansallispuistoon on parikymmentä kilometriä, ja metsät ovatkin paikoin aivan puiston ikimetsien kaltaisia ja vain metsäpalojen koskemia. Etenkään itse Kuikkaportin rinteiden kaltaisiin aarniometsiin ei uskoisi enää nykypäivänä suojelualueiden ulkopuolella törmäävän – jostain käsittämättömästä syystä Kuikkaportti on silti tavallista valtion talousmetsää. Maisema on kareliaanisen upea.

Topografialtaan pienipiirteisellä alueella on myös yli satavuotiaita, metsäpalon jälkeen kehittyneitä tiheitä luonnonmetsiä, karuja vanhapuustoisia kalliomänniköitä, pieniä korpi- ja rämelaikkuja sekä noro- ja puroluontoa. Kuikkalammen ja Porttilammen välissä, kaukana nykyisistä metsäautoteistä, rajauksella on myös kasvatusmännikköä, jota kirjoivat järeät ylispuumännyt, kalliopaljastumat ja suolaikut. Näiden rakennepiirteiden vuoksi myös tämä pienehkö talousmetsäosa kehittyi luontoarvoiltaan verraten nopeasti ja on sijaintinsa huomioden perusteltu osa kokonaisuutta.

Kuikkaportin metsissä on maastoon jo nauhoitettuja leimikoita korvissa sekä vanhassa lahoppuustoisessa luonnonmetsässä, josta on kuvion kiertävästä ajourasta päätellen keräilty joitain puita useampi vuosikymmen sitten. Metsän rakennepiirteet eivät ole kuitenkaan tästä juuri muuttuneet. Syyskuussa 2021 tehdyllä maastokäynnillä esimerkkikohteelta löydettiin 15 vaarantuneen, 32 silmälläpidettävän ja 7 muun vanhan metsän lajin esiintymää. Löytöjä on yhteensä 16:esta punaisen kirjan lajista.

ARI AALTO

Loutteenvaara

SOTKAMO

85 ha

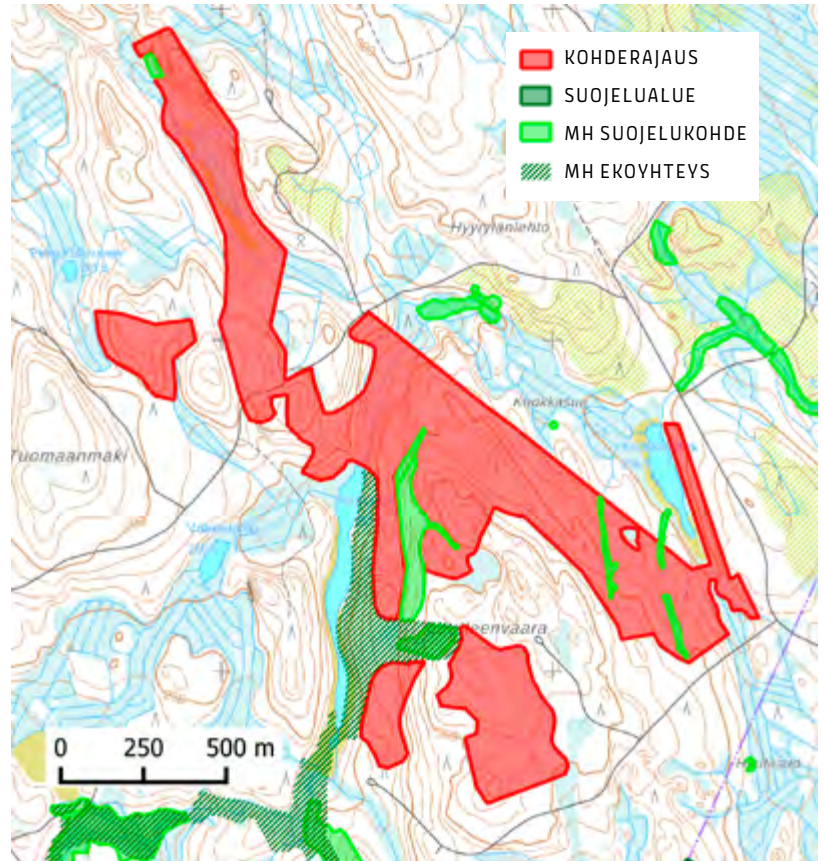
[Karttalinkki](#)

Sotkamon lounaisnurkassa sijaitsevat Loutteenvaaran metsät on ilmoitettu hakattaviksi vuonna 2012 ja uudelleen vuonna 2015, mutta hakkuita ei onneksi ole toistaiseksi toteutettu. Kohde on Kainuun vaarajakson lehtokeskuksen eteläisimpiä alueita ja esimerkki rehevistä suojelemattomista valtion kohteista.

Loutteenvaaralla on lähes luonnontilaisia runsaslahopuustoisia ja Kainuun vaaroille tyypillisen kosteita vanhoja metsiä suolaikkuineen. Sekapuuna näissä kuusikoissa kasvaa runsaasti järeitä ja koloisia haapoja sekä vanhoja raitoja ja pihlajia. Vaaran koillisrinteen metsät on hakattu ilmeisesti sotien jälkeen. Metsänpohja on kuitenkin laajalti upeaa luonnontilaista, hyvin rehevää heinä- ja lehtokorpea, jota peittää luontaisesti kehittynyt kuusi-koivu-sekapuusto. Rajauksen pohjoisosissa on vanhoja ja varttuneita hoitamattomia sekametsiä, joihin on muodostunut runsaasti lahoppuuta ja joissa kasvaa muun muassa runsaasti haapaa.

Kostean pienilmaston, rehevyyden ja vanhojen puiden myötä jäkälä- ja sammallajisto on runsas. Pikaisella läpikävelyllä syyskuussa 2021 kohteen eri osilta tehtiin yhteensä 53 havaintoa 5:estä vaarantuneesta, 8:asta silmälläpidettävästä ja 5:estä muusta vanhojen metsien indikaattorilajista.

Loutteenvaaran luonnonmetsiä ympäröivillä valtion mailla on merkittävä määrä luontoarvoiltaan kehittyviä, harvintamattomia reheviä nuoria sekametsiä. Alueella onkin hyvä mahdollisuus laajempaan suojelukokonaisuuteen.

ARI AALTO

Peuro-Ala-Karttimo

SUOMUSSALMI

129 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohteen vanhojen metsien ketju Suomussalmen Juntusrannan kylässä yhdistää toisiinsa Kalevalapuistoon kuuluvat Martinselkosen ja Öllörinsärkän suojelualueet. Moniosainen Kalevalapuisto on osa suomalais-venäläistä suojeluyhteistyötä, johon kuuluu Venäjän puolella Kalevalan kansallispuisto. Käytännössä kaikki rajauksen metsät ovat aiemmin kuuluneet Metsähallituksen alue-ekologiseen verkostoon ekologisina yhteyksinä eli myös Metsähallitus on tunnistanut niiden luontoarvot.

Peuron ja Ala-Karttimon rannoille sekä Karttimojoen varteen sijoittuvat metsät ovat yli 120-vuotiaita tuoreen ja kuivahkon kankaan kuusi- ja män-

tymetsiä. Metsät ovat saaneet kehittyä rauhassa nykyaikaisen metsätalouden ulkopuolella, eikä merkkejä vanhoista harsinnoistakaan monin paikoin juuri näy. Vanhoja puuyksilöitä on paljon, ja lahoppuuta on jopa useita kymmeniä kuutioita hehtaarilla. Jättimäisiä keloja kohoaa kuusikon yläpuolelle. Osa metsistä on kosteita ja korpisia.

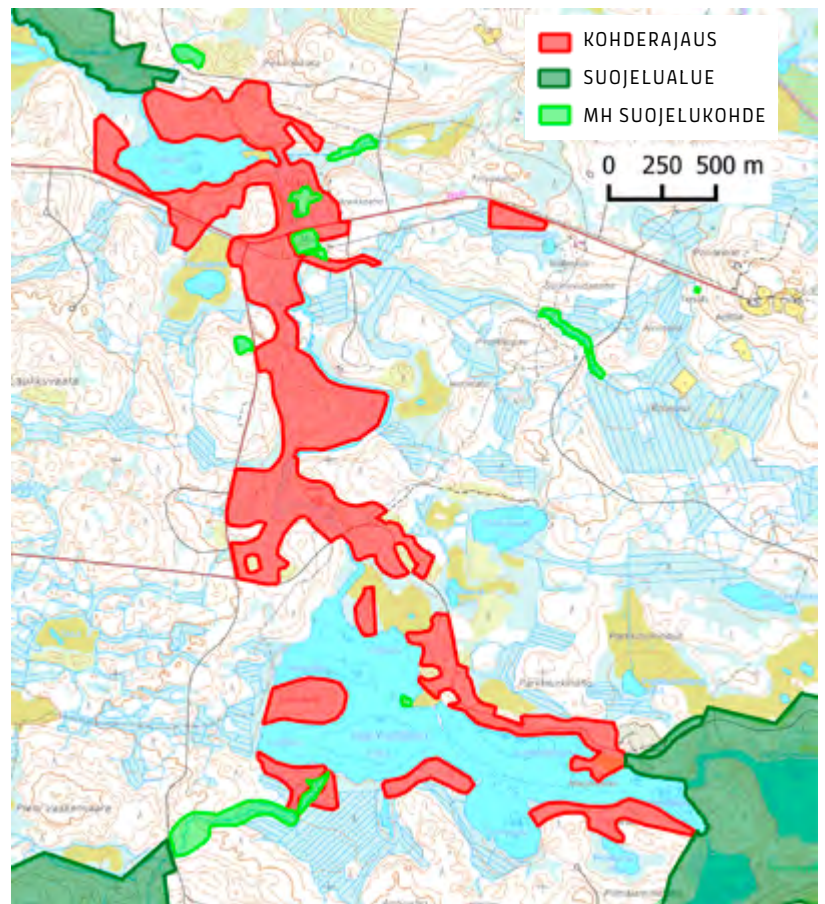
Metsähallitus alkoi vuonna 2020 hakata näitä aiempia säästökohteitaan jatkuvan kasvatuksen tutkimuksen verukkeella. Syksyn 2021 hakkuut vanhoissa metsissä keskeytyivät toistaiseksi ympäristöjärjestöjen väliintuloon. Hakatuilta kohteilta oli kaadettu mm. vuosirenkaista laskien noin 350-vuotias kuusi. Tutkimukseen soveltuvia

ARI AALTO

talousmetsiä on kohteen ympäristössä runsaasti. Jostain syystä Metsähallitus haluaa kuitenkin ”tutkia” hakkuita näissä luonnon monimuotoisuudelle erittäin arvokkaissa luonnonmetsissä, joiden kaltaiset on esimerkiksi EU:n biodiversiteettistrategian ja Metsähallituksen oman ympäristöoppaan mukaan suojeltava.

Leimikoiden lajistoon tutustuttiin syksyllä 2021 maastokäyntien yhteydessä. Alueelta on tehty 176 havaintoa 8:asta vaarantuneesta ja 15:estä silmäläpidettävästä metsälajista. Lisäksi on dokumentoitu 51 havaintoa 10:estä muusta vanhojen metsien lajista, jotka vielä on luokiteltu elinvoimaiseksi.

ARI AALTO

Pieni Hakojärvi

HYRYNSALMI

25 ha

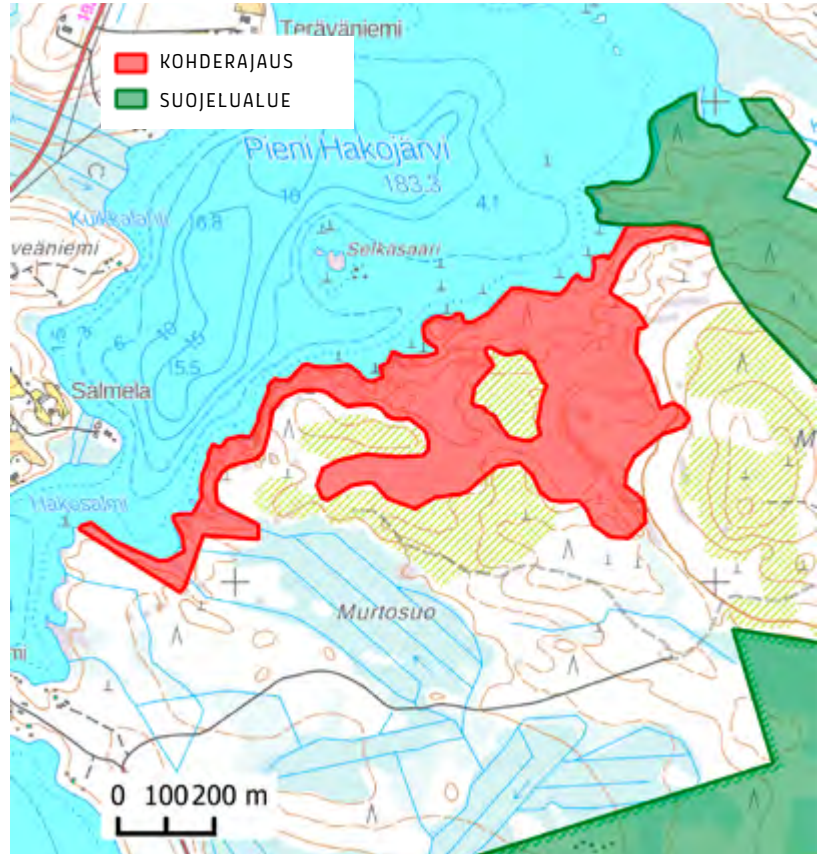
[Karttalinkki](#)

Pienen Hakojärven rantametsät Hyrynsalmen ja Suomussalmen rajalla liittyvät suoraan Joutensuo-Mustosenuon luonnonsuojelualueeseen. Erämaista, maisemallisestikin arvokasta rantaa kohteeseen kuuluu reilun kilometrin verran. Rantavyöhyke onkin aiemmissa väljennyshakkuissa säästetty varsin leveänä.

Esimerkkikohteella kilpikaarnaisten kituliaiden mäntyjen täplittämät kalliomänniköt laskevat jyrkästi kapeisiin suojuotteihin, jotka valuttavat vetensä Pieneen Hakojärveen. Kohteella onkin laajalti luonnontilaisia ja kosteita korpia ja korpirämeitä, joissa kasvaa pakuskaarnaisia kuusivanhuksia. Osa rantametsistä on kuusivaltaisia vanhoja metsiä. Lahopuustoa alueen metsissä on silminnähtävästi merkittävästi.

Rajauksen kaakkoiskulman karulla kallioisella kankaalla on jälki muutamasta vuosikymmenen takaisesta kevyestä harvennuksesta, mutta hyvin hidaskasvuisella kuviolla on yhä merkittävästi ikivanhoja aihkeja, keloja ja maapuita.

Lähes koko aluetta koskien on tehty hakkuusuunnitelma, joka on jo osittain nauhoitettu maastoon. Syyskuuisessa iltahämärässä 2021 tehdyllä maastokäynnillä kirjattiin havaintoja 4:ästä vaarantuneesta, 5:estä silmälläpidettävästä ja 5:estä muusta vanhojen metsien lajista.

ARI AALTO

Saarikangas

PUOLANKA

33 ha

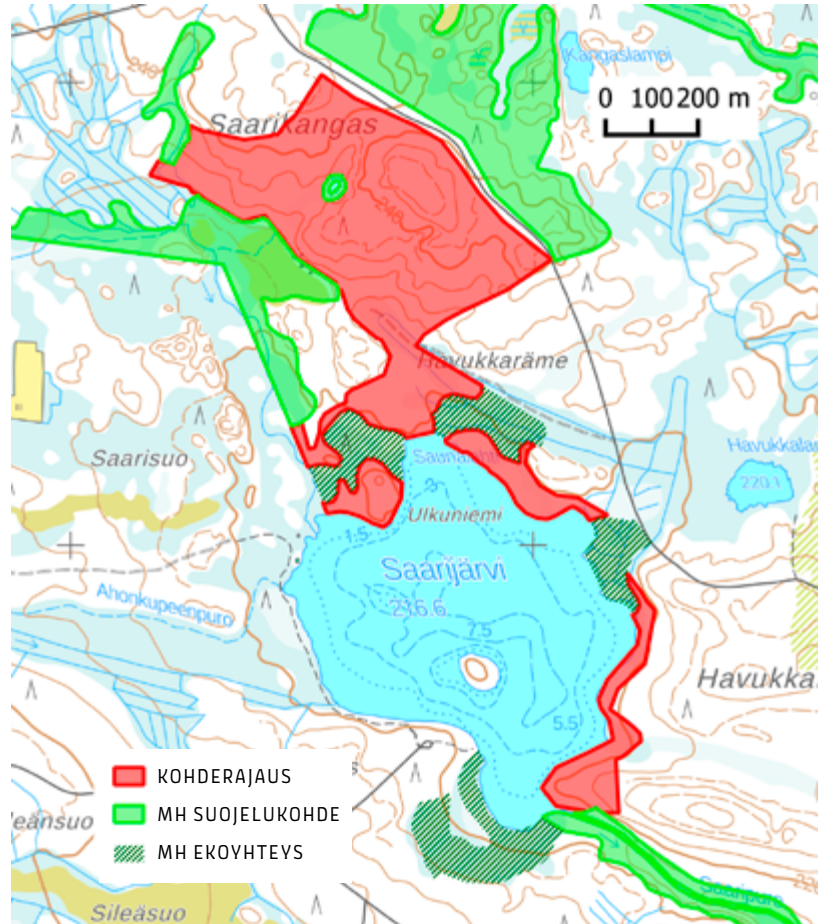
[Karttalinkki](#)

Saarikangas sijaitsee Jalaskylän itäpuolella, pari kilometriä Hyrynsalmen rajalta ja melko lähellä Suomussalmenkin rajaa. Varsinaisesta Saarikankaasta puolet, metsätien itäpuoli, on luontokohteena ja ekologisena yhteytenä, mutta puolet ikimetsästä on vailla mitään suojaa. Viereisiä vastaavia metsiä on viime vuosina hävitetty avohakkuilla.

Mitään järkiperustetta sille, että puolet Saarikankaan ikimetsäalueesta on jätetty hakkuisiin, on vaikea keksiä. Hakkuita on tehty viimeksi justeeriaikaan, jolloin alueelta on poimittu suurimpia mäntyjä. Vanhan mäntymetsän ylispuustona huojuvat monisatavuotiaat männyt. Jättihaavat, soistuneet painanteet ja kesäkuun 2021 alun maastokäynnillä laulaneet sinipyrstöt täydentävät ikimetsän kuvaa. Lajistoa alueelta ei etsitty, mutta ikimetsä elättää varmasti myös merkittävää metsien uhanalaista lajistoa.

Rajauksen eteläpuoliskon vastaava metsä on poimintahakattu ilmeisesti jonkinlaisella jatkuvan kasvatuksen hakkuulla. Ikimännyt ja vanhat kuuset mahdollistavat kuitenkin edelleen alueen luonnonmetsien säilyttämisen nykyisen laajuksena merkittävänä kokonaisuutena. Vanhoja metsiä jatkuu kaistaleina myös Saarijärven rannoille ja lähisoiden reunoille sekä saarekkeisiin.

Yhdessä jo aiemmin alue-ekologiseen verkostoon sisällytettyjen kohteiden kanssa Saarikankaan luonnonmetsä muodostaa erittäin hienon ja arvokkaan ikimetsäkokonaisuuden.

RISTO SULKAVA

Sammakkovaara

SUOMUSSALMI

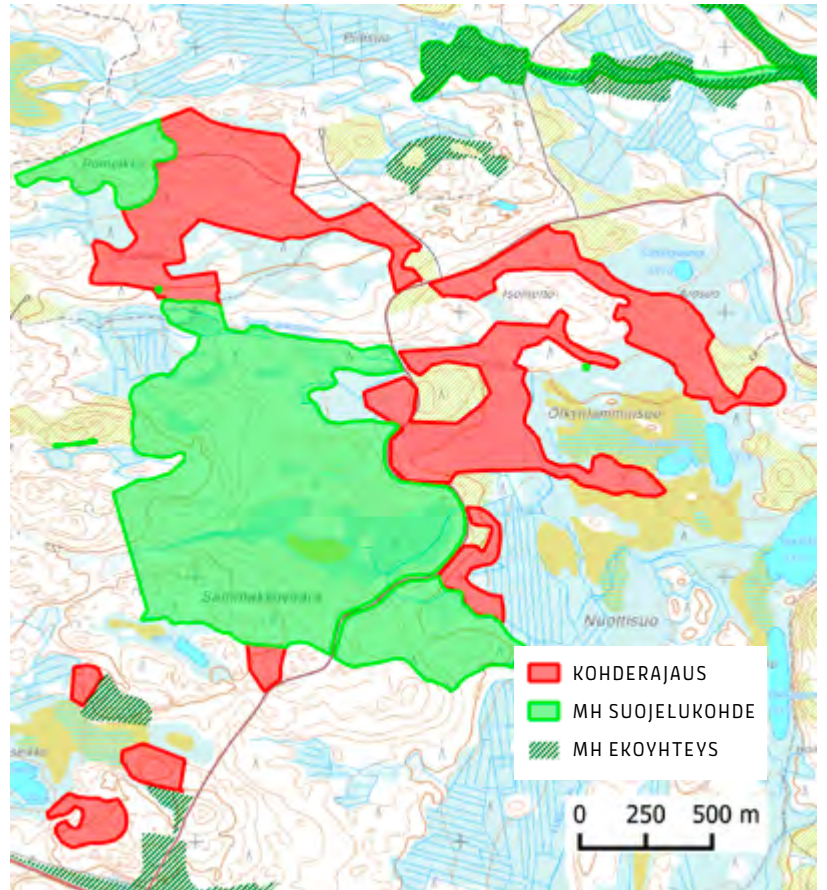
93 ha

[Karttalinkki](#)

Sammakkovaara sijaitsee Suomussalmen kunnan pohjoisosassa Piispajärvellä. Moniosaisen kohteen osat rajautuvat Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelemaan metsäalueeseen. Kohde on esimerkki valtion luonnonmetsästä, josta on syystä tai toisesta tähän päivään mennessä suojeltu vain osa. Suojelemattomilla osilla on myös toistaiseksi hakkaamattomia leimikoita vuosilta 2020 ja 2006.

Osa esimerkkikohteen metsistä on käytännössä kirveenkoskemattomia, jättimäisten aihkimäntyjen kirjomia ikimetsiä. Pohjoisosassa Romeikon ja Isomurron alueella on arviolta 150-vuotiaita mäntyvaltaisia sekapuustoisia vanhoja metsiä, joilla on tehty vain vanhoja harsintahakkuita. Luonnonmetsien rakennepiirteistä näissä metsissä on luontaisesti syntyneen vanhan puuston lisäksi esimerkiksi ikivanhoja aihkimäntyjä, palojälkiä sekä monipuolista ja lajistollisesti laadukasta lahoppuustoa. Rajauksella on myös kosteita, haapasekapuustoisia korpimetsiä.

Kohteen lajisto tunnetaan heikosti, mutta sen eri osiin syyskuussa 2021 tehdyllä nopealla maastokäynnillä kirjattiin 52 havaintoa, jotka kattoivat 6 vaarantunutta, 8 silmälläpidettävää ja 8 muuta vanhojen metsien lajia.

ARI AALTO

Sutisenjärvi-Kivijärvi

KUHMO-RISTIJÄRVI

360 ha

[Karttalinkki](#)

Sutisenjärven ja Kivijärven kiemurainen, mutta vielä toistaiseksi yhtenäisen metsäalue on Metsähallituksen hallinnassa ja kuuluu Puolustusvoimien Vuosangan ampuma-alueeseen. Ampuma-alueen laajennus nielaisi myös rajauksen läntisen osan muodostavan, suosituksen Kivijärven retkeilyalueen vanhoine metsineen. Edelleen paikallaan olevien opastaulujen mukaan retkeilyalueella olivat kiellettyjä mm. ”kaikki luontoa vahingoittavat toimenpiteet”. Järven ympäristössä on silti aivan tuoreita avohakkuita.

Ristijärven puolella rajaukseen kuuluu Kivijärven rantojen palovaiikutteisia vanhoja metsiä, joissa vuorottelevat mäntyvaltaiset kuivahkot kankaat ja kuusivaltaiset rehevämmät osat. Kangasmetsän keskellä vilahtelee siellä täällä korpi- ja rämelaikkuja. Osa metsistä on palanut varsin rajustikin joskus 1800-luvun loppupuolella ja

kehittynyt siitä asti luontaisesti. Metsissä on myös kauan sitten tehtyjen harsintahakkuiden jälkiä, kuten lähes kaikilla maamme suojelualueillakin. Tästä historiasta huolimatta palokoroisia aiheja, keloja, vanhoja haapoja ja muita luonnonmetsien rakennepiirteitä esiintyy runsaasti.

Alueen itäosa Kuhmon puolella koostuu Sutisenjärveä ympäröivistä karuista mäntymetsistä, rannoista ja puronvarsista. Mäntykankaita elävöittävät kilpikaarnaiset männyt ja järeät maapuut, luonnontilaiset suolaikut ja pienet lammet.

Rajauksen ulkopuoliset, vastaavia luontoarvoja sisältäneet kankaat on rajusti avohakattu vuoden 2005 jälkeen. Rajauksen sisällä merkkejä nykyaikaisen metsätalouden harvennuksista löytyy Turkkiharjulta ja Sakastinniemestä, joissa molemmissa luontoarvot ovat kuitenkin edelleen erittäin merkittävät.

ARI AALTO

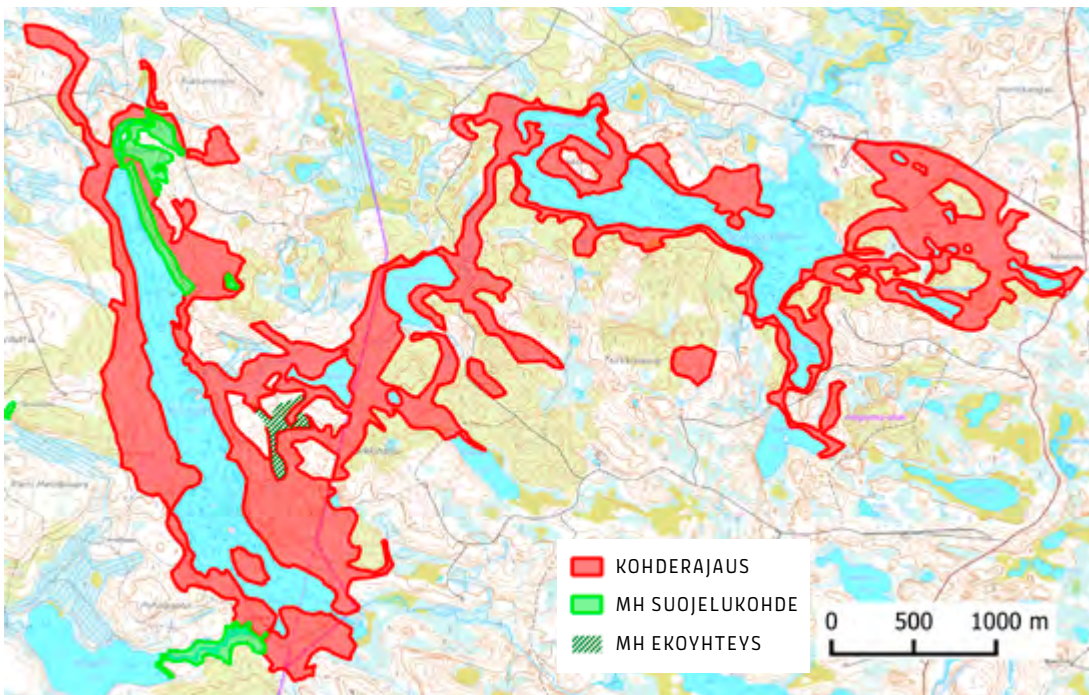
Esimerkiksi Sakastinniemessä aiempi väljennyshakkuu on tehty erittäin arvokkaaseen vanhaan metsään, jossa lahoppuuta on yhä kymmeniä kuutioita hehtaarilla.

Sakastinniemeen ja sen viereisiin Sutisenjärven rantametsiin kohdistuu maastoon jo nauhoitettuja avohakkuusuunnitelmia. Hakattaviksi aioituissa kuvioissa on myös klassista palosukession mäntyaarniometsää.

Maastokäyntien yhteydessä elo- ja syyskuussa 2021 havainnoitiin myös

kohteen lajistoa, joka paljastui juuri niin edustavaksi kuin rakennepiirteistä saattoi päätellä. Kohteella tehtiin yhteensä 236 havaintoa 7:ästä vaarantuneesta ja 20:estä silmälläpidettävästä lajista sekä 29 havaintoa 12:esta muusta vanhojen metsien lajista.

Esimerkkikohteen ulkopuolella on useassa kohdassa myös luonnoltaan varsin laadukkaita, mutta hieman käsitellympiä vanhoja metsiä, joiden suojelu olisi kokonaisuuden kannalta perusteltua.

RISTO SULKAVA

Särkkäjärvi

KUHMO

115 ha

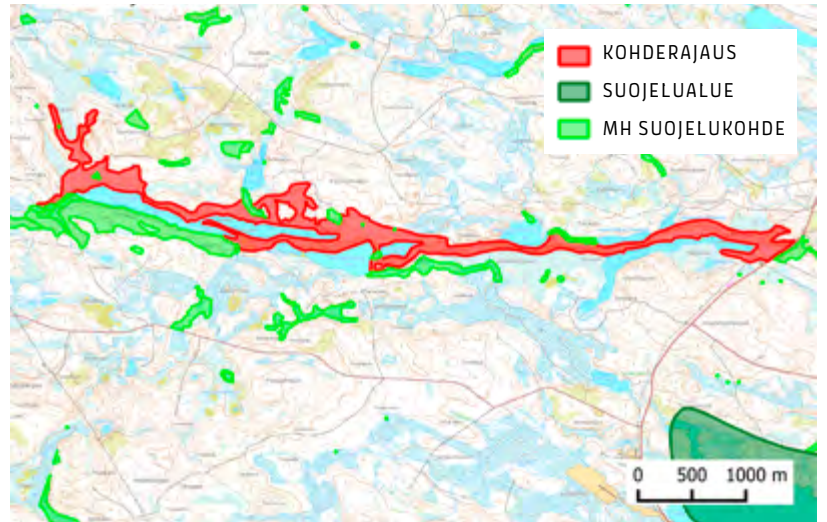
[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde Lentuan luoteispuolella koostuu Särkkäjärven pohjoisrannan vanhoista metsistä ja siitä pitkänä häntänä itään jatkuvan, soita ja vesistöjä halkovan jyrkkärinteisen Liminsärkän harjumänniköistä. Koko rajauksen matkalla kulkee Sinisen polun retkeilyreitti¹⁸. Alue kuuluu Sinisen polun virkistysmetsään, jota ei kuitenkaan ole suojeltu.

Rajauksen upeimmat aarniomaiset metsät Särkkäjärven länsipäässä ovat Metsähallituksen tuoreen hakkuusuunnitelman kohteena. Metsätyyppi vaihtelee kelojen kirjomista, karuista kuivahkon kankaan männiköistä lehtomaisen ja tuoreen kankaan kuusi-koihin, joita täplittävät järeät haavat. Eri-ikäistä lahoppua ja vanhoja puita on runsaasti, ja mäntylahoppuun jatku-mo on hyvä. Polkua ympäröivä metsä kätkee sisäänsä myös kausikosteikoita ja kosteita painanteita.

Idempänä rajaus kattaa Särkkäjärven rantametsää. Kapustavaaran kohdalla luonnonmetsä levenee särkän pohjoispuolisiin luonnontilaisiin korpiin ja niitä jyrkillä rinteillä reunustaviin vanhoihin havumetsiin. Tästä itään päin rajaus jatkuu Hirvilampien ja avosoiden välissä kiemurtelevana sekä Liminsärkän maisemallisesti, geologisesti ja virkistyskäytöllisestikin arvokkaana harjumetsänä aina Iivantiiran tielle saakka.

Maastokäynti kohteelle tehtiin elokuussa 2021. Sen aikana alueen metsistä kirjatut havainnot kattoivat 6 vaarantunutta, 13 silmälläpidettävää ja 7 muuta vanhojen metsien lajia.

ARI AALTO

18 [Sininen polku Luontoon.fi-sivustolla](#)

Koillismaa

Kokkoharju

KUUSAMO

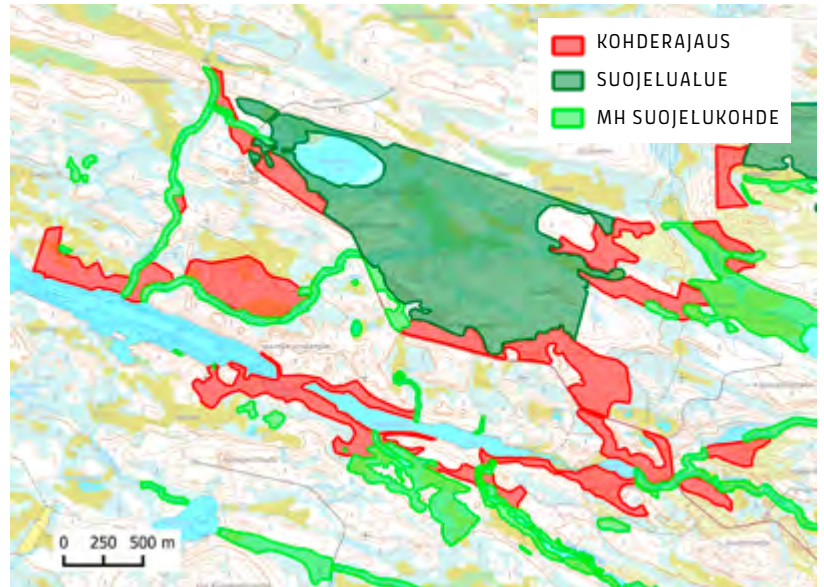
133 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohteen metsät ovat näyte tyyppillisistä Kuusamon seudulla säästyneistä vanhoista, erirakenteisista kuusi-mäntysekametsistä. Karuhkon metsänpohjan sammalikossa ma- kaa siellä täällä ikivanhoja lahopuita, joiden lomaan on vuosikymmenten luontaisen kehityksen aikana kertynyt merkittävästi tuoreempaa lahopuusta. Luonnontilaisista metsistä nämä metsät erottaa ikivanhojen mäntyjen vähyys, sillä suurimmat männyt on määrämittahakkuin poimittu ennen nykyistä tehometsätalouden aikaa.

Vanhat hakkuut ovat heikentäneet mäntylajiston elinoloja, mutta kuusi- sijaikkuus on edelleen täydellinen ja luonnometsän rakennepiirteet selvästi näkyvissä. Myös aihkeja, kilpikaar- namäntyjä ja ikivanhoja keloja on säästynyt metsän kuvassa, mikä takaa mäntylajiston selviämisen myös tulevaisuudessa, kunhan metsiä ei nyt hakata.

Kokkoharjun metsät rajautuvat Rajalehdon luonnonsuojelualueeseen suoraan tai ojittamattomien soiden kautta muodostaen eräänlaisia pienoiserä- maita. Ne myös lähes yhdistävät Rajalehdon ja Sipruvaaran suojelualueet. Rajauksen metsiin syyskuussa 2021 tehdyllä yhden illan maastokäynnillä tehtiin havaintoja 4:ästä vaarantuneesta, 12:esta silmälläpidettävästä ja 8:asta muusta vanhojen metsien lajista.

ARI AALTO

Materonmäki

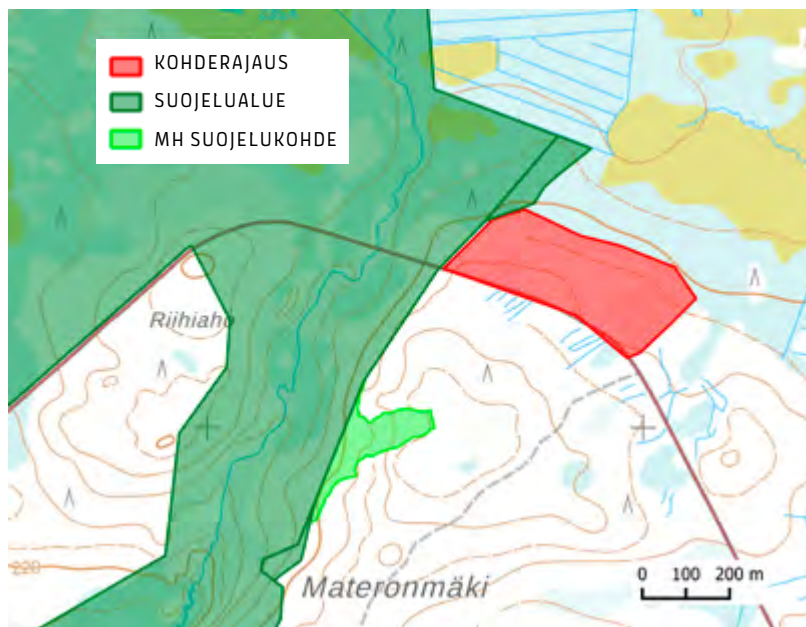
TAIVALKOSKI

9 ha

[Karttalinkki](#)

Materonmäen vähintään puoli vuosisataa koskematta ollut järeäpuustoinen kuusimetsä sijaitsee Etelä-Taivalkoskella Lauttasuon Natura-alueen rajalla. Natura-alueen aikanaan mielivaltaisesti piirretty raja saattaa koitua metsän kohtaloksi, sillä se voi tätä kirjoitettaessa olla Metsähallituksen toimesta jo hakattu.

Kohde lukeutuu niihin kesän 2021 myrskymetsiin, joiden osalta Metsähallitus ja Maa- ja metsätalousministeriö tulkitsevat metsälakia tarkoituksellisesti väärin – siis siten, että Metsähallituksen itsensä tekemä suojelupäätös ei olisi suojelupäätös. Näin tulkiten metsätuholaki vaatii periaatteessa poistamaan myrskyssä kuolleet puut niiltäkin kohteilta, jotka ovat tai joiden pitäisi olla Metsähallituksen suojelukohteita. Viimeisiä luonnonmetsiä päästään näin hakkaamaan. Toki laissa todetaan myös, ettei kesällä Taivalkosken seudulla kaatuneita puita tarvitse poistaa lainkaan, sillä lämpösumma ei mahdollista kaarnakuoriaisten massasiintymisiä.

Itse asiassa Materonmäen metsä kesti myrskyn varsin hyvin, kuten erirakenteisille luonnonmetsille on tyypillistä. Puustoa kaatui tasaisesti metsän sisällä mahdollistaen lahoppuusta riippuvaisten varjoisten metsien lajien selviämisen myös tulevaisuudessa. Vuosikymmeniä ilman ihmistoiminnan häiriötä kehittyneestä luonnonmetsästä tuli entistään arvokkaampi palanen koillismaalaista metsäluontoa.

Kohteelle tehtiin 20:n minuutin maastokäynti kaatosateessa elokuussa 2021, joten lajistoa ei käytännössä tunneta. Käynnin aikana tehtiin kuitenkin 13 havaintoa 6:esta uhanalaisesta tai silmälläpidettävästä lajista ja 7 havaintoa 5:estä muusta vanhojen metsien lajista, mikä kertoo paljon kohteen arvosta.

ARI AALTO

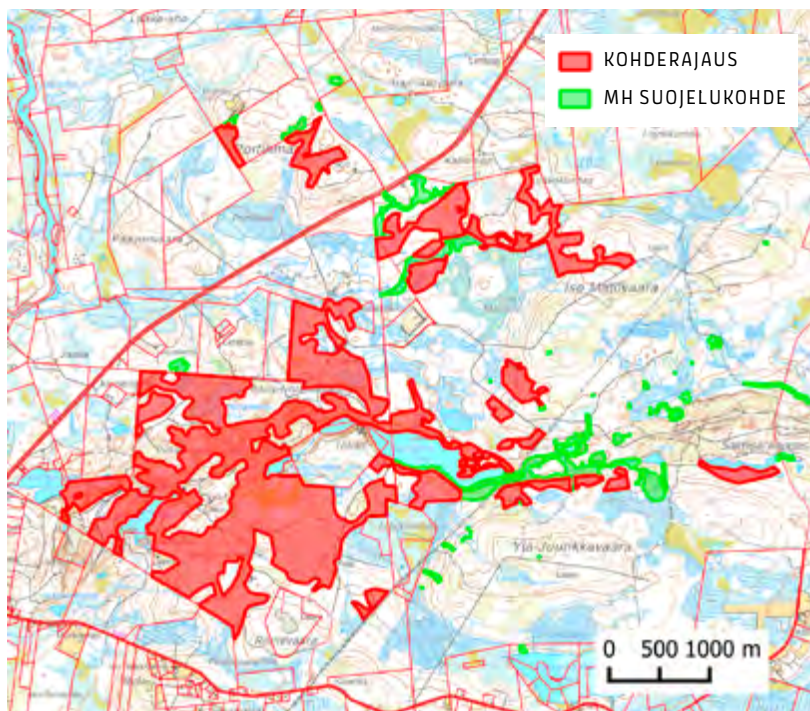
ARI AALTO

Opinmaa

TAIVALKOSKI

513 ha

[Karttalinkki](#)

ARI AALTO

Taivalkosken metsäkonekoulun aiemmin hallinnoima Opinmaan valtionmetsäalue Taivalkosken keskustan koillispuolella on poikkeuksellisen laaja luonnonmetsien kokonaisuus, joka täyttää mm. korkean suojeluarvon HCV-kriteerit. Alueella on erittäin hienoja harjumetsiä, joilla yli 150-vuotiaat männyt, aihkit ja ikikelot ovat tavallisia. Toisaalla rajausalueen metsät ovat kuusivaltaisia, osin hyvinkin reheviä, kauttaaltaan yli 100-vuotiaita luonnon synnyttämiä metsiä. Upeat suppakuoopat, sianselkäharjut, jyrkkäpiirteiset rannat ja muut jääkauden jälkeiset muodostelmat tekevät alueesta myös geologisesti merkittävän.

Jotkut metsistä ovat täysin luonnontilaisia, mutta pääosalla aluetta on kuitenkin havaittavissa vanhoja harsintahakkuiden jälkiä ja justeeriajan palokorokantoja. Harjualueella on sijain-

nut myös sota-aikaan suuri leiri, jonka polttopuutarpeisiin on kerätty muun muassa vanhoja kelopuita. Lajistolle arvokkaan ikivanhan mäntylahopuun jatkumo on silti edelleen katkeamaton. Alueeseen kuuluu myös useampien lampien ja järvien rantametsiä, monet näistä poikkeuksellisen hienoja. Esimerkiksi Susijärven rantametsissä myrskyn kaatamaa puustoa on paikoin melko paljon, mutta metsä on kuitenkin säilynyt metsänä, joskin vaikeakulkuisena.

Maastokäynneissä 2019, 2020 ja 2021 on rajauksen eri puolilla tehty 650 havaintoa yhteensä 37:ästä uhanalaisesta tai silmälläpidettävästä lajista sekä 170 havaintoa 16:sta muusta vanhojen metsien lajista. Myrskytuhoa verukkeena käyttäen alueella on jo hakattu useita näistä laadukkaista luonnonmetsistä ja hävitetty yllä mai-

nittuja lajiesiintymiä. Tämä on vastoin yleistä tavoitetta luontokadon pysäyttämistä, ja siirtää tavoitteen saavuttamisen Suomen osalta yhä kauemmas tulevaisuuteen.

Taivalkosken, Pudasjärven ja Suomussalmen valtionmailla on, samalla tekosyillä ja lain tarkoitushakuisella tulkinnalla, hakkuin hävitetty myös väitetyksi jo kauan sitten hakkuiden ulkopuolelle siirrettyjä alue-ekologisen verkoston luontokohteita ja ekologisia yhteyksiä. Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelamat alueet tarvitsevat uuden suojelupäätöksen. Muuten ne eivät Metsätalous Oy:n käsissä todistetusti säily siinä luonnon suojelemisen tarkoituksessa, jota varten ne on perustettu.

RISTO SULKAVA

RISTO SULKAVA

Pahkavaara

PUDASJÄRVI

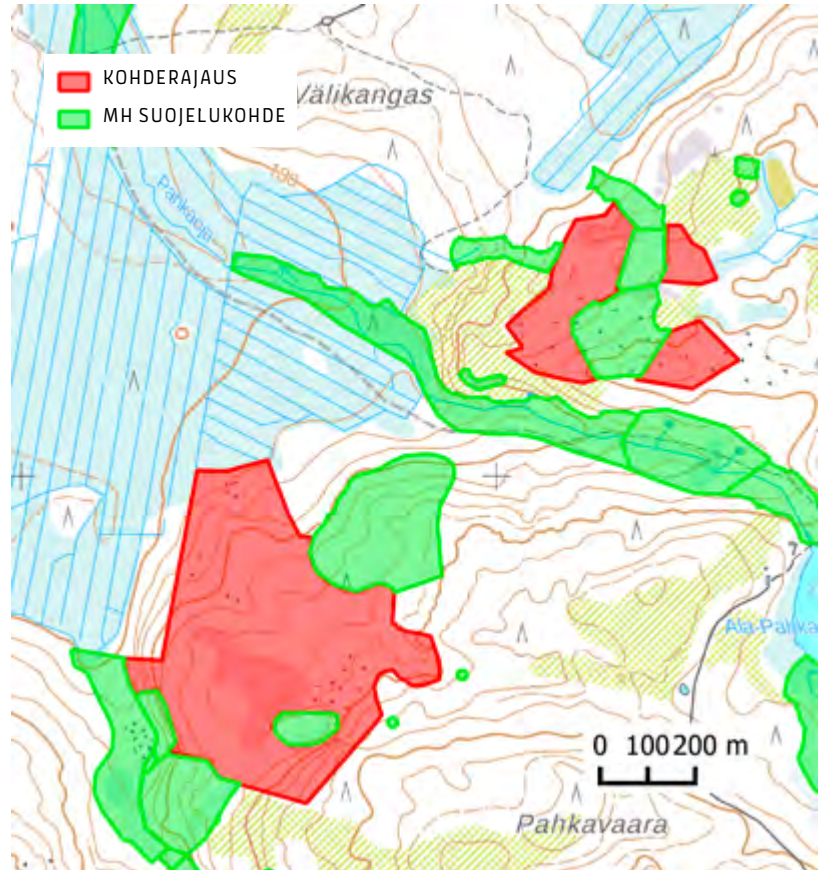
32 ha

[Karttalinkki](#)

Pudasjärven ja Taivalkosken rajamailla, Iijoen itäpuolella sijaitseva Pahkavaaran esimerkkikohde on ikimäntyjen ja niistä riippuvaisen lajiston valtakuntaa. Karut kalliot ovat säästäneet sen Iijoen varsilla aikanaan tehdyiltä voimakkaammilta harsintahakkuilta, ja metsä onkin nykypäivän mittapuulla ainutlaatuisen hieno.

Metsän keski- ja länsiosia hallitsevat karut, hyvin vanhapuustoiset kalliomänniköt, joissa on poikkeuksellisen runsaasti vanhaa mäntylahopuustoa niin pystyssä kuin maassakin. Kallioiden välisissä notkelmissa vallitsevat rehevämät kuusikot ja luonnontilaiset korpilaidut. Itään päin mentäessä kallioisuus hiljalleen vähenee ja puusto järeyytyy. Aivan itäisimmässä osassa on kappale jopa lehtomaista, kuusi-valtaista liito-oravametsää, jossa sekapuuna on haapoja ja vanhoja raitoja. Suojelluksi luontokohteeksi on vanhan metsän keskeltä merkitty niukkapuustoinen luonnontilainen suo.

Kohteeseen tutustuttiin elokuisen aamupäivän ajan. Maastokäynnillä tehtiin 82 havaintoa 22:esta uhanalaisesta tai silmälläpidettävästä vanhan metsän lajista ja 19 havaintoa 6:esta muusta vanhojen metsien indikaattorilajista. Havaittujen lajien joukossa on sekä liito-oravan kaltaisia rehevien metsien lajeja että ikimänniköiden lajistoa, kuten erakkokäypää, riekonkäypää ja aihkinahkaa.

RISTO SUL KAVA

Pikku-Riihilampi

TAIVALKOSKI

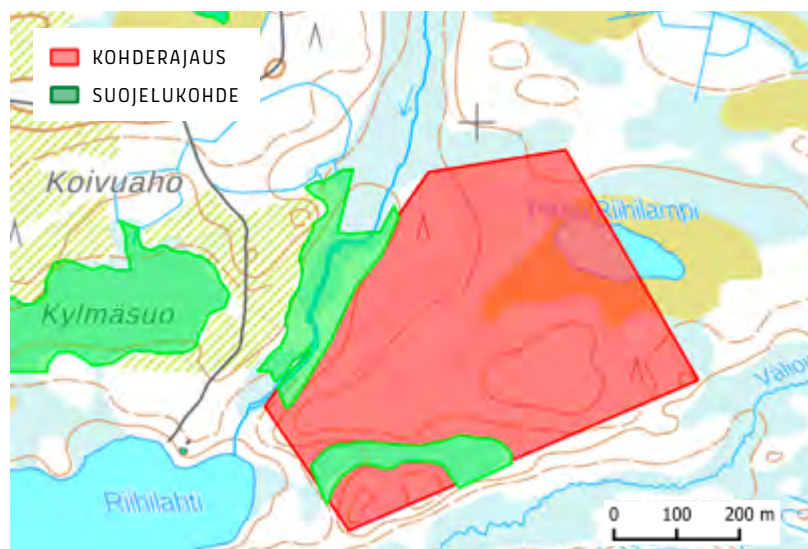
22 ha

[Karttalinkki](#)

Pikku-Riihilammen metsä Ala-Kisoksen itärannalla on toinen raportin kahdesta kesän 2021 myrskytuhoalueen esimerkkikohteesta. Väliojan ja Riihipuron väliselle kannakselle teiden ulottumattomiin sijoittuva kuusikko selvisi myrskystä varsin vähällä, eikä kartoituskäynnillä havaitulla kuukkeliparilla ole tarvetta kotimetsän vaihtoon – ellei maastoon nauhoitettuja hakkuita toteuteta.

Koivusekapuustoisien, tiheän ja erirakenteisen ja selvästi yli satavuotiaan kuusimetsän syntyhistoriasta kielivät siellä täällä seisovat palokoroiset ylispuumännyt. Sammaloituneet ja aiemmin kaatuneet rungot saivat myrskystä seurakseen sekä kuusi- että koivulohpuuta. Syntyneet pienet valoaukot mahdollistavat lehtipuuston uudistumisen, ja kaatuneet rungot suojaavat taimia hirvieläinten hampailta.

Kohteella pyörähdettiin syyskuussa 2021. Maastokäynnillä tehdyt havainnot sisälsivät 3 vaarantunutta ja 7 silmälläpidettävää vanhojen metsien lajia sekä 4 vanhojen metsien indikaattorilajia.

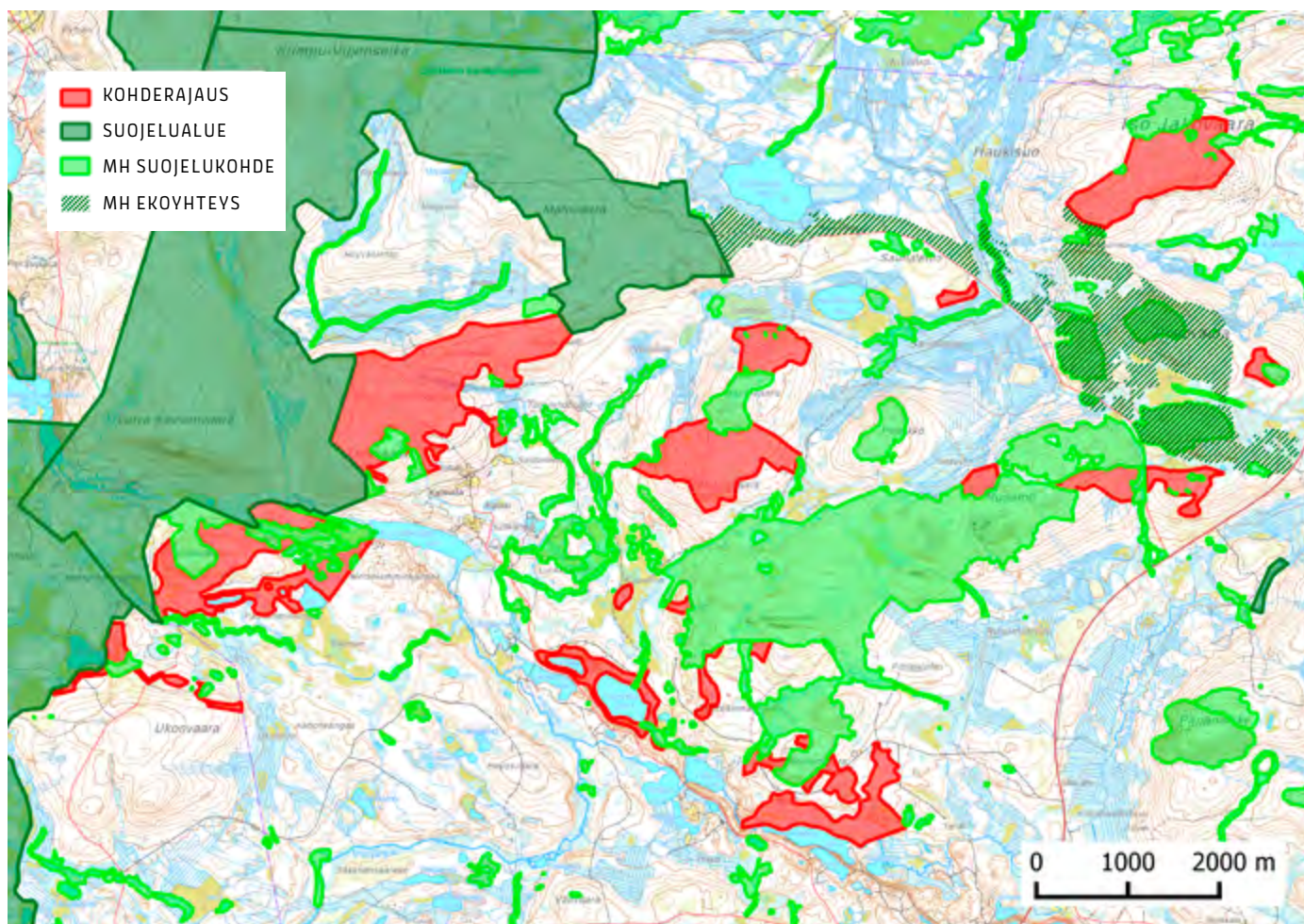

ARI AALTO

Pohjois-Syötteen luonnonmetsät

TAIVALKOSKI

737 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde on Kylmälän ympäristöön sijoittuva otos niistä valtion vanhoista metsistä, joita Syötteen kansallispuiston eri osien liepeillä on yhä suojelematta parituhatta hehtaaria.

Rajauksen pohjoisosan metsät ovat pääosin karuja ja niukkapuustoisia lakialueiden metsiä, sekä kuusikoita että männiköitä. Sijoittuminen pääosin yli 300 metrin korkeuteen merenpinnasta on suojellut näitä metsiä voimakkailta harsintahakkuilta ja sittemmin nykymetsätaloudelta. Ilmeisesti 1700–1800-lukujen kaskiin liittyneiden palojen jälkeen syntyneissä

sekapuustoisissa metsissä kantoja ei monin paikoin näy lainkaan. Eri-ikäistä puustoa kirjoavat vanhat kuuset ja aihkimännyt, järeät haavat sekä uurteiset raidat. Karuissa kasvuolosuhteissa lahoppuuston määrä vaihtelee: paikoin järeääkin kuusta ja lehtilahoppuuta on hyvinkin runsaasti, paikoin ei juuri lainkaan. Keloja esiintyy niin pystyssä kuin maassakin.

Kylmälän eteläpuoliset metsät sijaitsevat pääosin alavammilla mailla ja ovat enimmäkseen mäntyvaltaisia ja kuusisekapuustoisia. Puusto on keskimäärin huomattavasti pohjoisia alueita

järeämpää ja lahopuuta sekä muita luonnonmetsän rakennepiirteitä on merkittävästi. Vanhat hakkuut näkyvät järeinä kantoina ja ikivanhojen aihkimäntyjen niukkuutena esimerkiksi kansallispuiston kainalossa sijaitsevan Moskavaaran etelärinteen kuivahkon kankaan männiköissä, joissa sekä kasvu että lahoaminen on hyvin hidasta. Vuosikymmenten luontainen kehityskulku on näilläkin kohteilla korjaamassa ihmistoiminnan heikentämää jatkumoa ja vaateliasta lahopuulajistoa esiintyy nykyisinkin huomattavan paljon.

Eri puolille aluetta vuosina 2020 ja 2021 tehdyillä maastokäynneillä on dokumentoitu 156 uhanalaisen tai silmälläpidettävän ja 61 muun vanhan metsän lajin esiintymää. Punaisen kirjan lajeja on listattu yhteensä 31. Luvut ovat toki vain pintaraapaisu kohteen todelliseen lajistoon.

RISTO SULKAVA

ARI AALTO

Romevaara-Selkävaara

TAIVALKOSKI-POSIO

185 ha

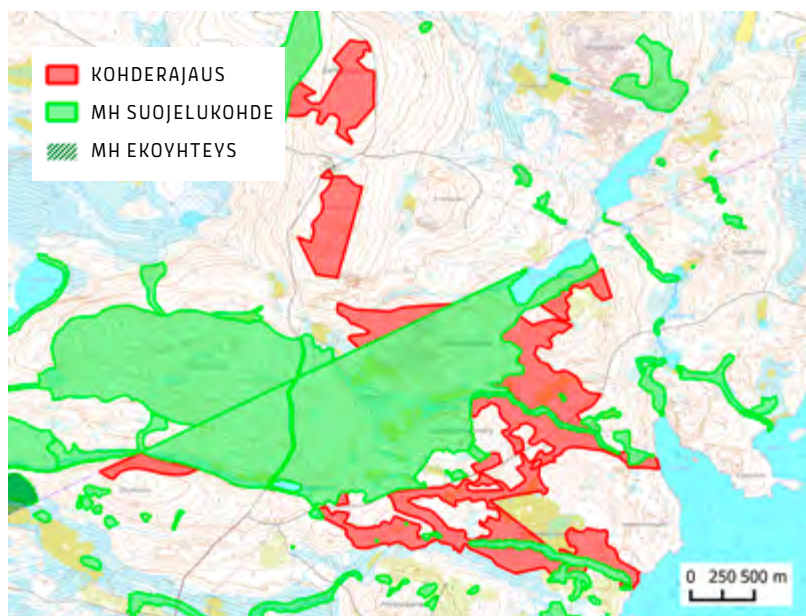
[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde muodostaa merkittävän vanhojen metsien kokonaisuuden Romevaaran suojellun metsäalueen ympärille. Taivalkosken Tietämättömänvaaran ja Isonselänkorvansuon alueilla on modernin metsätalouden koskemattomia, mäntyvaltaisia kallioidisia luonnonmetsiä sekä luonnontilaisia soita ja niiden välistä noro- ja puroluontoa.

Metsien luonnontila vaihtelee selvästi vanhoin harsintahakkuin käsitellyistä erirakenteisista metsistä hyvinkin luonnontilaisiin ikimetsiin. Suuri vaikutus metsän rakenteeseen on vaihtelevalla palohistorialla ja metsiä täplittävillä rakkakivikoilla. Sekapuuna kasvaa koivujen lisäksi vanhoja haapoja. Luonnolle erittäin arvokasta järeää mäntylahopuuta on kaikkialla ja sen jatkumo edelleen hyvä. Isonselänkorvansuon ympäristössä on myös eri rehevyystasojen korpia, kuten heinäkorpia.

Samaan kokonaisuuteen kuuluvat Selkävaara ja Välivaara sijaitsevat maakuntarajan toisella puolella Posiolla. Selkävaaralla on enimmäkseen kuusi-valtaista mänty-ylipuustoista vanhaa metsää. Välivaaraa peittää tajunnanräjyttävä kalliainen mäntyikimetsä, joissa aihkimäntyjä, pystykeloja ja maapuita on poikkeuksellisen runsaasti.

Kohteella on voimassaolevia metsänkayttöilmoituksia. Maastokäynneillä 2020 ja 2021 alueelta on havaittu 6 vaarantunutta, 17 silmälläpidettävää ja 10 muuta vanhojen metsien indikaattorilajia. Havaitussa lajistossa on runsaasti erittäin vaateliaita mäntyikimetsien lajeja.

ARI AALTO

Pirkanmaa

Kolmikoura

JUUPAJOKI

35 ha

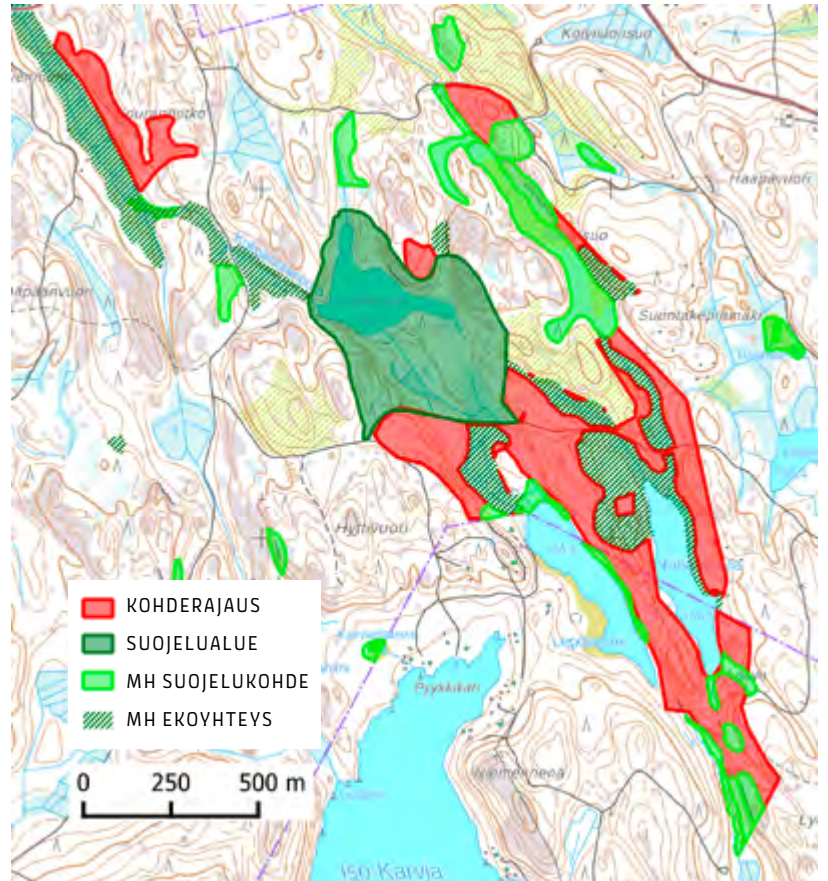
[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde on Kolmikouran vanhojen metsien suojelualueeseen rajautuva laaja suojelematon luonnonmetsäalue. Se sijaitsee kahden järven, Lepolammen ja Vähä-Karvian ympäristössä ja osittain niiden välisellä kannaksella. Valtaosa kohteesta on Metsähallituksen kirjanpidossa merkinnällä ”monimuotoisuuden erityisalue”, jolla ei käytännössä ole vaikutusta hakkuisiin.

Kohde on pääosin vanhaa kuusivaltaista kangasmetsää, jossa on runsaasti eri-ikäistä lahoppuuta ja vanhoja haapoja. Lisäarvoa kohteelle tuovat järvien soistuneet erämaiset rannat. Alueella on myös hieman ojitettua korpea, jossa on kuivausyrityksestä huolimatta edelleen rahkasammalia ja muuta suolajistoa.

Luontoarvojen lisäksi Kolmikouran kohteella on myös virkistysarvoja. Sen läpi kulkee merkitty ja selvästi käytössä oleva retkeilyreitti ja eteläosan läheisyydessä on laavu.

Loppusyksystä vuonna 2021 tehdyllä lyhyellä maastokäynnillä kohteella tehtiin 13 havaintoa 4:ästä uhanalaisesta, 1:estä alueellisesti uhanalaisesta sekä 1:estä silmälläpidettävästä lajista. Lisäksi havaittiin vanhan metsän indikaattorilajit pohjanrypykkä ja riukukääpä.

IDA KORHONEN

Kuloneva

YLÖJÄRVI

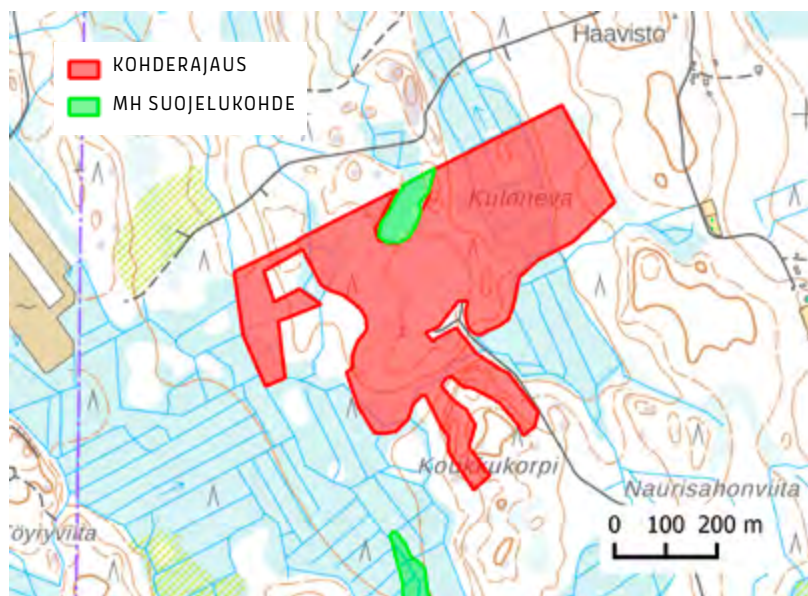
21 ha

[Karttalinkki](#)

Kulonevan esimerkkikohde sijaitsee Kurun pohjoisosassa aivan Parkanon rajalla. Luonnonmetsän saareke on tehometsätalousmetsien, ojikoiden ja turvesoiden ympäröimä, mutta matkaa Aurejärven suojelualueelle on vain pari kilometriä. Kohteen ydinosa muodostuvat ojittamattomien vanhapuustoisten korpi- ja rämelaikkujen sekä yli 100-vuotiaan kuusivaltaisen kangasmetsän mosaiikista. Korvet täyttävät METSO-kriteerit luokassa I, muut metsät luokissa I ja II. Tällainen pieni-piirteinen mosaiikki on Suomenselän alueen karuille, kallioisille luonnonmetsille tyypillistä. Soiden ja kangasmaiden eheät vaihtumisvyöhykkeet kosteine varvikoineen ovat tärkeitä elinympäristöjä myös kanalintujen poikueille.

Alueen laitamilla on niin ikään vanhapuustoisia, erirakenteisia mutta ojitettuja korpimuuttumia sekä turvekankaita, jotka täydentävät aluetta oleellisesti ja kuuluvat enimmäkseen METSO-luokkaan II. Kuolleen puun määrä alueella vaihtelee niukasta runsaaseen. Eri-ikäistä lahoppuuta on sekä pystyssä että maassa, ja järeää kuollutta puuta on nopeasti muodostumassa.

Kulonevan metsäalue on vielä toistaiseksi säilynyt poikkeuksellisen yhtenäisenä kokonaisuutena, mutta metsänkayttöilmoitukset on jo tehty alkuvuodesta 2022. Lajistoinventointiin ei nopealla maastokäynnillä loka-kuussa 2021 ollut mahdollisuuksia, mutta vanhasta puustosta ja korpisuu-desta kielivää, Suomen eteläpuolikkaassa kovasti harvinaistunutta silmäläpidettävää korpiluppoa havaittiin usealla puulla. Rakennepiirteistä päätellen muutakin merkittävää lajistoa esiintyy.

ARI AALTO

Nallikallio

YLÖJÄRVI

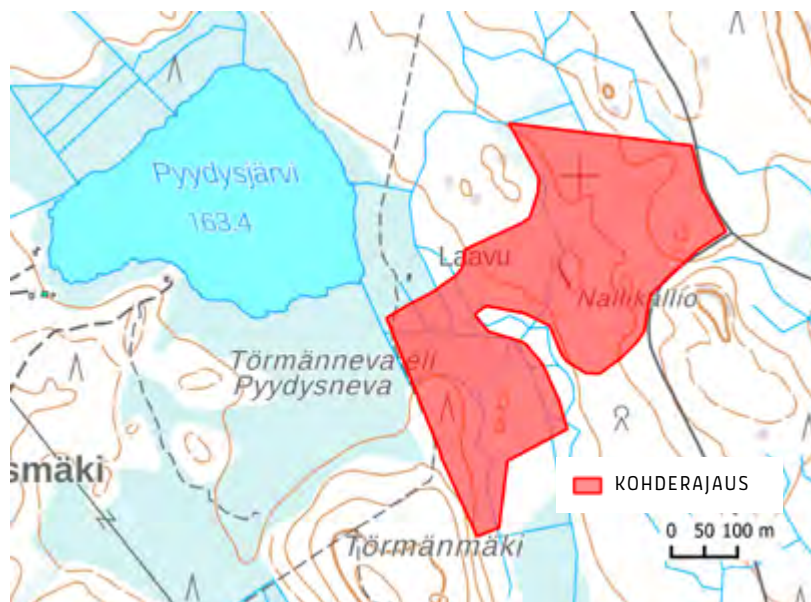
14 ha

[Karttalinkki](#)

Nallikallion vanha metsä Kurun pohjoispuolella edustaa tässä raportissa Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistojen välialueen suojelemattomia valtion luonnonmetsiä. Yhteensä tältä ekologisesti erittäin tärkeältä vyöhykkeeltä löydettiin noin 600 hehtaaria METSO I ja II -kriteeriluokkien metsiä, joiden suojeleminen parantaisi merkittävästi kansallispuistojen kytkeytyneisyyttä.

Nallikallion metsä on lähes kauttaaltaan yli 100-vuotiaista korpista tuoreen kankaan kuusikko. Vanhimmat männyt lienevät yli 150-vuotiaita. Järeää lahoppuuta on laajalti selvästi yli 10 kuutiota hehtaarilla ja metsä kuuluu METSO I -kriteeriluokkaan. Kohteella on myös luonnontilaisia ja luonnontilaisen kaltaisia korpia sekä korpimuutumuksia. Rajauksen eteläkärjen muuhun metsään yhdistävä märkä korpi on palautumassa muutamien vuosikymmenten takaisesta avohakkuusta ja kasvaa nuorta metsää.

Kohteelle huhtikuussa 2021 tehdyllä maastokäynnillä havaittiin 4 vaarantunutta, 3 silmälläpidettävää ja 5 muuta vanhojen metsien lajia. Näiden esiintymiä kirjattiin yhteensä 25 kappaletta. Lisäksi havaittiin silmälläpidettävä kanahaukka tyypillisessä pesimäympäristössään.

ARI AALTO

Oriahde

ORIVESI

35 ha

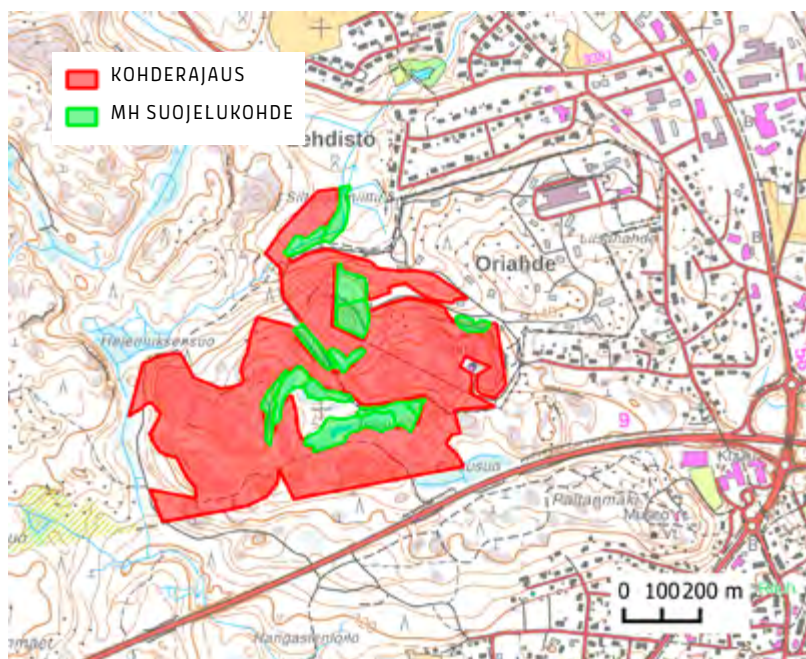
[Karttalinkki](#)

Välittömästi Oriveden taajaman vieressä sijaitseva Oriahdeen valtionmetsä on monimuotoinen, vaihtelevien pinnanmuotojen metsäkohde. Alueella on vanhaa ja varttunutta metsää, kalliota, jyrkänteitä sekä jyrkänteiden alusmetsiä, joiden lomassa on luonnontilaisia suojuotteja. Rajauksen vanhat metsät ovat järeäpuustoisia. Karuja kalliota hallitsevat valoisaat männiköt, jotka vaihettuvat rinteiden kuusikoihin ja notkelmien korpilaikkuihin. Lahopuuston määrä vaihtelee melko niukasta runsaaseen, kuten luonnonmetsissä usein.

Vanhoja metsiä täydentävät nuoremmat varttuneet metsät, joihin on hoitamattomuuden seurauksena kehittynyt ja kehittymässä luonnonmetsien rakennepiirteitä. Osa niistä on erirakenteisia ja runsaslehtipuustoisia, osa hyvin tiheitä riukulahopuustoisia sammalkuusikoita. Haapaa esiintyy merkittävästi, ja alueella onkin potentiaalisia liito-oravan elinympäristöjä. Välittömästä läheisyydestä on liito-oravahavaintoja, mutta lajin esiintymistä rajausalueella ei ole selvitetty.

Kohteen metsistä on vuosien saatossa kertynyt pesimähavaintoja useista uhanalaisista ja vanhojen metsien linnuista, mukaan lukien erittäin uhanalainen mehiläishaukka ja lahopuustoisia vanhoja metsiä asuttava pohjantikka.

Poikkeuksellisen yhtenäisenä säilyneen metsä- ja suoalueen maisemat ovat jopa erämaisia, ja alueella onkin merkittävää virkistyskäyttöä. Se on esimerkiksi kävelyetäisyyden päässä kahdesta Oriveden koulusta. Metsähallitus on vuonna 2020 tehnyt metsänkäyttöilmoitukset avo- ja harvennushakkuista koskien käytännössä koko aluetta. Hakkuut on jo nauhoitettu maastoon.

OLLI MANNINEN

Rontonmaa

RUOVESI-YLÖJÄRVI

185 ha

[Karttalinkki](#)

ARI AALTO

Rontonmaan metsät ovat esimerkki Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelemasta kohteesta, joka ei kuitenkaan ole oikeasti suojeltu. Haukkamaan ympäristöarvometsän hoito- ja käyttösuunnitelmassa¹⁹ nämä metsät on pääosin merkitty toiminnan ulkopuolisiksi ekologisiksi yhteyksiksi, mutta muista julkisista lähteistä niitä ei löydy. Kohteella onkin hakkuuleimikko myös tätä kirjoitettaessa.

Näiden vaihtelevien, mänty- ja kuusivaltaisten kangasmetsien ikä on niitä reunustavien avohakkuiden kantojen

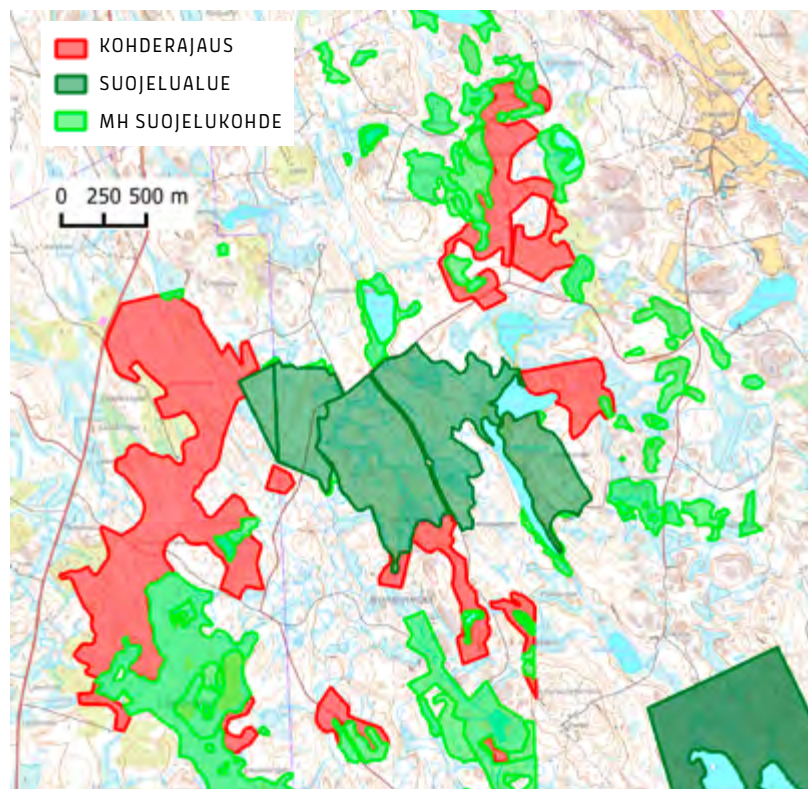
vuosirenkaista laskien 100–160-vuotta, ja ne täyttävät metso-kriteerit luokissa I ja II. Metsien luontoarvot vertautuvat viereisen Helvetinjärven kansallispuiston vanhoihin metsiin. Kilpikaarnaisen mäntyjen, järeiden lahopuiden ja korprien kirjomat metsät ovat olleet pitkään hakkuiden ulkopuolella. Paikoin on myös järeitähäapoja.

Metsähallitus perustelee suojelemansa kuusikon hakkuuta luonnonhoidolla eli haavan lisäämisellä. Hakattavan kuvion rajalla ojitetussa korvessa on muutamia jättihaapoja, joilla

[19\) Haukkamaan ympäristöarvometsän hoito- ja käyttösuunnitelma](#)

kasvaa kosteaa pienilmastoa vaativaa jäkälälajistoa. Vanhan rinnekuusikon hakkuun sijaan alueen haapajatkumo pitäisi turvata ympäröivien kasvatusmetsien hoitotoimissa. Paradoksaaliseksi tilanteen tekee se, että samassa metsässä, vain parinsadan metrin päässä nyt suunnitellusta ”haavan lisäämisestä”, on käyty metsurityönä kaatamassa vanhat haavat kuusikon keskeltä. Samalla on tultu merkittävästi heikentäneeksi vanhoista haavoista riippuvaisen silmälläpidettävän raidankeuhkojäkälän esiintymää.

Rontonmaan lajisto tunnetaan heikosti. Kohteen eri osiin tutustuttiin aamupäivän ajan marraskuussa 2021. Maastokäynnin aikana kirjattiin havaintoja 4:ästä vaarantuneesta, 6:esta silmälläpidettävästä ja 10:estä muusta vanhojen metsien indikaattorilajista sekä vaarantuneesta pyystä.

ARI AALTO

Vuohiniemi

MÄNTTÄ-VILPPULA

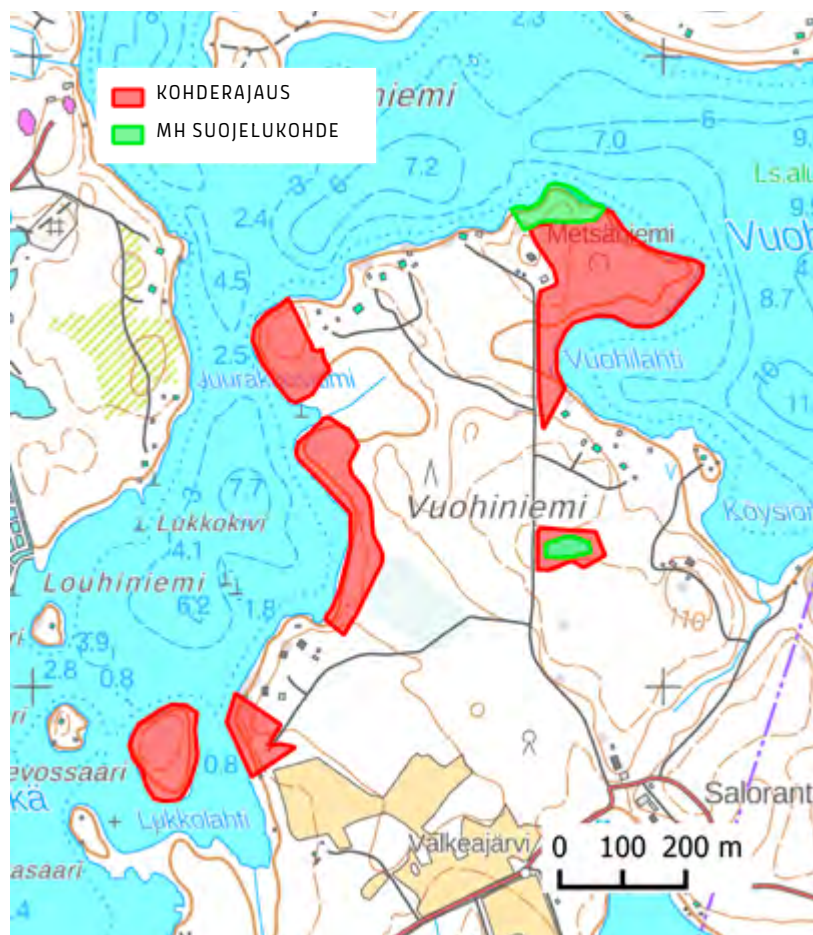
9 ha

[Karttalinkki](#)

Mäntän keskustan eteläpuolella Kuoreveden kuuluvan Vuohiselän etelärannalla oleva kohde on esimerkki suojelemattomasta rehevästä valtion rantametsäkohteesta. Tällaisten aiemmin säästettyjen rantametsän laikkujen luulisi olevan turvassa. Kohde on kuitenkin suunniteltu suurelta osin hakattavaksi selvästi havaittavista luontoarvoista huolimatta.

Niemen länsirannan jäljellä olevat rantametsät ovat vanhapuustoisia havumetsiä, joissa sekapuuna kasvaa järeitä haapoja ja koivuja. Suurimmat männyt ovat yli sylinvahvuisia. Itärannalla on vastaavien metsien laikkuja. Pääosin itäinen osa koostuu nuoremasta rehevästä lehtipuuvaltaisesta ja aukkoisesta metsästä, joka on todennäköisesti luontaisesti metsittyntä entistä laidunta tai peltoa. Lehdon ja lehtomaisen metsän kasvillisuuteen kuuluvat mm. punaherukka, näsiä, kevätlinnunherne ja metsäkurjenpolvi.

Kevään 2021 maastokäynnillä liito-oravan papanoita oli runsaasti eri puolilla aluetta ja lahoppuustoisissa lehtimetsissä elävä valkoselkätikka nakkuteli lehtoalueen koivussa. Metsähoito on tietojen raportoinnin jälkeen lykännyt hakkuita. Ennen inventointia toteutetuissa hakkuissa ehdittiin harventaa potentiaalisen haapasekoitteen liito-oravametsän lisäksi Kuoreveden tulvarajan alapuolista luhtaista rantakoivikkoa.

ARI AALTO

Pohjois-Karjala

Haapavaara

NURMES

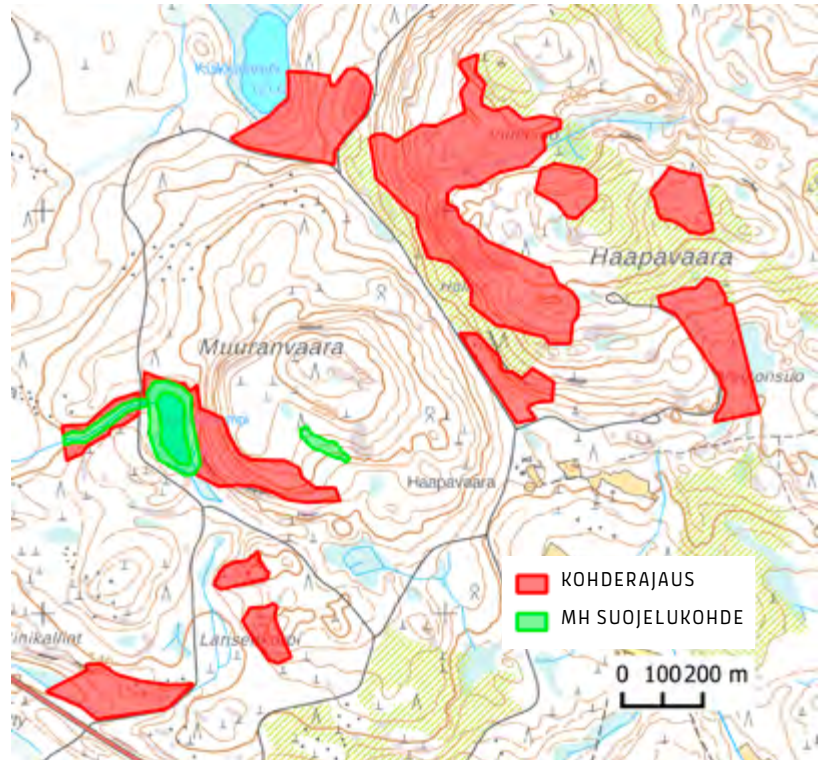
36 ha

[Karttalinkki](#)

Lähellä Nurmeksen Porokylää sijaitsevat Haapavaaran esimerkkikohteen metsät on merkitty Metsähallituksen alue-ekologisessa verkostossa tutkimus- ja opetuskäyttöön. Metsät edustavat monia kasvillisuustyyppiä. Haapavaaran länsirinteen tuoret ja kuivahkot kankaat ja Viinasuon räme ovat paikoin kallioisia, mutta melko järeäpuustoisia männiköitä, joissa esiintyy yleisesti suuria kilpikaarnaisia petäjiä ja kuusen alikasvos on paikoin runsas.

Kaakkoisrinteen vanhassa kuusikoskassa on runsaasti viimeisten viiden vuoden aikana syntyneitä kuusilahopuuta. Alaosassa rinne vaihettuu kosteaksi korveksi. Rinteen yläosaan vaaran laelle vuonna 2018 hakatulta aukolta laskettiin valtapuuston kuusesta 140 vuosirengasta. Vastaavaa vanhaa, lahopuustoista kuusikkoa on säästetty laikkuna hakkuulta lähellä vaaran lakea. Kuikkalammen kaakkoisrannalla esiintyy kuusivaltaista rehevää lehtomaista kangasta, jonka läpi virtaavan puron varrella havaittiin hytymäljakkään esiintymiä.

2010-luvun hakkuut ovat supistaneet alueen luonnonmetsien pinta-alaa huomattavasti. Jäljellä olevat metsät täyttävät METSO-ohjelman kriteerit pääosin luokassa I, osin luokassa II. Kohteella havaittiin 4 vaarantunutta, 6 silmälläpidettävää ja 2 vanhojen metsien indikaattorilajia.

JONI-MATTI KUSMIN

Kalliolamminvuori

HEINÄVESI

28 ha

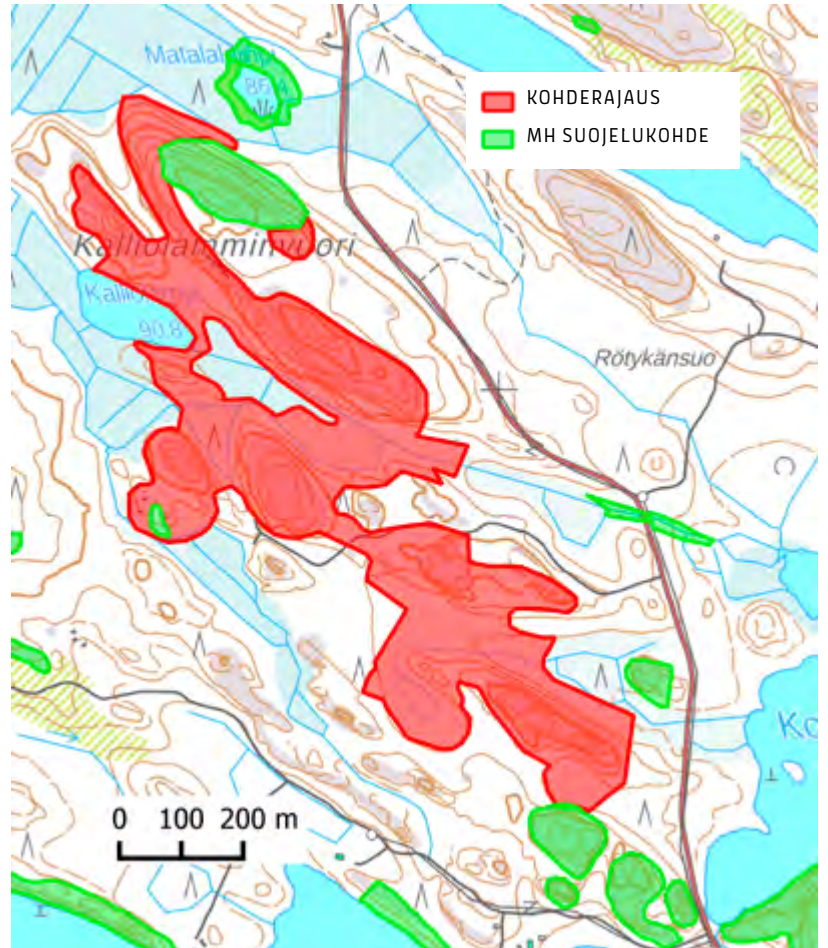
[Karttalinkki](#)

Heinäveden Karviossa, noin kaksi kilometriä Kermajärven Natura-alueelta pohjoiseen, Kohmanniemen tyvellä sijaitseva Kalliolamminvuorten kokonaisuus on erittäin laadukas mäntyjat-kumoalue. Kallioisten mäkien laet ovat tyystin säästyneet nykymetsätaloudelta. Männyt ovat yleisesti 200-vuotiaita ja keloja sekä vanhoja maapuita on näkyvästi.

Rinteillä on myös kuusivaltaisia sekametsiä, joissa on merkittävästi lahoppuuta ja järeitäkin haapoja. Kallionlakien ja rinteiden vanhan metsän laikkujen lisäksi alueella on niiden välisiä reheviä ja märkiä korpia, joista osassa on vanhoja, jo umpeenkasvavia oja. Yhtenäisyyden vuoksi rajaukseen kuuluu myös hieman nuorempia kuusivaltaisia metsiä, joissa on säilynyt merkittävää lajistoa.

Kalliolamminvuori muodostaa yhdessä muutamien kilometrien säteellä idässä sijaitsevien Rötykänniemen ja Virranniemen suojelemattomien valtion luonnonmetsien kanssa Kermajärven Natura-alueen pohjoisrajalle 100 hehtaarin kokonaisuuden. Kaksi muuta kohdetta esiteltiin edellisessä raportissamme.

Maastokäynnillä kesällä 2021 etsittiin lajistoa vain hyvin suppeasti, mutta silti alueelta tavattiin 4 vaarantunutta ja 5 silmälläpidettävää vanhojen metsien jäkälä- ja sammallajia.

RISTO SULKAVA

Kämmenvaara

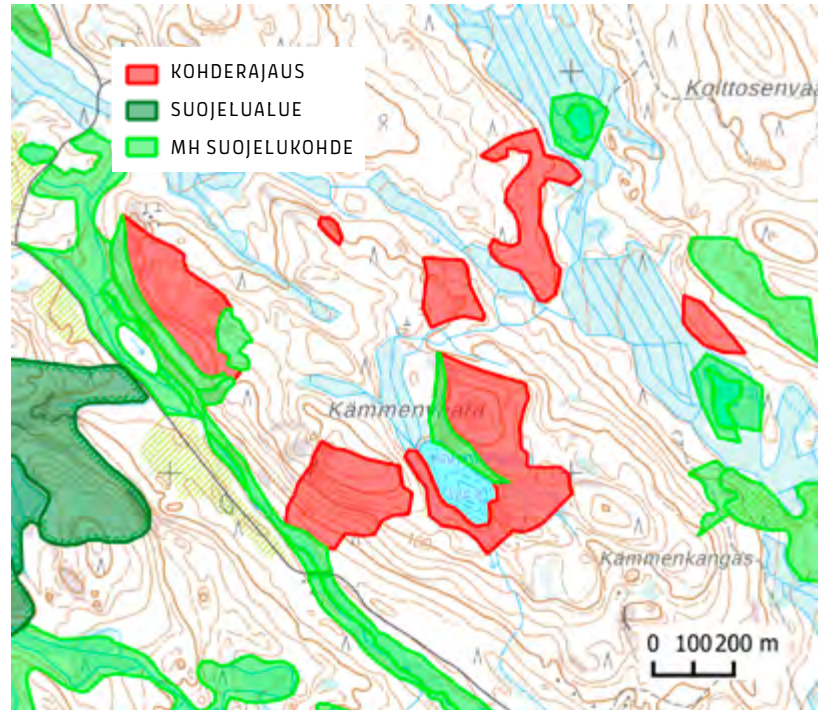
LIEKSA

25 ha

[Karttalinkki](#)

Kämmenvaaran esimerkkikohde sijaitsee Pohjois-Lieksan Nurmijärvellä. Vaaran rinteillä kasvaa pääasiassa kallioisia ja mäntyvaltaisia, osin myös kuusivaltaisia vanhoja metsiä. Vanhojen harsintahakkuiden jäljiltä olevia kantoja on nähtävissä valtaosassa aluetta, mutta osa kohteesta Kämmenlammen koillispuolella on jopa täysin luonnontilaista ikimetsää komeine aihkipetäjinne. Vanhoissa männyissä on merkkejä menneistä metsäpaloista. Pieni osa rajauksesta on käsitellympää mutta vanhapuustoista männikköä.

Kämmenvaaran luonnonmetsät sijaitsevat Päävaaran vanhojen metsien suojelun alueen ja Särkkälammien Natura-alueen kupeessa, mikä tukee näiden osin luonnontilaisten metsien suojelua. Kohteeseen rajatut alueet täyttävät METSO-ohjelman kriteerit enimmäkseen luokassa I ja lopuilta osin luokassa II. Karttoitusten yhteydessä kohteella tehtiin havaintoja 4:ästä vaarantuneesta, 6:esta silmälläpidettävästä sekä 5:estä muusta vanhojen metsien indikaattorilajista.

JONI-MATTI KUSMIN

Larinen

LIEKSA

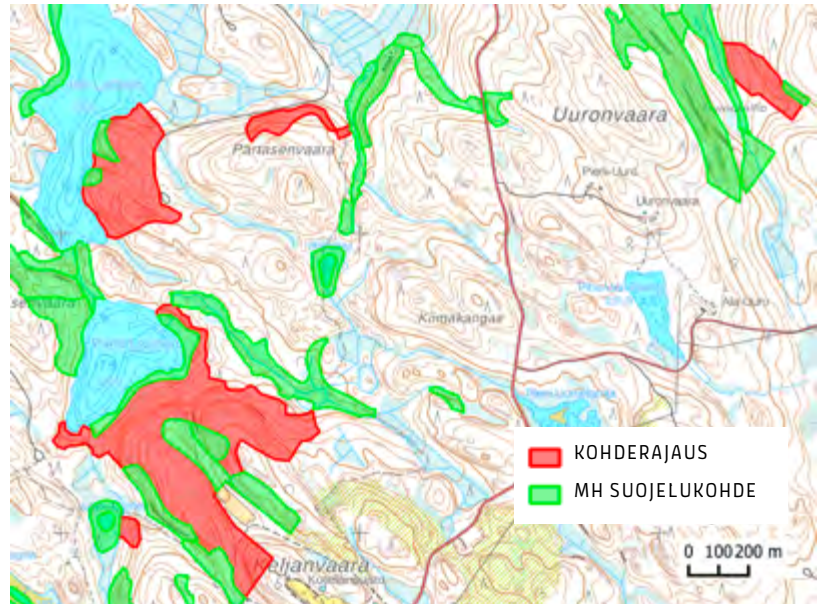
35 ha

[Karttalinkki](#)

Laristen esimerkkikohde sijaitsee Lieksan eteläräjällä Kelvän kylän itäpuolella. Metsät muodostavat iältään ja ominaispiirteiltään vaihtelevan kokonaisuuden. Arvokkaimmat osat ovat Pieni-Larisen rannalta nousevan Keljanvaaran pohjoisosan rinteillä, jonka korpisessa painanteessa kasvaa jopa 30-metrisiä kuusia. Lahopuuta esiintyy paikoitellen runsaammin, paikoin niukasti. Metsät ovat monin paikoin huomattavan reheviä, ja kookkaita haapoja ja pihlajia esiintyy siellä täällä.

Ylempänä vaaran päällä metsät muuttuvat mäntyvaltaiseksi tuoreeksi kankaaksi. Osa männiköistä on valtapuustoltaan alarinteen metsiä nuorempia mutta erirakenteisia ja monin paikoin lahopuustoisia. Haapaa ja pihlajaa kasvaa hyvin runsaasti. Rinteen yläosissa on myös joitain vanhoja aihi-ikäisiä. Iso-Larisen itärannalta rajaukseen on otettu mukaan nuorehkoja mutta rakennepiirteiltään monimuotoisia metsiä, joista osa on haapavaltaisista. Vanhempaa metsää on itärannalla ja tien kääntölenkin päässä.

Laristen luonnonmetsille tyypilliseen lajistoon kuuluu muun muassa sinipyrstö. Maastokäynnillä kirjattiin 24 esiintymää 3:esta vaarantuneesta, 7:ästä silmälläpidettävästä ja 4:ästä muusta vanhan metsän ilmentäjälajista.

JONI-MATTI RUSMIN

Peurajärvi

NURMES

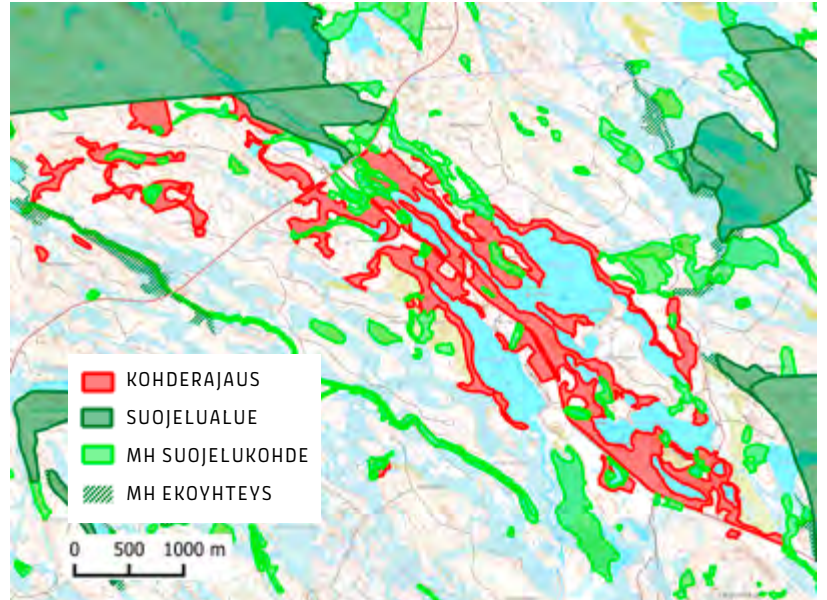
246 ha

[Karttalinkki](#)

Peurajärven esimerkkikohde sijaitsee Hiidenportin kansallispuiston ja Paistinvaaran vanhojen metsien suojelualueen välissä, joten sen merkitys ekologisena yhteytenä on suuri. Virkistysalueen metsistä suurin osa on harjujen ja rantojen luonnehtimia, vähintään METSO II -luokan erirakenteisia männiköitä, joiden ikä vaihtelee arviolta 100 ja 150 vuoden välillä. Etenkin rannoilta löytyy satojen vuosien ikäisiä aihkimäntyjä ja keloja.

Rajaukseen kuuluu lisäksi merkittävä määrä selvästi METSO I -luokan vanhoja ja runsaslahopuustoisia metsiä esimerkiksi Peurajärven länsirannalla sekä virkistysalueen ja Hiidenportin välisellä alueella. Hirvikankaalla esiintyy pienialaisesti jopa täysin luonnontilaista metsää.

Peurajärven luonnonmetsistä suurin osa kuuluu Metsähallituksen virkistyskalastuskohteena hoitamaan Peurajärven virkistysalueeseen, joka on Metsähallituksen mukaan talousmetsänä käsiteltävä alue. Kohteen metsissä havaittiin 6 uhanalaista, 7 silmälläpidettävää ja 3 muuta vanhojen metsien lajia. Lisäksi havaittiin vaarantunut pyy sekä silmälläpidettävät pohjansirkku ja järripeippo.

JONI-MATTI KUSMIN

Rostuvi

JUUKA

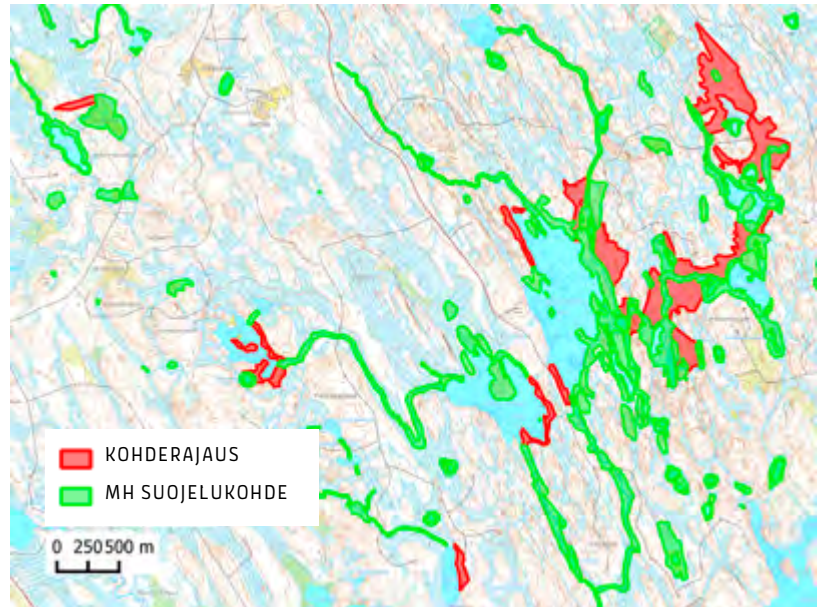
80 ha

[Karttalinkki](#)

Juuan Rostuvin moniosainen kohde reilut pari kilometriä Juuanvaaran suojelukokonaisuudesta luoteeseen on pienipiirteisenä vaihteleva vesistöjen, soiden ja metsien mosaiikki. Alue sisältää luonteensa vuoksi poikkeuksellisen paljon eri elinympäristöjen välisiä reunavyöhykkeitä. Esimerkiksi kangasmetsien ja soiden välisten vaihtumisvyöhykkeiden vanhoilla puilla viihtyvä ja vaarantuneeksi luokiteltu takkukahajakälä on seudulla huomattavan yleinen.

Iso osa mäntyvaltaisista kangasmetsistä sekä kohteen korvet täyttävät METSO-kriteerit luokassa I. Osa metsistä on hyvinkin vanhapuustoisia yksittäisine aihkimäntyineen. Osa kangasmetsistä ja valtaosa rämeistä täyttää METSO-kriteerit luokassa II. Avosuot, pienialaiset korvet ja runsaina esiintyvät rämeet ovat harvaan ojitettuja, mutta moni niistä on hyvää vauhtia ennallistumassa majavien aiheuttaman tulvimisen ansiosta.

Alue on luonteeltaan ja maisemiltaan hyvin erämainen, ja siellä viihtyvätkin muun muassa kalasääski ja vaarantunut riekko. Rostuvin kohteelta on kirjattu myös 393 havaintoa 13:esta uhanalaisesta tai silmälläpidettävästä vanhojen metsien lajista.

JONI-MATTI KUSMIN

Tirkkolanniemi

HEINÄVESI

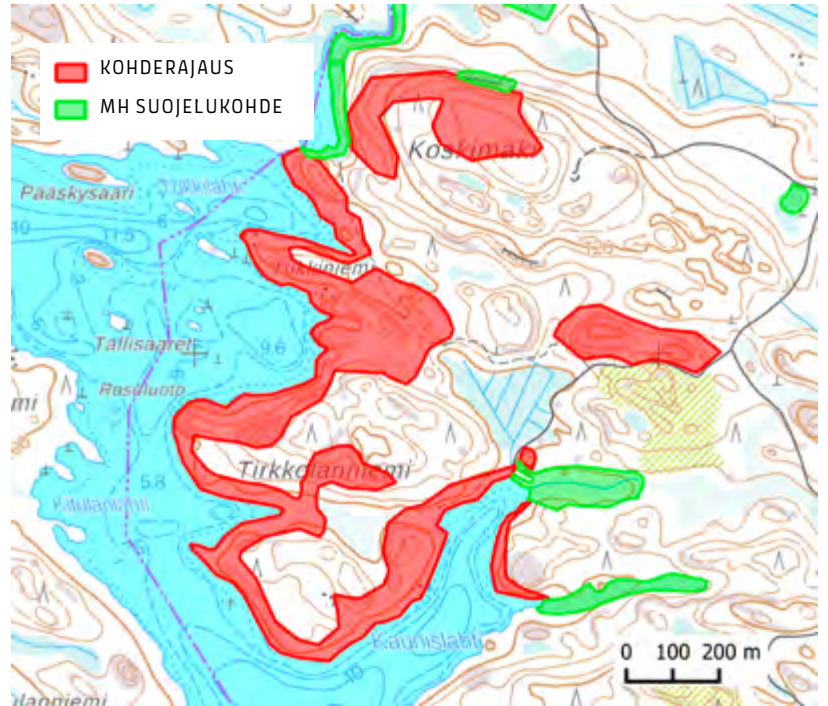
29 ha

[Karttalinkki](#)

Kuikkojärven rannalla lähellä Leppävirran rajaa sijaitseva Tirkkolanniemi on suurelta osin rantametsistä koostuva, erämaisyyttä henkivä kohde. Samaisella Kohmansalon takamaalla on useita muitakin erittäin laadukkaita valtion suojelemattomien luonnonmetsien ytimiä, joista osa esiteltiin aiemmassa raportissamme.

Iso osa Tirkkolanniemen metsistä on reheviä ja kuusivaltaisia. Rannoilla ja kallioilla on karumpia mäntyvaltasia metsiä, joissa laadukkaan mäntylahopuun jatkumo on yhä kohtalainen. Pääosa metsistä on reilusti yli satavuotiaita. Paikoin lahopuumäärä on huomattavan suuri, useita kymmeniä kuutiometrejä hehtaarilla, tosin paikoin vain vähäinen. Koskimäessä on palanen väljennettyä, rehevää ja erittäin järeää kuusivaltaista ja osin korpi-pohjaista metsää suurine haapoineen. Rajaukseen sisältyy myös pieni määrä nuorempia, yhtenäisyyden vuoksi mukaan otettuja metsiä.

Maastokäynnillä 2021 ei juurikaan keskitytty lajiston kartoittamiseen. Silti alueelta havaittiin 5 vaarantunutta ja 4 silmälläpidettävää vanhojen metsien lajia. Havaintojen joukossa on mm. useampi vaarantuneen, haavoilla elävän poimukäävän esiintymä. Lisäksi on havaittu vanhojen mäntymetsien indikaattori männynkääpä.

RISTO SULKAVA

Keski- Suomi

Huminakangas

KINNULA

34 ha

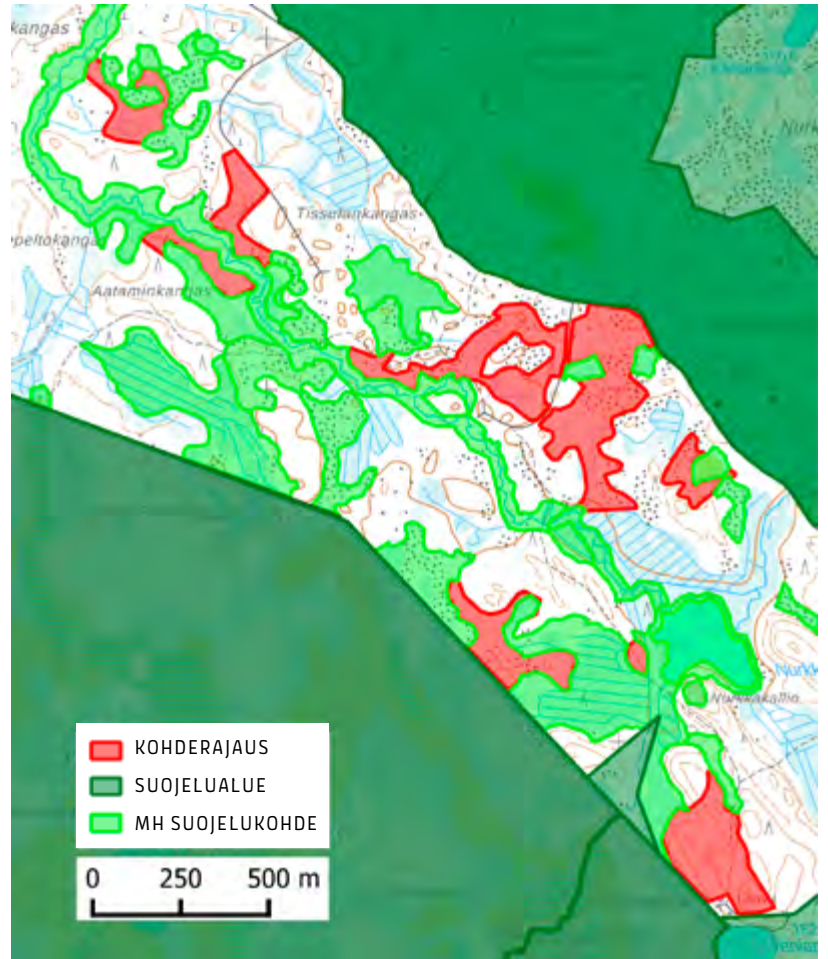
[Karttalinkki](#)

Huminakankaan eteläpuoliset suojelemattomat valtionmetsät yhdistävät toisiinsa Salamajärven kansallispuiston ja Huminakankaan vuonna 2009 suojellun metsäalueen. Suojelualan raja on vedetty metsäautotiehen ja näin kahden suojelualan väliin on jätetty 800:n metrin suojelematon vyöhyke.

Alueen metsiä luonnehtii kivisyys, joka paikoin näyttyy laajoinakin rakkakivikoina. Hyvin karut kasvuolosuhteet ovat myös syy siihen, miksi vanhoissa harsintahakkuissa näitä männiköitä on kierretty ja ikivanhoja mäntyjä, keloja sekä järeitä mäntymaapuita esiintyy yhä alueella kauttaaltaan. Yksi tienvarren kuvio on noin 15 vuotta sitten harvennettu luontoarvoista huolimatta, mutta yllämainittuja rakennepiirteitä ja harvinaista lajistoa on siltäkin yhä merkittävästi.

Kivisten kankaiden lisäksi rajaukseen sisältyy kosteampia kivisiä metsiä, joissa kasvaa lehtipuita, kuten haapaa. Erillisenä muista sijaitseva Ahvenlammen kämppämetsä kansallispuiston rajalla on hieman rehevämpää ja eteläosiltaan valtaviin ikimäntyjen hallitsemaa.

Lokakuussa 2021 tehdyn nopean maastokäynnin perusteella kohteella esiintyy juuri sellaista ikimänniköiden lajistoa, kuin rakennepiirteistä saattaa olettaa. Alueen lajistoon kuuluvat mm. erakkokääpä, riekonkääpä, sirppikääpä ja kuuorvakka. Yhteensä tehtiin 40 havaintoa 4:ästä vaarantuneesta, 6:esta silmälläpidettävästä ja 4:ästä muusta vanhojen metsien indikaattorilajista.

ARI AALTO

Kismanniemi

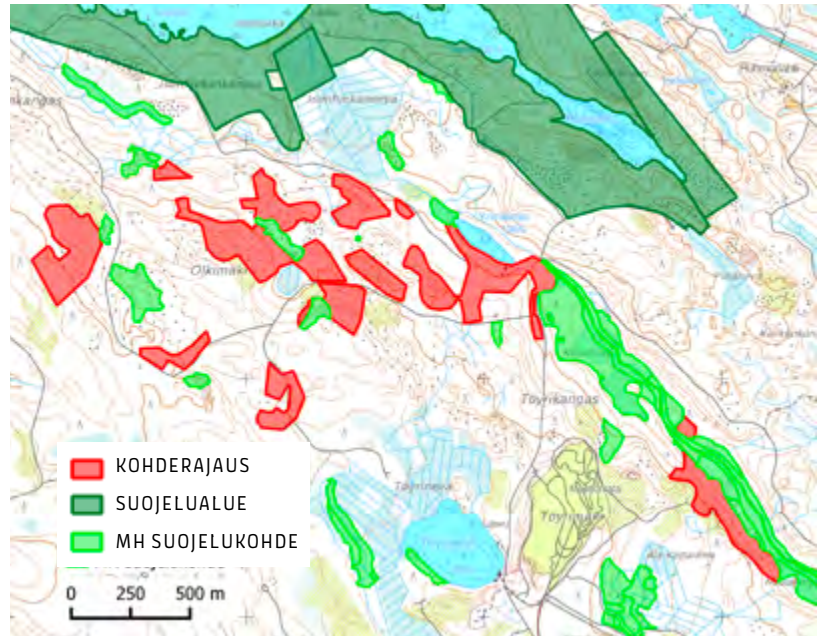
KANNONKOSKI

47 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde Kivijärven kaakkoisrannalla on osa Kismanniemen virkistysmetsää, joka rajautuu Kivijärven rantojensuojelualueeseen. Metsähallituksen vuonna 2010 laatiman virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan ”merkittävimmät luontoarvot keskittyvät pienvesistöjen lähiympäristöön”. Suunnitelmaa laatiessa huomiotta on jäänyt, että alueella on myös laajasti upeita karuja ja vanhapuustoisia jatkumomänniköitä.

Metsät ovat hyvin kivisiä ja suurten kivenlohkareiden vuoksi hankalakulkuisia. Pitkälti yli satavuotiaissa männiköissä on palojälkiä, keloja ja myös yksittäisiä aihkeja. Vanhoja järeitä maapuita on paikoin runsaasti.

ARI AALTO

Osa metsistä on jopa aarniometsämäisiä, mikä näin etelässä on todella harvinaista. Tällaisia osia on esimerkiksi Olkimäen pohjoisosissa. Osa kankaista on joskus harvennettu, mikä näkyy valtapuuston tasarakenteisuutena. Vuosikymmenten takaisista harvennushakkuista huolimatta yllämainittuja luonnonmetsän rakennepiirteitä on runsaasti ja METSO-kriteerit täyttyvät alueella selvästi.

Vaikka aiemmat hakkuut ovatkin kaventaneet mäntylajiston tarvitsemaa ikimäntyjen jatkumoa, se ei ole kuitenkaan katkennut, toisin kuin lähes kaikissa eteläisen Suomen metsissä. Lokakuussa 2021 tehdyn maastokäynnin perusteella lajisto on yhä edustavaa: pistokokein löydettiin 62 huomionarvoista lajiesiintymää edustaen 5:tä vaarantunutta, 7:ää silmälläpidettävää ja 9:ää muuta vanhojen metsien indikaattorilajia. Mukana on useita mänty-aarnioiden lajeja, kuten erakkokääpä, kuuorvakka ja sirppikääpä.

RISTO SULKAVA

ARI AALTO

Mahasuo

SAARIJÄRVI

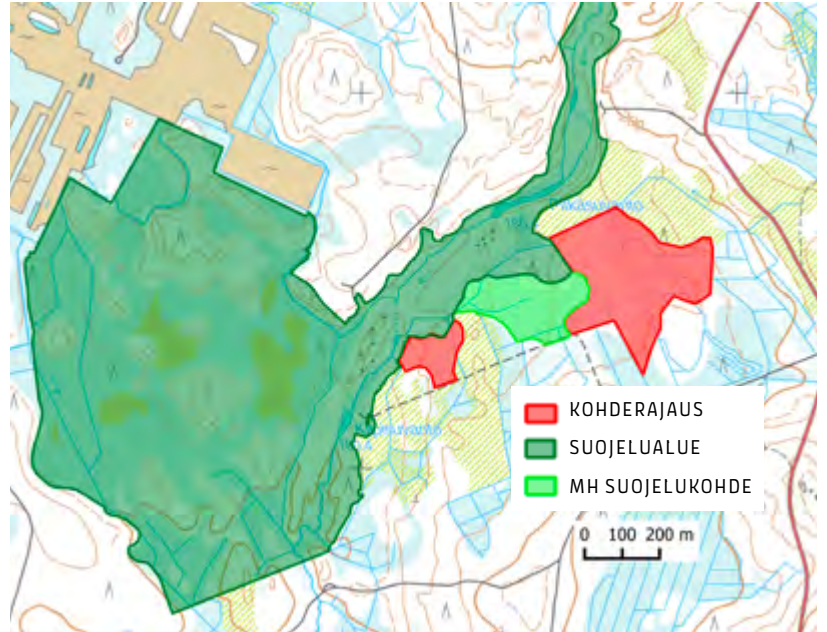
11 ha

[Karttalinkki](#)

Entisen Pylkönmäen alueella sijaitsevaa Mahasuo suojelualuetta on vuosien saatossa eri prosesseissa laajennettu, mutta edelleen suojelualan ulkopuolelle on jätetty siihen suoraan rajautuvia, luonnoltaan erittäin arvokkaita kohteita. Mahasuo-alue on myös tunnettu kuukkelimetsä, mutta se on jäänyt saarekkeeksi ympäröivien hakkuiden ja turvesoiden keskelle.

Vanhapuustoiset korvet ovat vanhasta ojituksesta huolimatta pääosin luonnontilaisen kaltaisia ja kuuluvat METSO I -kriteeriluokkaan. Vesitalous on luonnontilaistumassa, ja metsän pohjaa peittävät tasaisena mattona rahkasammalet ja korpikarhunsammal. Rajauksella on myös erityyppisiä korpimuuttumia sekä tiheä- ja järeäpuustoisia erirakenteisia turvekankaita. Koko alue soveltuu erinomaisesti kuukkelin elinympäristöksi, kuten myös rajauksen eteläpuoliset kuusettuvat räme-muuttumat.

Kohteella on maastoon nauhoitettuja leimikoita, joista osa sijoittuu sellaisiin korpiin, joiden pitäisi Metsähallituksen oman ympäristöoppaan kirjausten mukaisesti olla hakkuiden ulkopuolella. Lokakuun lopun iltahämärässä lajistoa ei ollut mahdollista kartoittaa, mutta havainnot kirjattiin vanhoilla korpikuusilla viihtyvistä silmälläpidettävistä kuusenneulajäkälästä ja korpiluposta sekä vanhoja kuusimetsiä indikoivasta riukukäävästä. Yhdeltä leimikkokuvialta löytyi myös suuri silmälläpidettävän kanahaukan pesä.

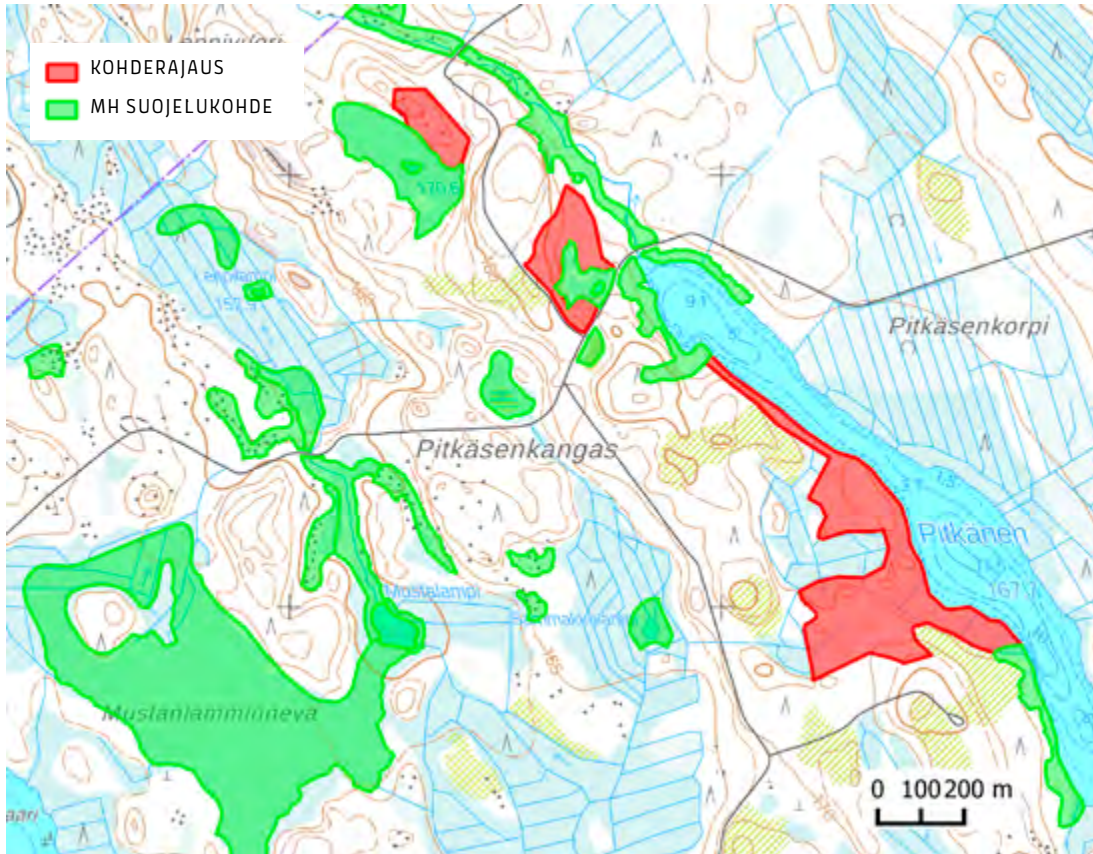
RISTO SULKAVA

Pitkäsenkangas

ÄÄNEKOSKI

15 ha

[Karttalinkki](#)

Pitkäsenkankaan kolmiosainen esimerkkikohde on viimeisiä rippeitä Äänekosken Kivetyn alueen vanhemmista metsistä. Vielä kymmenkunta vuotta sitten Kivetyn valtionmaa oli laaja vanhojen ja varttuneiden männiköiden alue vain reilut viisi kilometriä itään eteläisen Suomen parhaasta mäntylajiston ytimeistä, Pyhä-Häkin kansallispuistosta. Näiden metsien suojeleminen olisi merkittävällä tavalla tukenut Pyhä-Häkin laajien metsien selviämistä tulevaisuudessa. Suojelun sijaan tulivat kuitenkin laajat hakkuut, joissa esimerkiksi syksyllä 2021 avohakattiin erittäin uhanalaisen lovikäävän elinympäristö. Myös käytännössä kaikki Pitkäsenkankaan metsät on ilmoitettu päätehakattaviksi.

Rajauksen pohjoisin laikku on luonnontilaista suota reunustava, METSO I ja II -kriteeriluokkien mäntymetsä, jossa on näkyvästi aiempien puuskupolvien järeää maapuuta ja keloja sekä jopa muutama aihkimänty. Pitkänen-järven pohjoispäässä pienen suolaikun ympärillä kasvaa tuoreen ja kuivahkon kankaan mänty-kuusisekapuustoista vanhaa ja varttunutta metsää, alarinteestään korpea. Metsässä on yksittäisiä palaneita kelokantoja ja maapuiden joukossa muutamia ikivanhoja mäntyjä. Pitkänen-järven länsirannalla vallitsevat taas mäntyvaltaiset kangasmetsät, joiden väliin jäävissä notkelmissa on korpisia kuusikoita kivien alla solisevine noroineen.

Näiden kuvioiden kangasmaat täyttävät METSO-kriteerit pääosin luokassa II ja korvet luokassa I.

Vanhojen metsien lajistoa kaikilla kuvioilla on runsaasti, mikä kertoo Kivetyt alueella vallinneesta hyvästä vanhojen metsien ja ikivanhan mäntylahopuun jatkumosta. Kohteelle toukokuussa 2020 ja lokakuussa 2021 tehtyjen maastokäyntien aikana on kirjattu yhteensä 86 havaintoa 6:esta vaarantuneesta ja 10:estä silmälläpidettävästä lajista sekä 32 havaintoa 11:estä muusta vanhojen metsien indikaattorilajista – kaikki tämä 15 hehtaarin alueelta.

ARI AALTO

MATTI LIIMATAINEN

Vuorijärvi

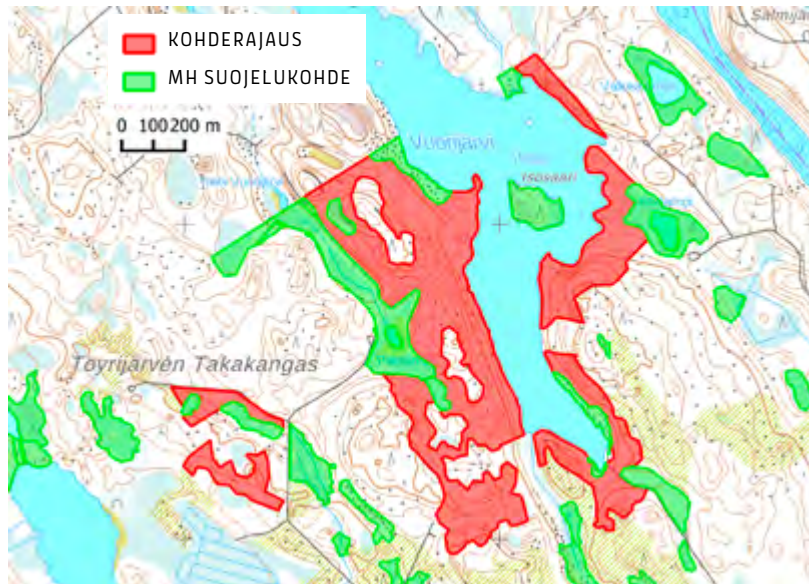
VIITASAARI

51 ha

[Karttalinkki](#)

Vuorijärven eteläosaa ympäröivä esimerkkikohde sijaitsee kunnan itäosassa lähellä Keiteleen rajaa. Maisemiltaan jylhän järven louhikkoiset rannat kohoavat jyrkinä kymmeniä metrejä järven pinnan yläpuolelle. Rinteillä kasvaa vanhapuustoisia, louhikkoisia kuivahkon kankaan männiköitä kilpikaarnaisine ylispuineen ja kelohonkineen. Kuivahkoille kankailla tyypilliseen tapaan metsissä esiintyy palokoroisia mäntyvanhuksia sekä palokantoja. Lahopuuta on kohtalaisesti, mutta se on varsin laadukasta, ja alueelta olisi ehkä löydettävissä vielä vaateliaampaakin lajistoa kuin nyt havaittiin.

Rajauksen pohjoisosassa kasvaa myös tuoreen kankaan metsää – paikoin lehtipuuvaltaisena – ja joitakin kookkaita haapoja. Myös järven rannalla metsät ovat rehevämpiä kuin rinteillä pääsääntöisesti. Metsistä suuri osa täyttää jo ikänsä puolesta METSO-ohjelman kriteerit luokassa I, osa erirakenteisina ja luontaisesti syntyneinä vähintään luokassa II. Kohteella tehtiin havaintoja 5:estä vaarantuneesta, 4:ästä silmälläpidettävästä ja 2:esta muusta vanhaa metsää ilmentävästä lajista. Lisäksi linnuista havaittiin vaarantunut pyy.

JONI-MATTI KUSMIN

Etelä-Savo

Ahma-Valkeinen

SULKAVA

7 ha

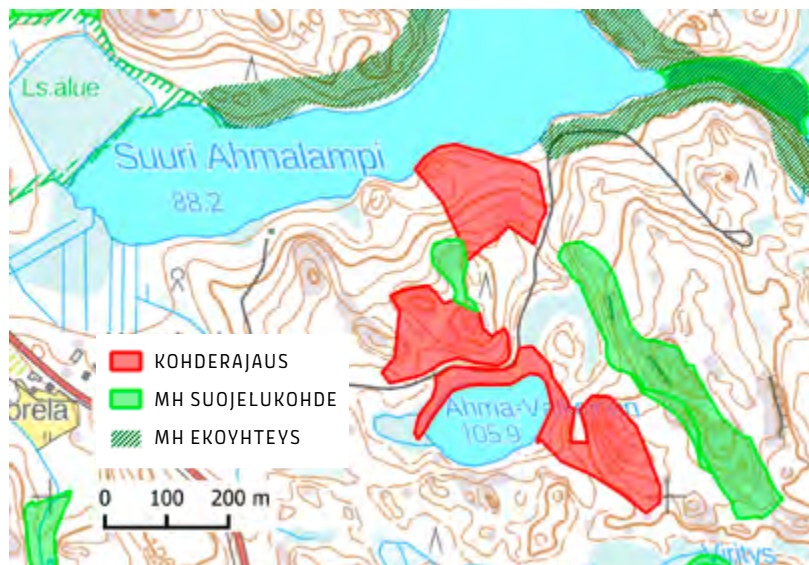
[Karttalinkki](#)

Sulkavan ja Savonlinnan rajamailla Lohikosken valtionmaalla on yhä muutamia hienoja suojelemattomia vanhojen metsien laikkuja. Esimerkkikohteeksi niistä valikoitui Ahma-Valkeisen ja Suuren Ahmalammen väliselle kannakselle sijoittuva, reilusti yli 100-vuotias luonnonmetsä.

Ahma-Valkeisen kaakkoispuolen rinteellä on erirakenteista, nykymetsätalouden koskemattonta metsää, jonka vanhat männyt ovat pitkälti yli 150-vuotiaita. Rinteiden lahpuustoinen kuusimetsä vaihettuu lakialueen karuun kalliomännikköön. Suuren Ahmalammen etelärannan metsä on kuusivaltainen ja hyvin järeäpuustoinen. Lahopuun määrä vaihtelee metsän sisällä kuten luonnonmetsissä yleensäkin. Näiden kahden osan väliin jää kallioinen kivi- ja kankaan mäntyvaltainen vanha metsä. Alue täyttää metso-kriteerit laajalti luokassa 1.

Lampien välisiin metsiin kohdistuu metsänkäyttöilmoitus avohakkuusta. Järeystä kertoo se, että hakattavan puuston keskiläpimitaksi on merkitty jopa 38 senttiä. Jylhän Ahma-Valkeisen länsirantaan aiemmissa hakkuissa säästetty, kilpikaarnamäntyjen täplittämä 0,5 hehtaarin laajuinen vanha kuusikko avohakattiin jo aiemmin vuonna 2020.

Kohteelle on tehty maastovisiitit marraskuussa 2020 ja toukokuussa 2021. Käyntien yhteydessä on dokumentoitu 11 vaarantuneen, 2 silmälläpidettävän ja 1 muun vanhojen metsien indikaattorilajin esiintymää.

ARI AALTO

Haarikko

SAVONLINNA

18 ha

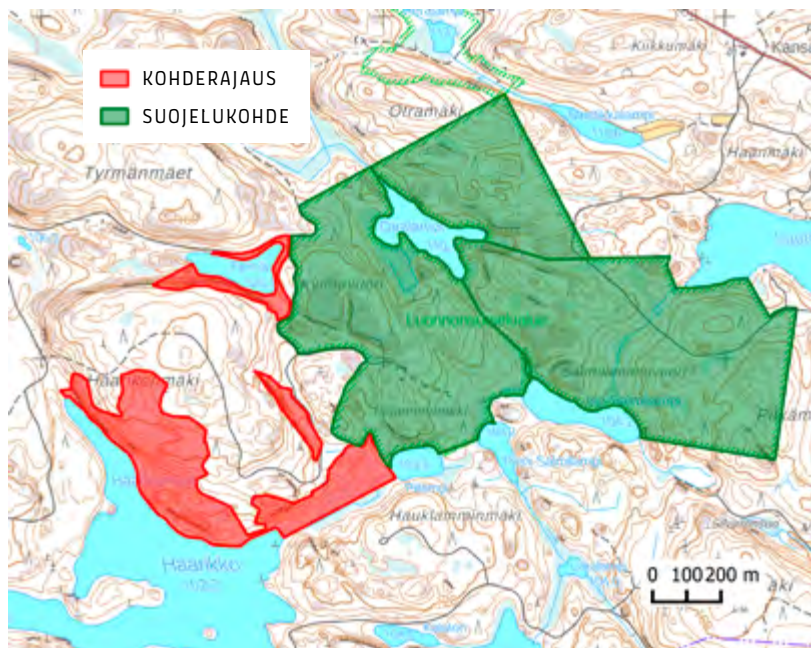
[Karttalinkki](#)

Haarikon kansallispuistoesityksessäkin tutuksi tulleet metsät kuuluvat entiseen Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusmetsään. Itäosastaan ne kytkeytyvät puustoisten soiden kautta Salmilamminvuoren-Kylmävuoren suojelualueeseen.

Alueen ytimenä ovat Haarikonmäen Haarikko-järveen laskevassa rinteessä kasvavat METSO I -kriteeriluokan luonnonmetsät. Ylärinteessä on vanhaa ja varttunutta kuusimetsää, jossa on vanhan myrskytuhon jäljiltä erittäin runsaasti osin jo sammaloitunutta kuusilohopuuta. Syntyneissä valoaukoissa on nousemassa uusi lehtipuuvaltainen puusukupolvi. Sekapuuna kuviolla on joitain haapoja ja vanhoja ylispuumäntyjä. Metsä on ollut täysin erirakenteinen, mutta sitä on ennakkoraivattu suunniteltua avohakkuuta varten muutama vuosi sitten. Ennakkoraivaus on osunut myös märkään, luonnontilaiseen koivuvaltaiseen korpeen. Lähempänä järveä metsän pohjois- ja eteläosat muuttuvat kilpikaarnaiseksi kalliomänniköksi, mutta niiden välissä on lehtomainen, tukkikokoisten metsälehmusten kirjoma upea sekametsä.

Rajauksen itäosan kapealla erillisellä suikaleella korkean jyrkänteen ja tien välissä virtaa puro tai noro pääosin luonnonuomassaan. Alajuoksulla puro levittäytyy sanikkaisia kasvavaan notkelmaan. Puroa reunustavat metsät on nekin ennakkoraivattu puroa myöten tulevaa hakkuuta varten.

Kohteen lajistoa ei ole selvitetty, mutta toukokuussa 2021 ydinalueelle kohdistetulla kartoituskäynnillä tehtiin useita havaintoja metsasta sekä vaarantuneesta aarnisammalesta. Aiempia havaintoja on myös liito-oravasta.

ARI AALTO

Hanniemi-Hietaniemi

MIKKELI

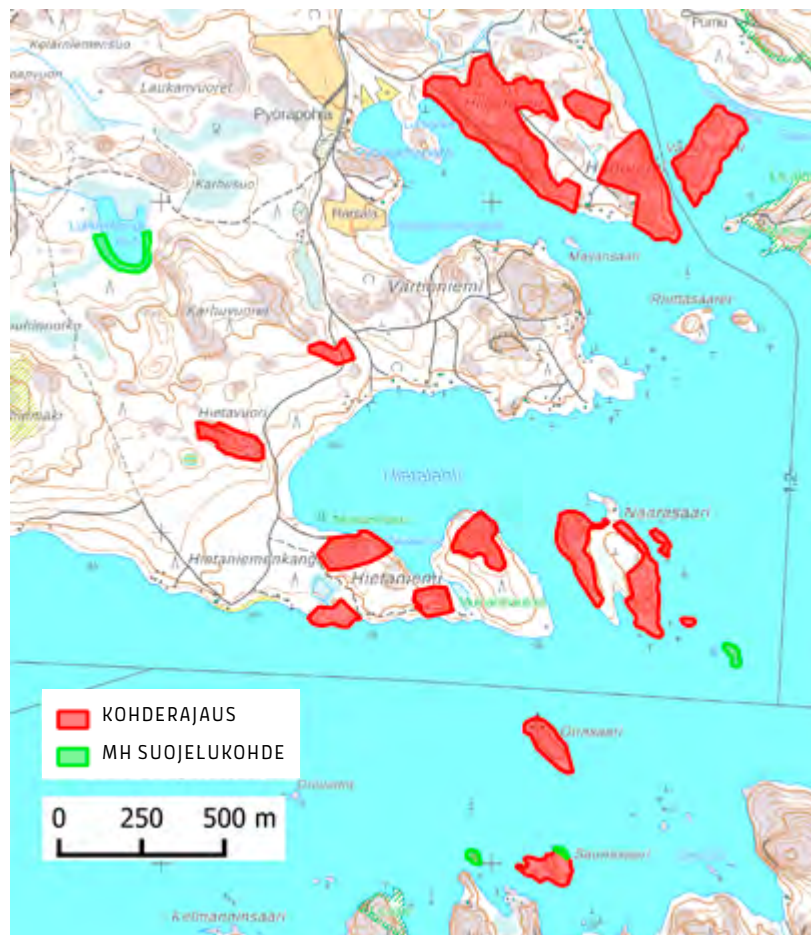
29 ha

[Karttalinkki](#)

Hanniemen-Hietaniemen metsät löytyvät Louhiveden niemistä ja saarista, saimaannorpan maisemista. Hanniemessä ja Hiihtovuorella on maisemallisesti arvokkaita, Saimaan rannasta kohoavia kallioisia rantamänniköitä. Tyypillisiä luonnonmetsien piirteitä edustavat esimerkiksi vanha puusto, erirakenteisuus ja sekapuustoisuus. Kallioisuutensa vuoksi metsät ovat luonnostaankin varsin vähälahopuustoisia. Sekapuuna esiintyy koivua ja haapaa.

Hietaniemellä ja Hietavuorella on vastaavia mäntyvaltaisia kallioisia luonnonmetsiä. Hietaniemen kallioilla vanhojen mäntyjen katveessa on muinaishautoja. Hietaniemen eteläpuoli on rehevämpää tuoreen kankaan metsää, jossa esiintyy myös järeitä haapoja. Alueen vanhat metsät ovat laikkuina talousmetsien seassa. Kokonaisuuden kannalta myös käsitellymmät Saimaan rantametsät on järkevää suojella, vaikka ne eivät tiukkoja luonnonmetsäkriteereitä vielä täytäkään.

Kohteeseen kuuluu myös Vasainsaaren ja Naarasaaren rantametsiä. Saarilla ei käyty, vaan ne rajattiin mukaan ranta- ja etätarkastelun perusteella. Maastokäynnillä havaittiin erittäin uhanalainen hömötiainen, vaarantuneet liito-orava ja pyy sekä vanhaa mäntymetsää indikoiva männynkääpä.

JONI-MATTI KUSMIN

Kolihta

PIEKSÄMÄKI

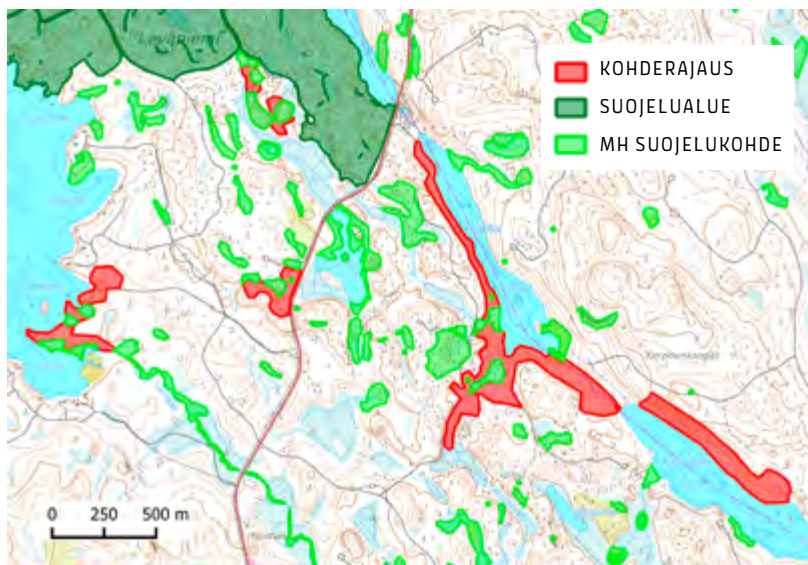
32 ha

[Karttalinkki](#)

Pieksämäen ja Leppävirran rajajärvi Kolihta sijaitsee Kivimäensaloksi kutsutun Varkauden ja Pieksämäen rajaseutua seurailevan laajahkon luonnonsuojelualueen jatkeena. Seutu on erittäin kivistä. Kivikot muodostavat paikoin aitoja pirunpeltoja, toisinaan koko metsä on vain täynnä suuria lohkkareita. Yleisilme on karu, mutta paikoin kivien välestä pilkistää jopa lehtokasvillisuutta. Kolihta jatkaa Kivimäensaloa lähes yhtenäiseksi suojelualueiden jonoksi kohti Leväniemen luontokohteita ja Sorsaveden Natura-aluetta. Kokonaisuus on lajistollisesti erittäin merkittävä.

Osa Kolihtan metsistä ei kauempaa tarkastellen näytä luontoarvoiltaan erityisiltä, mutta arviointivirhe paljastuu metsän sisälle astuttaessa. Männyt ovat yleisesti yli 150-vuotiaita ja järeän mäntylahopuun jatkumo on erittäin hyvä. Vanhojen mäntyjen alla kivikkoisella pohjalla kasvava sekametsä on runsaslehtipuustoista ja paikoin jopa haapavaltaista. Metsäpalojen jäljet vanhoissa puuyksilöissä ja palokannoissa ovat yleisiä.

Kivimäensalon suojelualueiden arvokas lajisto tunnetaan hyvin. Tuon alueen jatkeena olevat Kolihtan metsät ovat metsätyypiltään vastaavia, joten maastokäynnillä ei juurikaan lajeja etsitty. Eteläisessä Suomessa hyvin harvinainen, vaarantunut erakkokääpä havaittiin kuitenkin ohimennen useammalla ikimaapuulla. Punaisen kirjan lajeja tavattiin yhteensä 8 ja muita vanhan metsän lajeja 4.

RISTO SULKAVA

Sikainmäki

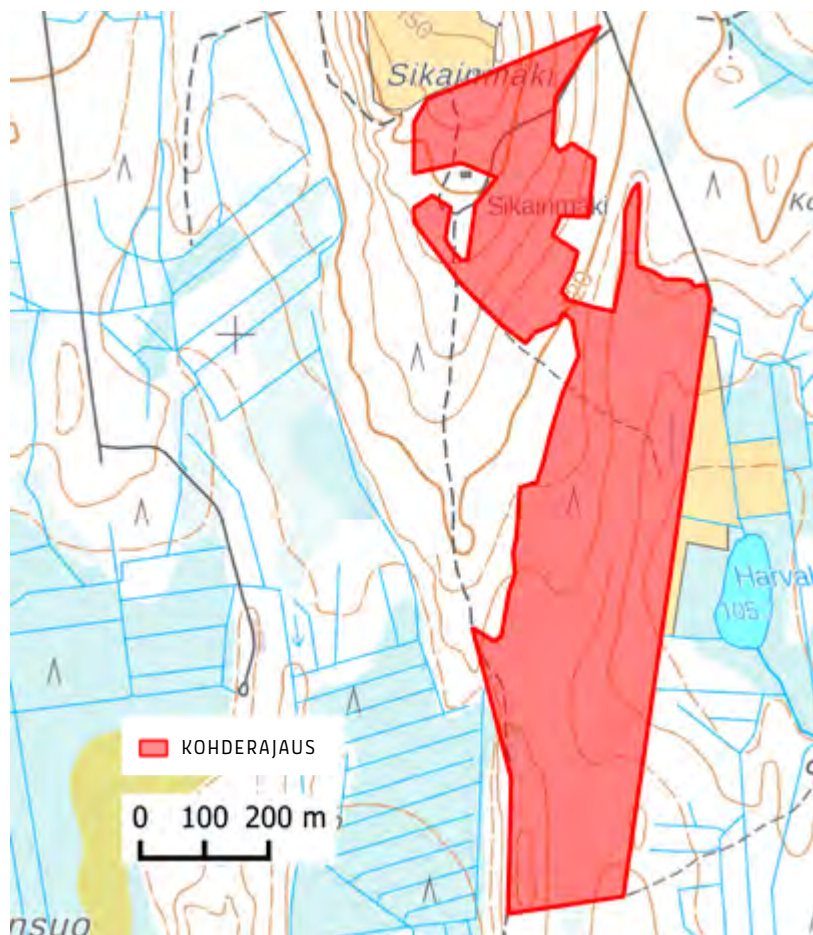
KANGASNIEMI

30 ha

[Karttalinkki](#)

Sikainmäen esimerkkikohde sijaitsee Toivakan, Kangasniemen ja Joutsan rajamailla ja on jälleen yksi esimerkki siitä, että myös reheviä valtionmaiden arvokohteita on yhä suojelematta. Vanhan pihapiirin ja viljelysmaiden alueella esiintyy kulttuurivaikutteista kuusivaltaista lehtoa, jossa kasvaa runsaasti koivua, haapaa sekä muuta lehtipuustoa. Eri-ikäistä lahoppuuta on merkittävästi. Muualla rajauksella on sekä tuoreen kankaan runsaslahoppuustoista mäntyvaltaista kangasmetsää että vesitaloudeltaan luonnontilaista korpea. Metsät täyttävät MERSO-ohjelman kriteerit pääosin luokassa 1.

Noin kolmasosa kohteesta on merkitty Metsähallituksen luontokohteeksi vuonna 2021, mutta jostain syystä vastaavia, merkittäviä luontoarvoja sisältävää metsää jätettiin yhä tavalliseksi talousmetsäksi noin 20 hehtaaria. Kohteella havaittiin yhteensä 9 vanhaa metsää ilmentävää, 4 silmälläpidettävää ja 5 uhanalaista lajia, mm. alueellisesti uhanalainen kuusenneulajäkälä.

JONI-MATTI KUSMIN

Suuri Vasarajärvi

SAVONLINNA

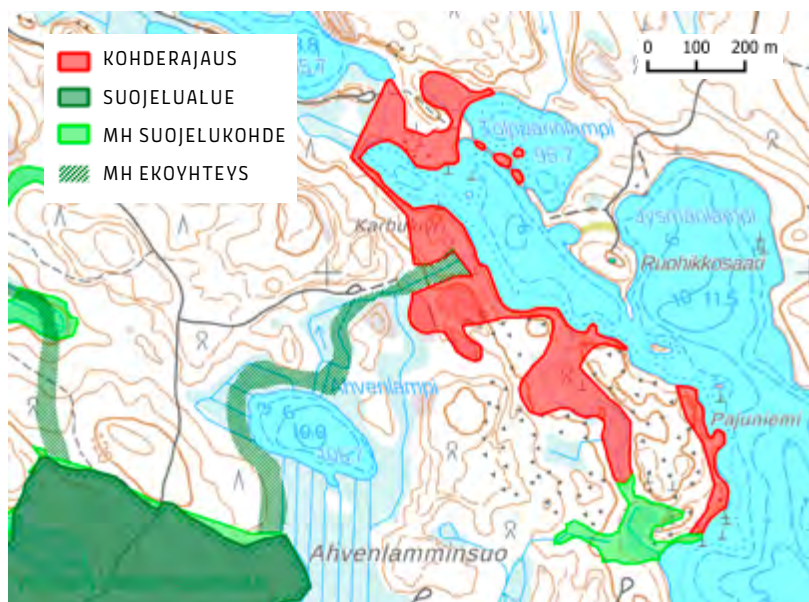
10 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde Suuren Vasarajärven länsirannalla on edellisessä raportissamme esitellyn Kieluan laajan metsäalueen kaakkoinen jatke. Kohde yhdistyy Metsähallituksen alue-ekologisen verkoston kautta sekä Kieluan metsiin että Rastikenkkujen vanhojen metsien suojelualueeseen.

Suuren Vasarajärven metsät ja -kautuvat rehevään ranta-alueeseen ja sen takana nouseviin karuihin kalliomäkiin. Rehevässä rantametsässä on runsaasti järeää tervaleppää ja haapoja. Kallioilla kasvaa yli 150-vuotiasta palon jälkeen luontaisesti syntynyttä männikköä. Kohteen turvemailla on muutamia oja. Ojitetulla turvekankaalla kasvaa erittäin järeää kuusisekametsää, jossa lahopuumäärä ylittää METSO 1-kriteeriluokan raja-arvon eli 10 kuutiometriä hehtaarilla. Ojitetun osan metsäluontoarvot ovat nykyisellään merkittävät, eivätkä ojat heikennä arvoa enää lainkaan.

Alueen lajisto tunnetaan huonosti, mutta lokakuussa 2021 tehdyn maastokäynnin aikana havaittiin 1 erittäin uhanalainen, 3 vaarantunutta ja 4 silmälläpidettävää vanhojen metsien lajia sekä 1 muu vanhojen metsien indikaattorilaji.

RISTO SULKAVA

Pohjois- Savo

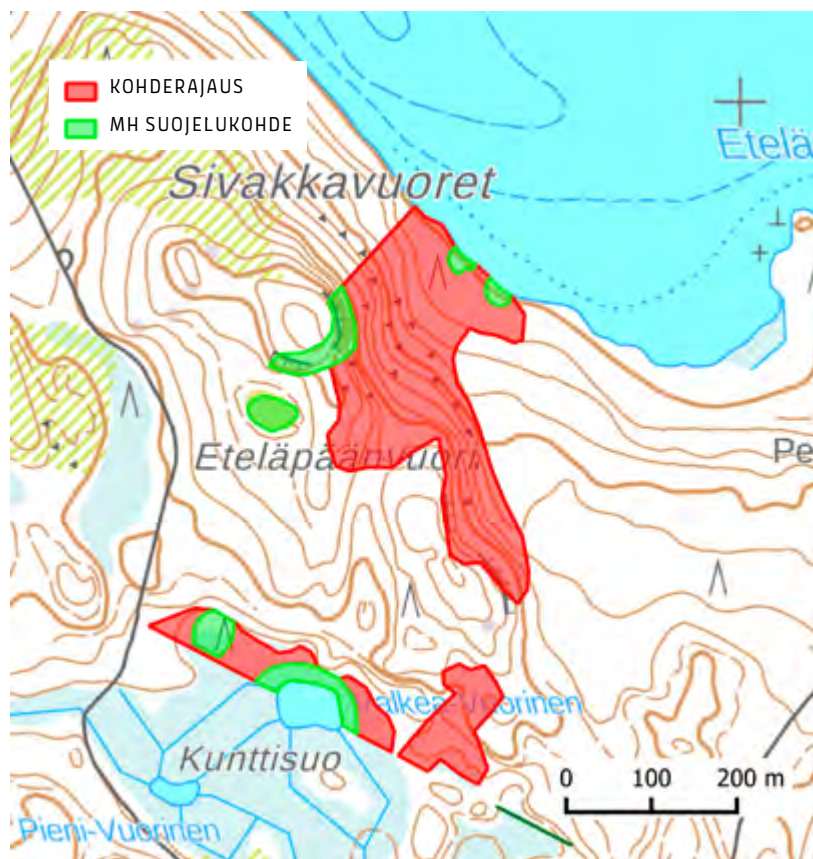
Eteläpäänvuori

KAAVI

7 ha [Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde sijaitsee Kaavin kunnan itäosassa Sivakkajärvellä. Eteläpäänvuoren ja Sivakkavuorten järveen laskevilla jyrkillä louhikkoisilla rinteillä kasvaa iäkstä tuoreen kankaan mäntyvaltaista metsää, jonka vanhimmat puut ovat jo kilpikaarnaisia. Vanhimmissa puissa on palokoroja ja rinteellä on palaneita kantoja, mikä kertoo metsien syntyhistoriasta. Rinteen edelliset hakkuut on tehty harsintojen aikakaudella. Näyttävän kalliojyrkänteen alla kasvaa suuri ryhmä kookkaita haapoja. Järven rannalla on lisäksi rehevä korpipainanne.

Kohteen metsät ovat pääosin METSO I-luokkaa. Kunttisuon laidalla rajaukseen kuuluu METSO II-luokan erirakenteista mäntymetsää, rämettä ja METSO I-luokan kuusivaltaista korpea, jossa kasvaa vanhaa haapaa ja raitaa. Kohteella tehtiin nopealla käynnillä yhteensä 18 havaintoa 4:ästä vaarantuneesta, 4:ästä silmälläpidettävästä ja 2:esta muusta vanhaa metsää ilmentävästä lajista.

JONI-MATTI KUSMIN

Hirvivaara

RAUTAVAARA

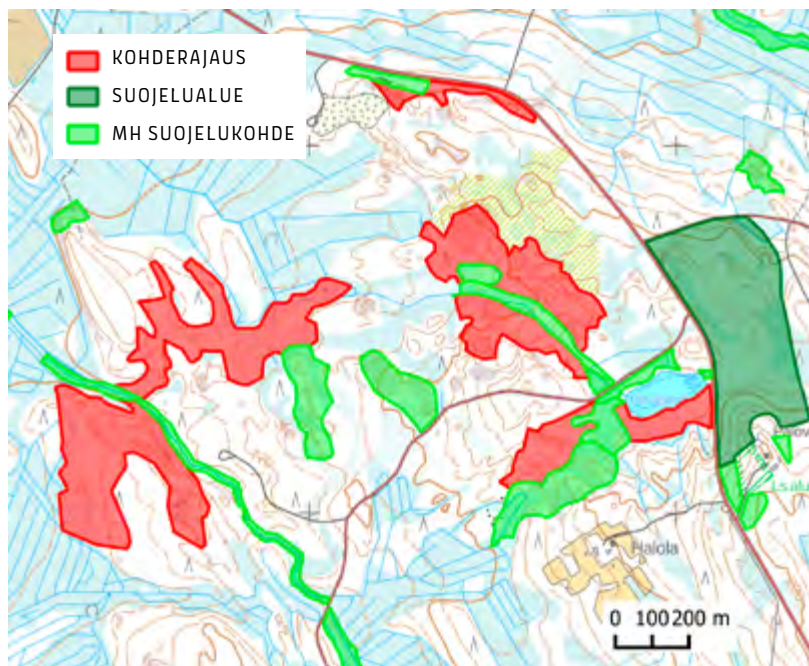
34 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde sijaitsee Rautavaaran kunnan kaakkoisosassa lähellä Juuan rajaa. Metsät kytkeytyvät suoraan Hirvivaaran vanhojen metsien Natura-suojelualueeseen, jonka pienialaisuus ja eristyneisyys on mainittu sitä heikentävinä tekijöinä myös Natura-tiedoissa.

Hirvivaaran länsipuolisista luonnonmetsistä valtaosa on kallioisia, monin paikoin kangasrämeiksi soistuneita, palovaikutteisia vanhoja mäntymetsiä. Hyvin iäkkään kilpikaarnaisen puuston määrä vaihtelee kallioisuuden mukaan. Katkeamattomasta keloutuneen puun jatkumosta kertoo vaativien jäkälälajien esiintyminen.

Osa metsistä on historian saatossa hakattu hyvin vähän ja ne ovat lähellä luonnontilaa. Hirvilammen eteläpuolella esiintyy pienialaisena myös saniaiskorpea. Kohteen metsät täyttävät pääosin METSO I -luokan kriteerit. Osa rajauksesta, kuten länsiosan räme, on luokkaa II. Kohteella tehtiin havaintoja 3:esta vaarantuneesta, 8:asta silmälläpidettävästä ja 2:esta muusta vanhaa metsää ilmentävästä lajista.

JONI-MATTI KUSMIN

Lauttanen

LEPPÄVIRTA

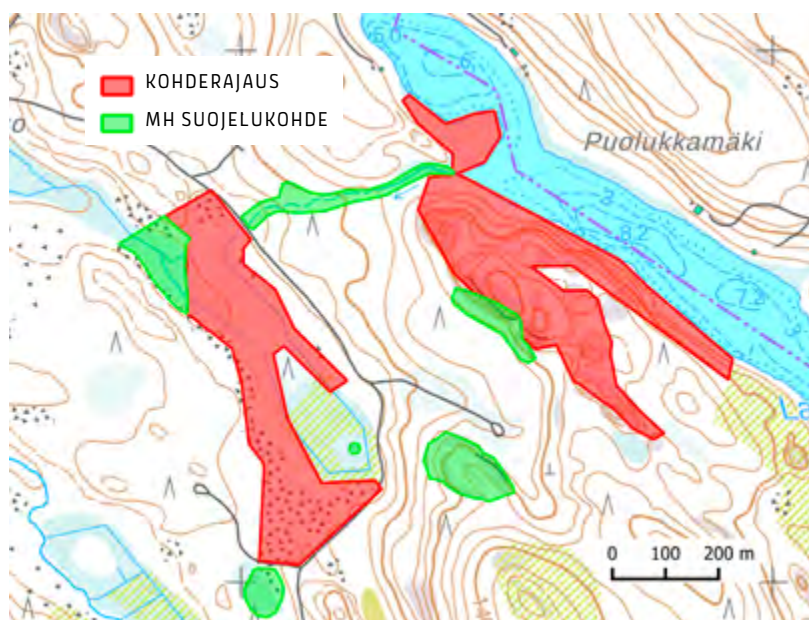
19 ha

[Karttalinkki](#)

Lauttanen-järvi sijaitsee maakuntien rajaseudun takamailla, Leppävirran ja Heinäveden rajalla. Järven länsiranta on jyrkkä ja ehkä siksi kokonaan säästynyt aiemmilta hakkuilta. Mäenlaen kalliometsä on myös säilynyt nyky metsätalouden ulkopuolella, mutta silti kumpikaan ei ole aiemmin päätynt edes osaksi Metsähallituksen alue-ekologista verkostoa, saati virallisen suojelun piiriin.

Rajauksen metsät ovat pääosin mäntyvaltaisia ja mäntyjatkumo on hyvä, mutta rajaukseen kuuluu myös kuusivaltaisia luonnontilaisia tai sen kaltaisia metsiä. Metsät ovat täysin erirakenteisia ja runsaslahopuustoisia. Puulajisuhteet ja tilajakauma ovat luonnontilaiset. Metsäpalon jälkiä on yleisesti ja metsät ovatkin syntyneet palon jälkeen, pääosin yli vuosisata sitten. Paikoin on jälkiä poimintahakkuista ja lakialueen katkaisee kapea harvennetun kuusikon kappale. Rinnet metsässä on jopa monisatavuotiaita aihkeja, mikä on näin etelässä hyvin harvinaista.

Kaksiosaisen alueen länsiosaa luonnehtii rehevä, järeitä kuusia kasvava korpialue ja sitä rajaava rakkakivikko. Osin ojitetun lehtokorven puolella kasvaa myös metsälehmusta. Lajistoa ei ole tutkittu, mutta nopealla maastokäynnillä kesällä 2021 tehdyt havainnot sisälsivät 4 vaarantunutta, 4 silmälläpidettävää ja 4 muuta vanhojen metsien lajia.

RISTO SUL KAVA

Pumpulikirkko

RAUTAVAARA

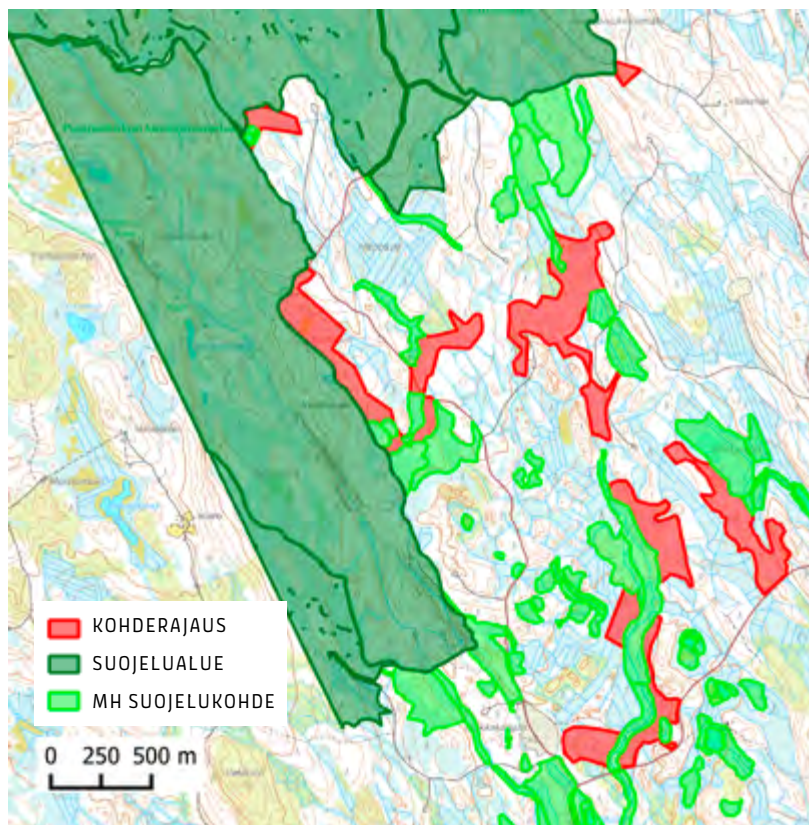
68 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde sijaitsee Pumpulikirkon Natura-alueella, mutta sen luonnonmetsät ovat silti yhä vailla suojelua. Kohde on käytännössä samaa kokonaisuutta Tiilikajärven kansallispuiston kanssa. Rautavaaran kunta onkin esittänyt alueen liittämistä Tiilikajärven kansallispuistoon. Rajauksella on sekä Naturan boreaalisen luonnonmetsän että METSO-ohjelman suojelukriteerit täyttäviä metsiä. Pumpulikirkon metsistä erittäin merkittävä osa on METSO 1-luokan harvaan ojitettuja korpia, osa korvista vesitaloudeltaan luonnontilaisiakin.

Edellisen kerran alueen luonnonmetsiä on avohakattu 2018, minkä jälkeen Metsähallitus on perustanut alueelle jatkuvapeitteisen kasvatuksen koealueen. Tilanne on siis samankaltainen aiemmin tässä raportissa esiteltyyn Suomussalmen Peuro-Ala-Karttimon esimerkkikohteen kanssa: talousmetsien hakkuiden koealue on perustettu merkittäviä luontoarvoja sisältäviin ja periaatteessa jo aiemmin suojeltuihin luonnonmetsiin.

Maastokäynnin yhteydessä tehtiin havainnot 4:ästä vaarantuneesta, 6:esta silmälläpidettävästä ja 2:esta muusta vanhojen metsien lajista. Lisäksi havaittiin vaarantunut pyy.

JONI-MATTI KUSMIN

Pohjanmaan maakunnat

Hauinniemi

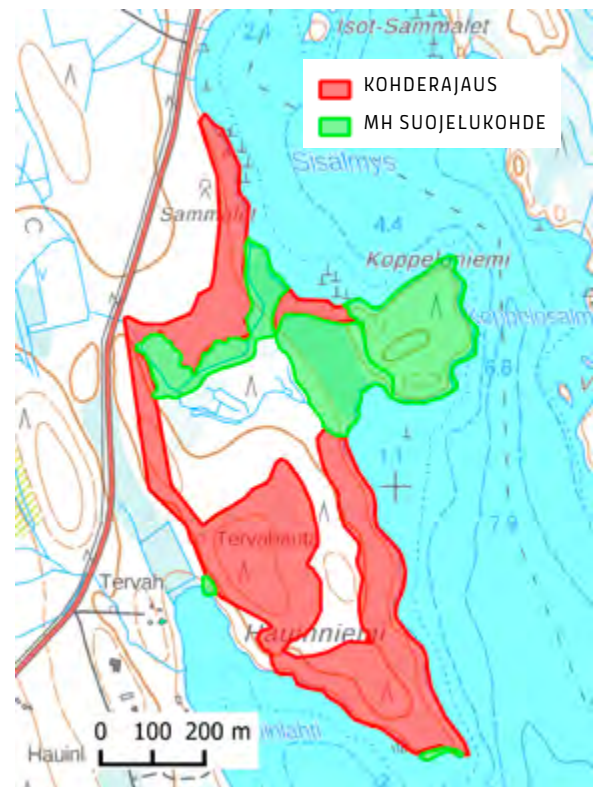
ÄHTÄRI

18 ha

[Karttalinkki](#)

Ähtärin keskustan koillispuolella Välivedellä Hauinniemen ranta-alueet ovat vanhaa pääosin mäntyvaltaista luonnonmetsää. Alue on maisemallisestikin komea ja lähellä taajamaa sillä on myös suuri virkistyskäyttöarvo. Niemessä kiertää käytetty kinttupolku. Ranta-alueiden männyt ovat yleisesti yli 150-vuotiaita. Paikoin on myös kuu-sivaltaista vanhaa luonnonmetsää, jossa on jättikokoisia haapoja, rajauksen pohjoisosassa myös korpisuutta.

Alueeseen kuuluu myös melko tasaikäinen 100–120-vuotias mäntykangas vanhan tervahaudan läheisyydessä. Kangas on aikanaan harvennettu, mutta kytkeytyy suoraan ranta-alueen upeisiin mäntymetsiin ja on siten perusteltu osa luonnonmetsärajausta. Hyvin pikaisella maastokäynnillä lokakuussa 2021 havaittiin 2 vaarantunutta, 1 silmälläpidettävä ja 1 muu vanhojen metsien laji.

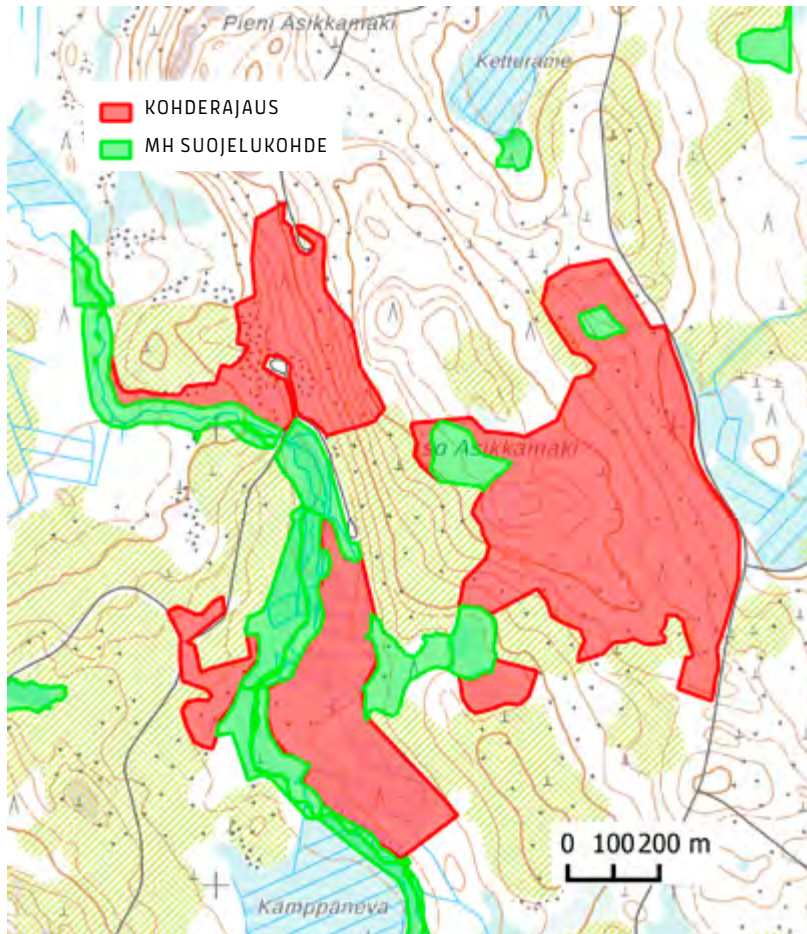
RISTO SULKAVA

Iso Asikkamäki

PYHÄJÄRVI

62 ha

[Karttalinkki](#)

JONI-MATTI KUSMIN

Esimerkkikohde sijoittuu välittömästi Korpinevan suojelualueiden ja UPM:n omistamien Jonasuon mäntylajistoltaan arvokkaiden vanhojen metsien luoteispuolelle. Asikkamäen metsät ovat erirakenteisia kuivahkon kankaan männiköitä. Alueella on poikkeuksellisen pitkä laadukkaan mäntymaapuun jatkumo, mistä kertoo useiden aarniometsäisyyttä ilmentävien vaatelioiden ja uhanalaisten lahottajasienten esiintyminen. Maastokäynnillä havaittiin mm. erakkokäpä, riekonkäpä, mäntyraspikka, aihkinahka ja kuuorvakka, jotka ovat tyystin hävinneet lähes kaikista Suomen eteläpuoliskon metsistä.

Mäntyikimetsien lajistolle on tärkeää, että niiden vaatimaa, hitaasti lahoavaa ikivanhaa lahopuuta muodostuu jatkuvasti. Tavallisessa 100-vuotiaassa talousmetsässä tällaisen puun kehittyminen vie vuosisatoja. Isolla Asikkamäellä järeitä aihkeja esiintyy ylispuina ja metsien erirakenteisuuden ansiosta uusia puuvanhuksia ja keloja tulee syntymään tulevana vuosikymmeninä. Elävän puuston jatkumo on aiempien vuosikymmenten harvennushakkuista huolimatta säilynyt sellaisenaan, että se mahdollistaa vielä vaativan lajiston säilymisen. Jonasuon alueella näitä rakennepiirteitä on säilynyt

laajemminkin. Lisähakkuiden aiheuttamaa jatkumon kaventumista tai katkeamista poikkeuksellisen arvokas lajisto ei kuitenkaan kestä.

Metsähallitus ei talousmetsistä merkittävästi poikkeavia suojeluarvoja tunnistanut, vaan viittasi näihin vanhoihin mäntymetsiin istutusmänniköistä tutulla puupelto-termillä. Helmikuussa 2022 kohteelle tehtiin avohakkuuilmoituksia.

Rajaukselta on tehty havaintoja 4:ästä vaarantuneesta, 8:asta silmälläpidettävästä ja 5:estä muusta vanhojen metsien indikaattorilajista. Alueellisesti uhanalaisia silmälläpidettävistä lajeista ovat aihkinahka, riekonkääpä, mäntyraspikka ja silomunuaisjäkäle.

JONI-MATTI KUSMIN

JONI-MATTI KUSMIN

Kotineva

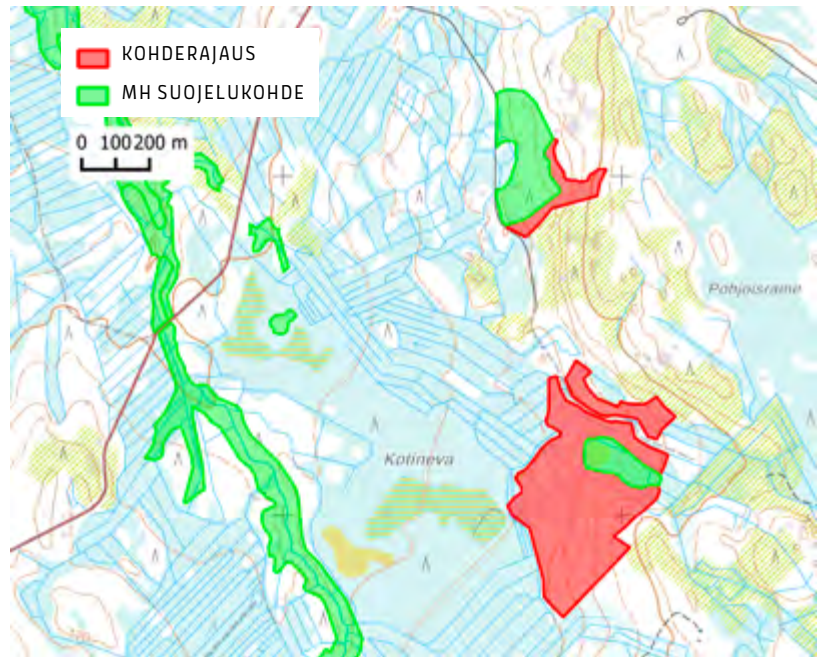
PYHÄNTÄ

19 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde sijaitsee Kansannevan ja Itämäen suojelualueiden välisellä vyöhykkeellä toimien ekologisena askelkivenä näiden kohteiden välillä. Kotinevan märinmä ojitattamatonta osaa reunustavat idän puolella METSO I ja II -luokan erirakenteiset, pääosin mäntyvaltaiset metsät, joissa esiintyy luonnonmetsille tyypillistä lajistoa. Kohteella on niin korpea, rämettä kuin vanhapuustoista kangasmetsääkin.

Nämä suon ja kankaan reunametsät Metsähallitus ilmoitti avohakattaviksi vuonna 2020, mutta hakkuista valtaosa on toteuttamatta. Parhaan, lahopuus-toisimman osan yli on jo raivattu talvitieura. Vanhojen metsien hakkuiden lisäksi kohde sopii hyvin yleisesimerkiksi siitä, miten puutteellisesti monimuotoisuudelle arvokkaita soiden ja metsien välisiä vaihtumisvyöhykkeitä huomioidaan leimikkosuunnittelussa. Kartoituskäynnin yhteydessä kohteella tavattiin 2 vaarantunutta, 1 alueellisesti uhanalainen, 4 silmälläpidettävää ja 4 muuta vanhaa metsää ilmentävää lajia.

JONI-MATTI KUSMIN

Perkkiö

REISJÄRVI

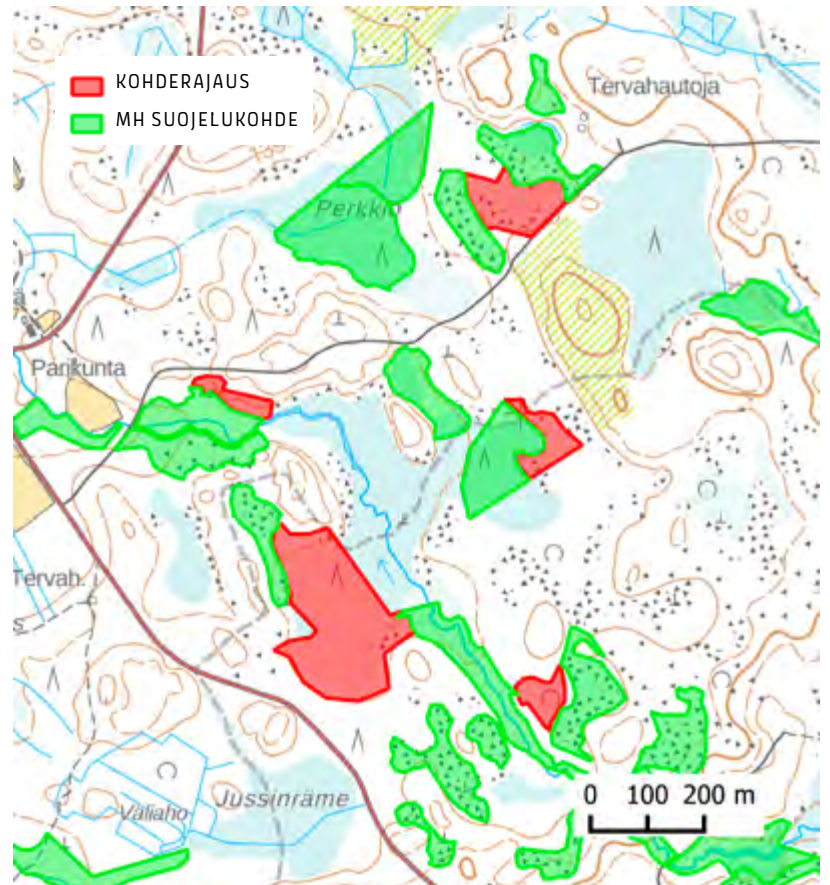
7 ha

[Karttalinkki](#)

Jussinrämeen moniosainen pieniin suojelukohteisiin rajautuva alue sijaitsee Reisjärven Mäntyperällä. Eteläjoen ympäristöön sijoittuva kohde koostuu erityyppisistä luonnontilaisista korpista ja rämeistä.

Joen länsipuolen suurin osa-alue on eteläosiltaan märkää korpea ja pohjoisosassa rämettä. Puusto on pääosin luonnontilaista ja suopohja ojittamatonta. Korpiosilla puusto on kuusivaltaista sekametsää, paikoitellen koivua on seassa melko runsaasti. Kilpikaarنوittuvia ylispuumäntyjä on siellä täällä. Pensaskerroksessa on myös pajuja. Puusto on kokonaisuudessaan eri-ikäisrakenteista, ja tuoreehkoa lahopuuta on melko runsaasti. Pohjoisosan kankaalla on yli satavuotiasta mäntymetsää pienialainen kuvio. Rämeosilla puusto on kitukasvuista, mutta vanhaa ja keloutuneiden männynrunkojen kirjomaa. Eteläosan upeaan korpeen kohdistuu avohakkuuilmoitus vuodelta 2017, mutta hakkuuta ei onneksi ole toistaiseksi toteutettu.

Pienemmillä osa-alueilla on vastaavia suoluontoarvoja ja osa niistä täyttää myös metsälain 10 §:n kohteen kriteerit. Kokonaisuutena Jussinräme on edustava, ojittamattomien korprien ja rämeiden muodostama monimuotoinen kohde, joka tarjoaa ravintoa ja suojaa myös kanalinnuille, hirville ja metsäpuroille.

MATTI SISSONEN

Hällskatan-Storskatan

VÖYRI

80 ha

[Karttalinkki](#)

RISTO SULKAVA

Hällskatanin ja Storskatanin niemen luonnonmetsät lähellä Mustasaaren rajaa edustavat poikkeuksellisen hyvin säilynyttä maankohoamisrannikon primäärisuknessiometsien sarjaa Vaasan seudun rannikkoalueella. Ne kuuluvat luontodirektiivin liitteen 1 priorisoituihin luontotyyppeihin, ja kaikki primäärisuknessiometsät on luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi. Osalle kohteista Storskatanin puolella ilmestyi Metsähallituksen luontokohdemerkintä vuonna 2021, mutta jostain syystä osa ei päätenyt edes tämän hakkuilta teoriassa suojaavan merkinnän piiriin. Hällskatanin kaikkein laajin ja komein primääri-

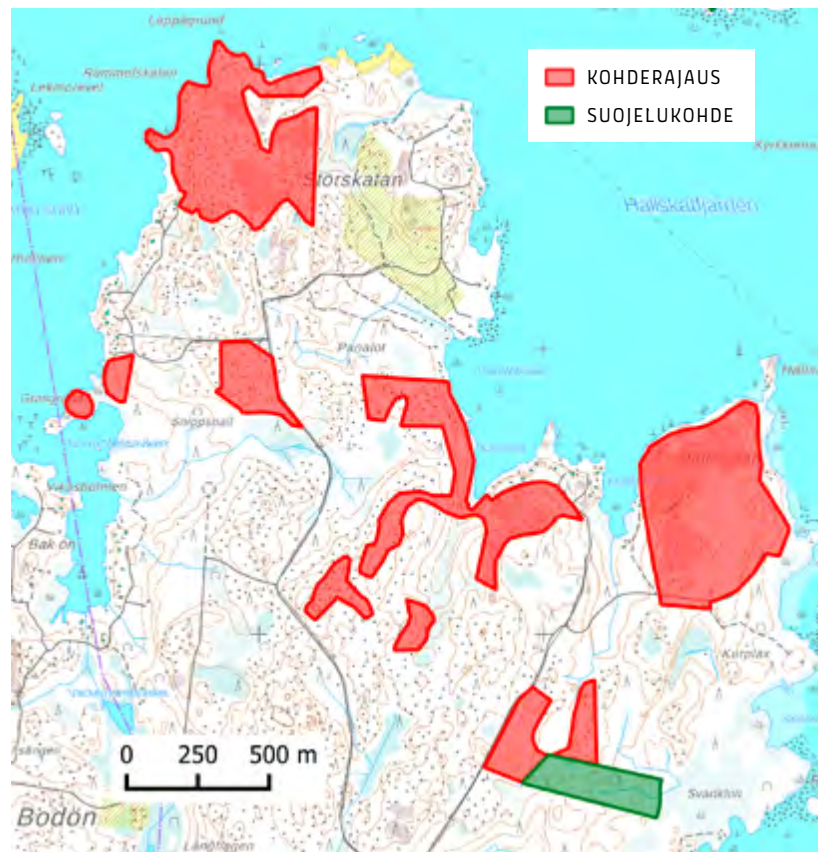
suknessiometsien alue ei ole toistaiseksi saanut mitään turvaa hakkuilta.

Hällskatanin korkeimmat kallionlaet ovat noin 17 metriä merenpinnan yläpuolella. Kalliota aikanaan huuhtonut meri on kuljettanut laen maa-ainekset suurelta osin pois. Erittäin karun jäkälätyypin kalliometsän vanhimmat männyt ovat syntyneet meren luodolle jo noin 250 vuotta sitten. Primäärisuknessiometsille tyypillisesti merta kohti laskeuduttaessa metsä muuttuu kuusivaltaiseksi, nuortuu jokaisella alaspäin kuljettavalla metrillä ja on nuorimillaan rantaniitystä kohoavaa pajukkoa. Kansainvälisestikin ainutlaatuisissa luonnonalaisissa primäärisuknessio-

metsissä näkyy erinomaisella tavalla metsien luontainen kehitys ja yksi luonnonmetsän kehittymisen tapa.

Rajaukseen on varsinaisten luonnontilaisten primäärisuknessiomet-sien lisäksi sisällytetty myös aiempien puunkasvatuskokeiden (ainakin lannoitus) kohteena ollut Hällskatanin niemen itäpuolen sisäosa, jossa metsät ovat vähintään METSO II -luokkaa. Osin kyse on primäärisuknession suosarjan alkuvaiheen kohteesta, jossa merestä nousseen metsämaan soistuminen on johtanut nopeaan puuston kuolemiseen. Lahopuumäärät ovatkin huomattavia.

Storskatanilla ja Hällskatanilla on erinomaiset olosuhteet tutkia maankohoamisrannikon luonnonmetsien kehitystä, mutta hakkuut tällaisella kohteella ovat Suomen kansainvälisenkin monimuotoisuussitoumusten vastaisia. Silti alueella on parhaillaan-kin muutamia voimassa olevia metsänkäyttöilmoituksia, eikä hakkuista ole luvattu pidättäytyä edes niillä kuvioilla, joilla kesän 2021 maastokäynnillä havaittiin tiukasti suojellun vaarantuneen liito-oravan jätöksiä.

RISTO SULKAVA

Kanta-Häme

Selänoja

HAUSJÄRVI

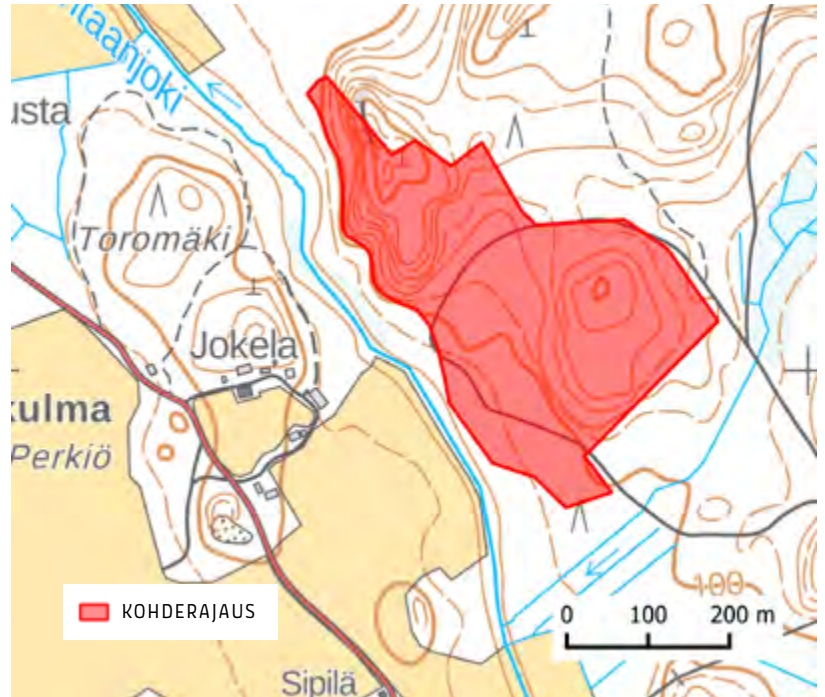
11 ha

[Karttalinkki](#)

Hämeen esimerkkikohde sijaitsee Hausjärven kunnassa mutta aivan Riihimäen taajaman tuntumassa, Vantaanjoen latvoilla. Kohde on vanhaa kuusivaltaista metsää, jossa on todella runsaasti järeää lahoppuuta ja suuria tuulenkaatojuurakoita. Vanhojen kuusten lisäksi alueella on vanhoja ja järeitä koivuja ja haapoja, joista osassa on koloja. Lisäksi kohteen länsiosissa on korpea. Pohjoisosan hyvin jyrkässä rinteessä on hieman muuta rajausta nuorempaa metsää yhdistämässä etelä- ja pohjoisosien ytimiä.

Selänojan metsäalue on metsäautotien ja hakkuiden pirstoma. Myös melkein kaikki alueen jäljellä olevat METSO I ja II -luokkien luonnonmetsät ovat hakkuiden uhkaamia, sillä huhtikuussa 2020 tehdyt metsänkäyttöilmoitukset avo- ja harvennushakkuista kattavat lähes koko kohteen.

Nopealla maastokäynnillä kesäkuussa 2021 kohteella tehtiin 30 havaintoa uhanalaisista tai vanhaa metsää indikoivista lajeista. Näihin lukeutuivat erittäin uhanalainen lahokaviosammal, vaarantunut aarnisammal, silmälläpidettävä norjantorvijäkälä sekä indikaattorilajit ruoste- ja rusokääpä.

IDA KORHONEN

Esimerkkikohteilla havaitut punaisen kirjan ja vanhojen metsien lajit

* = ei varsinainen vanhan metsän laji

Laji	Species	Status
hömötiainen	<i>Poecile montanus</i>	EN
kalkkikäpä	<i>Antrodia crassa</i>	EN
lahokaviosammal*	<i>Buxbaumia viridis</i>	EN
aarnikaihejäkälä	<i>Lopadium disciforme</i>	VU
aarninappu	<i>Pseudographis pinicola</i>	VU
aarnisammal	<i>Schistostega pennanta</i>	VU
kairakäpä	<i>Antrodia primaeva</i>	VU
erakkokäpä	<i>Antrodia infirma</i>	VU
haapariippusammal	<i>Neckera pennata</i>	VU
hiirihaukka*	<i>Buteo buteo</i>	VU
hongantorvijäkää	<i>Cladonia parasitica</i>	VU
jauheneulajäkälä	<i>Chaenotheca stemonea</i>	VU
kantoraippasammal	<i>Crossocalyx hellerianus</i>	VU
kissantassujäkälä	<i>Felipes leucopellaeus</i>	VU
kuusenneula	<i>Chaenothecopsis viridialba</i>	VU
liekokäpä	<i>Gloeophyllum protractum</i>	VU
liito-orava	<i>Pteromys volans</i>	VU
nukkamunuaisjäkälä	<i>Nephroma resupinatum</i>	VU
pikkuliuskasammal	<i>Riccardia palmata</i>	VU
poimukäpä	<i>Antrodia pulvinascens</i>	VU
pyy*	<i>Tetrastes bonasia</i>	VU
raidantuoksukäpä	<i>Haploporus odorus</i>	VU
riekko*	<i>Lagopus lagopus</i>	VU
ryväsjäkälä*	<i>Hertelidea botryosa</i>	VU
siloneulajäkälä	<i>Chaenotheca laevigata</i>	VU
takkuhankajäkälä	<i>Evernia divaricata</i>	VU
töyhtötiainen	<i>Lophophanes cristatus</i>	VU
varjojäkälä	<i>Chaenotheca gracilenta</i>	VU
varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>	VU
välkkyludekäpä	<i>Skeletocutis stellae</i>	VU
aihkinahka	<i>Crustoderma corneum</i>	NT
harmaanokijäkälä	<i>Acolium inquinans</i>	NT
hentokäpä	<i>Postia lateritia</i>	NT
hentoneulajäkälä	<i>Chaenotheca gracillima</i>	NT
härmähuhmarjäkälä	<i>Sclerophora coniophaea</i>	NT
jauhehankajäkälä	<i>Evernia mesomorpha</i>	NT
järripeippo*	<i>Fringilla montifringilla</i>	NT
kanadanluppo	<i>Bryoria fremontii</i>	NT
kanahaukka	<i>Accipiter gentilis</i>	NT

karstajakälä	<i>Parmeliella triptophylla</i>	NT
kastanjansuomujäkälä	<i>Carbonicola myrmecina</i>	NT
kelohurmejäkälä	<i>Ramboldia elabens</i>	NT
keloneula	<i>Chaenothecopsis fennica</i>	NT
kitukääpä	<i>Postia parva</i>	NT
korkkikerroskääpä	<i>Perenniporia subacida</i>	NT
korpiludekääpä	<i>Skeletocutis odora</i>	NT
korpiluppo	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT
kuukkeli	<i>Perisoreus infaustus</i>	NT
kuusenhäivelö	<i>Arthothelium scandinavicum</i>	NT
kuusenneulajakälä	<i>Chaenotheca subroscida</i>	NT
känsäorvakka	<i>Cystostereum murrayi</i>	NT
louhennahka	<i>Laurilia sulcata</i>	NT
lumokääpä	<i>Skeletocutis brevispora</i>	NT
metsäpeura	<i>Rangifer tarandus fennicus</i>	NT
männynnuppijäkälä	<i>Calicium denigratum</i>	NT
mäntyraspikka	<i>Odonticum romellii</i>	NT
norjantorvijäkälä	<i>Cladonia norvegica</i>	NT
palosuomujäkälä	<i>Carbonicola anthracophila</i>	NT
pohjansirkku*	<i>Emberiza rustica</i>	NT
punakelmukka	<i>Meruliopsis albostraminea</i>	NT
pursukääpä	<i>Amylocystis lapponica</i>	NT
raidankeuhkojäkälä	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
rakkosammal	<i>Nowellia curvifolia</i>	NT
riekonkääpä	<i>Anthroporia albobrunnea</i>	NT
ruskopaisukarve	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT
rusokantokääpä	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT
salokääpä	<i>Dichomitus squalens</i>	NT
samettikesijäkälä	<i>Leptogium saturninum</i>	NT
sammallimijäkälä	<i>Protopannaria pezizoides</i>	NT
silomunuaisjäkälä	<i>Nephroma bellum</i>	NT
sirppikääpä	<i>Sidera lenis</i>	NT
tyvityynyjäkälä	<i>Micarea globulosella</i>	NT
aarnikääpä	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	VM-IND
haavanarinakääpä	<i>Phellinus populicola</i>	VM-IND
harsukääpä	<i>Anomoporia kamtschatica</i>	VM-IND
hytymaljakas	<i>Sarcosoma globosum</i>	VM-IND
jauhemunuaisjäkälä	<i>Nephroma parile</i>	VM-IND
koralliorakas	<i>Hericium coralloides</i>	VM-IND
korokääpä	<i>Oligoporus sericeomollis</i>	VM-IND
kultarypykkä	<i>Pseudomerulius aureus</i>	VM-IND
kuuorvakka	<i>Chaetoderma luna</i>	VM-IND
kuusenhärmäjäkälä	<i>Lecanatis abietina</i>	VM-IND
kuusenparakka	<i>Microcalicium disseminatum</i>	VM-IND
lahoneulajakälä	<i>Chaenotheca brachypoda</i>	VM-IND
lattasuomujäkälä	<i>Xylopsora friesii</i>	VM-IND
männynkääpä	<i>Phellinus pini</i>	VM-IND
okrarypykkä	<i>Phlebia serialis</i>	VM-IND
oravuotikka	<i>Asterodon ferruginosus</i>	VM-IND
pihkakääpä	<i>Pelloporus leporinus</i>	VM-IND
pikireunakääpä	<i>Phellinus lundellii</i>	VM-IND
pohjankääpä	<i>Climacocystis borealis</i>	VM-IND
pohjanrypykkä	<i>Phlebia centrifuga</i>	VM-IND

pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>	VM-IND
punahäivekääpä	<i>Leptoporus mollis</i>	VM-IND
riukukääpä	<i>Fuscoporia viticola</i>	VM-IND
ruostekääpä	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	VM-IND
ruskokääpä	<i>Postia calvenda</i>	VM-IND
rusokääpä	<i>Pycnoporellus fulgens</i>	VM-IND
silokääpä	<i>Gloeoporus pannocintus</i>	VM-IND
sinipyrstö	<i>Tarsiger cyanurus</i>	VM-IND
siperiankääpä	<i>Phellinus abietis</i>	VM-IND
viinikääpä	<i>Meruliopsis taxicola</i>	VM-IND

Viitteet

- 1) Valtion suojelemattomat arvometsät – raportti: [7a393b43-metsakartoitusraportti2020.pdf \(sll.fi\)](https://www.metsa.fi/7a393b43-metsakartoitusraportti2020.pdf)
- 2) Luonnonmetsä-työryhmän käyttämät valtion luonnonmetsien kriteerit: [Luonnonmetsä – WWF Suomi](https://www.wwf.fi/luonnonmetsa)
- 3) EU:n biodiversiteettistrategian määritelmä luonnonmetsille: [communication-annex-eu-biodiversity-strategy-2030_en.pdf \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/biodiversity-communication-annex-eu-biodiversity-strategy-2030_en.pdf)
- 4) EU:n biodiversiteettistrategiassa käyttämä vanhojen metsien määritelmä: [Definitions \(cbd.int\)](https://www.cbd.int/definitions)
- 5) Eteläisen Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO:n luonnontieteelliset valintaperusteet: [Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen : METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025 - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.metsa.fi/monimuotoisuudelle-arvokkaiden-metsaymparistojen-tunnistaminen)
- 6) Maaseudun Tulevaisuuden uutinen 21.2.2022: [Metsähallituksen johtaja torjuu luontojärjestöjen vaatimukset: ”Heillä on niin löysät kriteerit suojelulle, ettei niitä voi hyväksyä” - Metsä - Maaseudun Tulevaisuus](https://www.metsa.fi/metsahallituksen-johtaja-torjuu-luontojarjestojen-vaatimukset)
- 7) METSO-ohjelman sivut: www.metsonpolku.fi
- 8) Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun esittelysivusto: <https://www.metsa.fi/maat-ja-vedet/alueiden-kayton-suunnittelu/alue-ekologisen-suunnittelu/>
- 9) YLE:n uutinen Parkanon hakkuiden valmistumisesta helmikuussa 2022: [Metsähallitus sai tehdyksi Parkanon kiistellyt hakkuut | Yle Uutiset](https://yle.fi/uutiset/3-11632010)
- 10) YLE:n uutinen Parkanon hakkuiden keskeyttämisestä marraskuussa 2021: [Luonnonsuojelijat keskeyttivät Metsähallituksen hakkuut Parkanossa: valtion rahallinen hyöty hakkuista jää pieneksi, mutta niitä jatketaan \(yle.fi\)](https://yle.fi/uutiset/3-11632010)
- 11) Metsähallituksen tiedote 11.1.2022: [Metsähallitus hillitsee luontokatoa | Metsähallitus \(metsa.fi\)](https://www.metsa.fi/metsahallitus-hillitsee-luontokatoa)
- 12) YLE:n uutinen ”Valtion kokoinen hakkuuaukko”: <https://yle.fi/uutiset/3-11632010>
- 13) Metsähallituksen LAJIDEMO-hankkeen esittely: [Metsähallitus-Metsätalous-Oyn-Lajidemo-hanke_lajistoasiantuntija-Tuomas-Kallio.pdf](https://www.metsa.fi/metsahallitus-metsatalous-0yn-lajidemo-hanke_la-jistoasiantuntija-tuomas-kallio.pdf)
- 14) Suomen lajien tuorein uhanalaisuusarviointi vuodelta 2019: [Ymparisto > Suomen lajien Punainen lista 2019](https://www.ymparisto.fi/Suomen-lajien-Punainen-lista-2019)
- 15) Valtion suojelemattomat arvometsät II. [Raportin kuvat](https://www.metsa.fi/raportin-kuvat)
- 16) Greenpeace: [110 suojelunarvoista valtionmetsää](https://www.greenpeace.org/finland/110-suojelun-arvoista-valtionmetsaa)
- 17) Ylläksen yleiskaavan uudistamisprosessi: [Kaavoitus – Kolarin kunta](https://www.kolarin.fi/kaavoitus)
- 18) Sininen polku Luontoon.fi-sivustolla: [Sininen polku - Luontoon.fi](https://www.luontoon.fi/sininen-polku)
- 19) Haukkamaan ympäristöarvometsän hoito- ja käyttösuunnitelma: [Haukkamaan ympäristöarvometsän hoito- ja käyttösuunnitelma | julkaisut.metsa.fi](https://www.metsa.fi/haukkamaan-ymparistoarvometsan-hoito-ja-kayttosuunnitelma)